

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

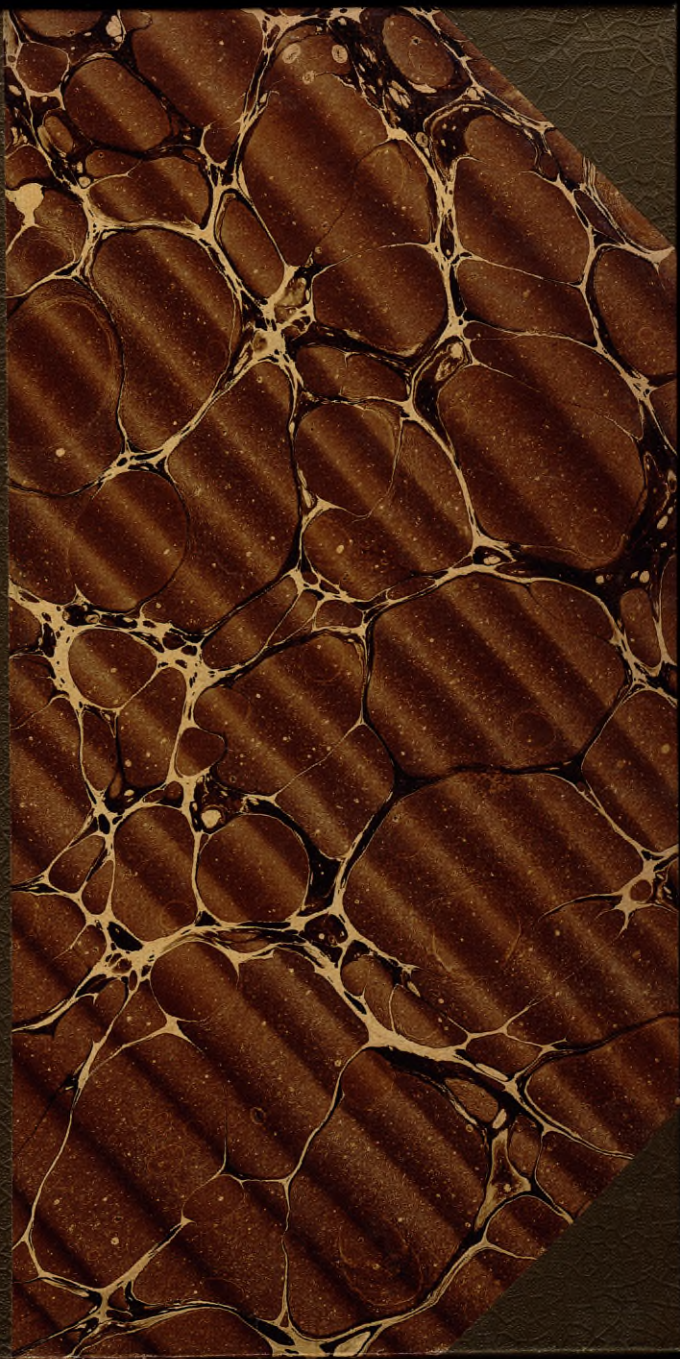
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

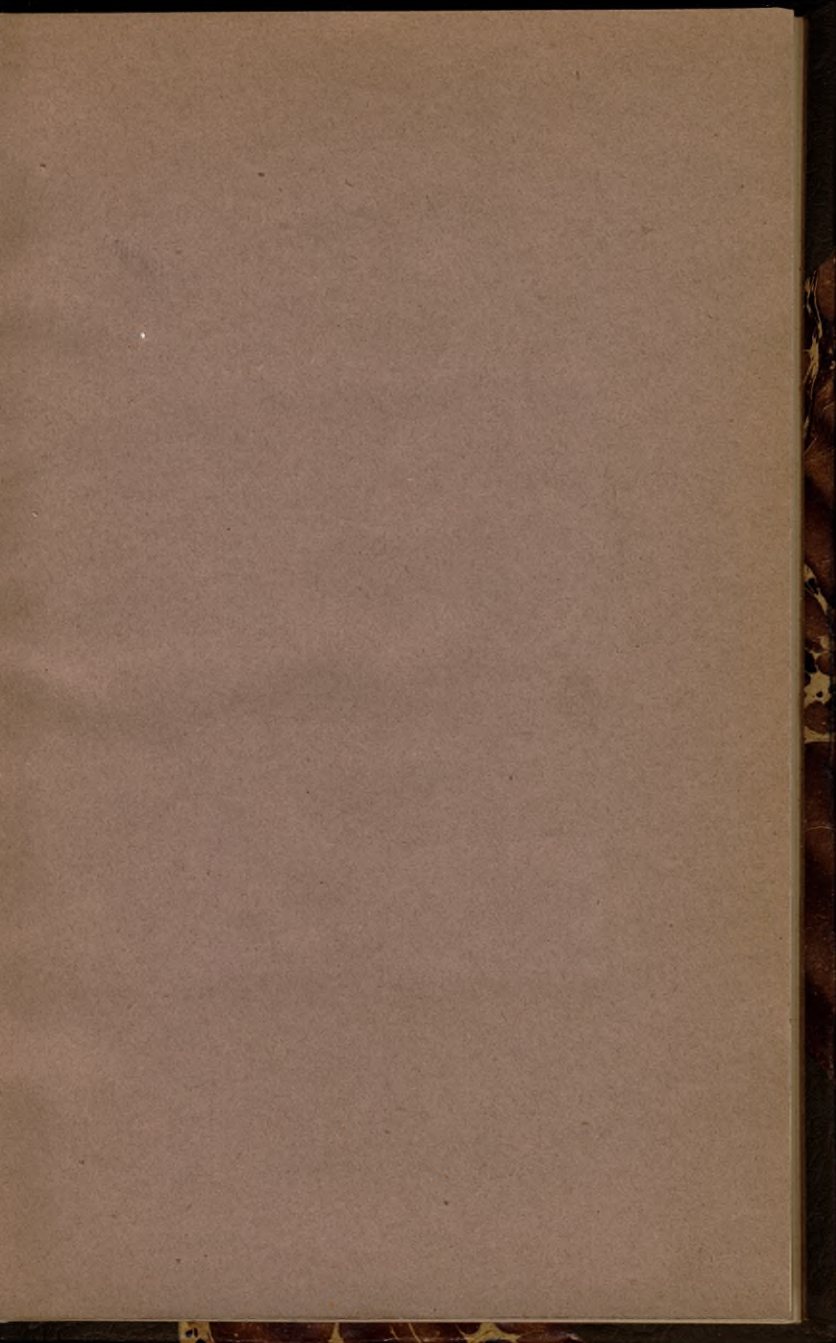

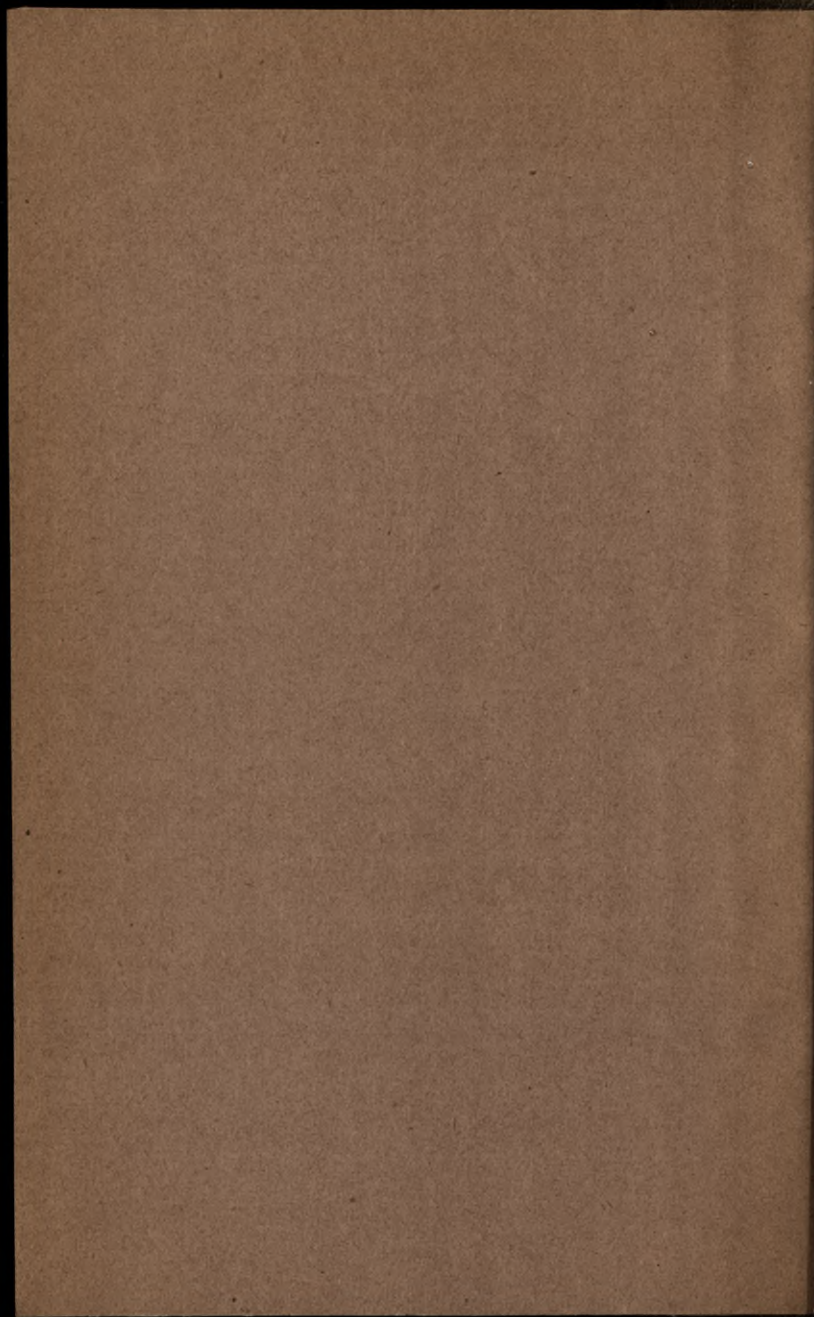
UPPSALA
UNIVERSITET

20
50

FÖRDOMAR

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

FÖRDOMAR

STOCKHOLMS-NOVELL

AF

INGEMAR.

[Johan Peter Wallin]

STOCKHOLM
CARL SUNESON.

[1885]

FORDOMAR

UPSALA
R. ALMQVIST & J. WIKSELL'S BOKTRYCKERI.

I.

Det var icke med lätt hjerta hon skildes hemifrån. Hennes mor hade nyss afidit, och hennes hem, det lilla torp, som modern arrenderat, hade redan upplåtits åt en annan. Hvart skulle Gertrud nu taga vägen? För icke länge sedan hade hon konfirmerats och därefter försökt att erhålla tjänst i någon gård der i socknen. Förgäfves! Hvart hon vände sig, besvarades hennes förfrågningar i den vägen med nej, och der man verkligen hade behof af en tjenstflicka, föredrogs alltid en annan framför henne. Hvarför? Ja, det visste hon icke, och ingen ville säga henne det.

Då kom en dag nämndemannen Per Persson, torpets egare, och förkunnade, att han skaffat henne plats i Stockholm. — Det är hos en bryggare, förklarade han, och en bryggare är lika rik som en grosshandlare. Plocka nu ihop ditt pick och pack och gör dig i morgon så grann som möjligt, ty då får du åka med mig till staden.

Den morgonen hade nu kommit; Gertrud satt vändande i den lilla stugan, hvars nye arrendator redan höll på att inflytta. Hon skulle nu lemna den socken, der alla dörrar voro stängda för henne.

Och dock var det icke med lätt hjerta hon skildes hemifrån.

Det kändes henne svårt att lemna denna lugna, lilla vrå, der moderns ande ännu kringsväfvade henne, och der hon framleft hvarenda dag af sitt lif, så långt hon kunde minnas tillbaka, för att nu med ens kastas in i den främmande värld, om hvilken hon hört så många vidunderliga ting berättas. Ty hon hörde icke till dessa äfventyrsälskande naturer, som åtrå det obekanta och tjusas af omvexlingar. Hon hade så länge umgåtts med ensamheten, att den blifvit henne kär som en lekkamrat, och hon räddes och ryste för det i mörker insvepta öde, som hon nu skulle gå till möte.

Med hufvudkläde knutet under hakan, en sjal i kors öfver bröstet och händerna öfver hvarandra i knäet satt Gertrud på en stol i den lilla torpstugan och väntade. Hon frös redan, ty det var vinter, och rummet var oeldadt. Dörren stod vidöppen, den nye arrendatorn och hans hustru inburo den ena möbeln efter den andra och belamrade dermed det trånga rummet, tills Gertrud satt instängd som Hottur i benhögen. Hvar gång torparen och hans hustru inträdde, kastade de en förstulen blick på Gertrud, liksom hade hon varit något underligt djur. Och visserligen var hennes ansigte af en annan typ än deras. De stora, mörka ögonen stodo visserligen öppna, men tycktes, orörliga som de voro, icke varseblifva något. Det ljuft vemodiga i hela ansigtsuttrycket var icke endast något tillfälligt; det hvilade ständigt deröfver, det var ett arf från modern. Det låg utbredt öfver den hvita, tankfulla pannan, öfver de hvälfda ögonlocken, öfver de fylliga men bleka kinderna och öfver den välformade munnen med sina röda men fast slutna läppar. Näsan

var rak och smal, hakan af en tjusande rundning och det slätkammade håret liksom de smala ögonbrynen och de långa ögonhåren af mycket mörkbrun färg.

Från modern hade hon äfven i arf det inåtvända, drömmande i sin natur, ytterligare fördjupadt af den enslighet, hvori hon uppväxt. Hon hade före sin konfirmation aldrig gått i någon skola, ty hennes moder, som erhållit en vårdad uppfostran, hade sjelf meddelat sin dotter en undervisning, som gick vida öfver hvad som bestods i sockenskolan. Men fastän hon på en examen kunnat öfverträffa sina jemnåriga i en sådan, var hon långt efter dem i kunskap om mycket annat, som icke ingår i någon läsoordning men ändå plägar läras ganska fort och äfven kan vara bra nog att veta, i synnerhet för den, som vid sexton år utan skydd och ledning skall ensam ut i vida världen. Gertruds mor hade nog äfven insett detta och ämnat i denna rigtning fortsätta dotterns uppfostran, men döden hade kommit emellan. Med liflig inbillning och varm känsla men utan ringaste verldskänedom, — med svällande segel men utan kompass skulle nu Gertrud styra sin farkost ut på lifvets stormande haf. Dess faror hade visserligen hennes mor redan någon gång i förbigående omnämt, men detta mera i form af antydningar och varningar än af bestämda upplysningar.

Nu öppnades dörren och nämndemannen inträdde, klädd i tulubb med rödt skärp omkring lifvet. — Hon är ändå bra vacker, tänkte han, när han betraktade Gertruds i hufvudklädets ram infattade ansigte. — Hon ser ut som ett herrskapsbarn.

Den förspända släden stod utanför dörren. Gertruds kista, der hon nedpackat sina kläder och andra få tillhörigheter, fick sin plats längst fram i släden bredvid

Per Perssons matskrin och bland hästens hö. Körsvennen satte sig till höger, Gertrud instufvades till venster, och den förre stoppade med en viss ömhet slädfällen omkring henne; tömmarne fattades, en snärt med piskan och så bar det af utför den snötäckta backen, bort på denna väg, hvars början Gertrud så väl kände, men hvars slut tycktes henne slingra sig in i en labyrint, ur hvars irrgångar hon aldrig skulle hitta ut.

Nämndemannen var en ordkarg natur, och då han öppnade sina smala, hopknipna läppar, var det vanligtvis för att säga någonting illmarigt, hvilket kom medspråkaren att länge tänka efter, hvad som månne ligga derunder. Och som Gertrud var föga fråglysten, fick hon sålunda god tid att hängifva sig åt drömmar och minnen, helst som den ännu för henne välbekanta vägen icke tog hennes intresse i anspråk.

Hur väl hon kom ihåg sin mor vid spinnrocken! Gertrud tyckte sig ännu se hennes forskande ögon fästa på sig, — dessa ögon, hvilkas kärleksfulla uttryck tillika innebar något för henne oförklarligt, gåtfullt liksom det aldrig vikande allvaret kring moderns läppar. Med hvilken sträng men tillika förfärad blick modern betraktat henne, då hon en gång frågat efter sin far! Det hade dröjt en lång stund, innan denna sakta svarat, liksom för sig sjelf: Han är död för länge sedan. Och så denna sista, förfärliga afton, då modern låg på sin dödsbädd, betraktande henne så underligt och ängsligt, som om hon velat tala till henne men icke kunde. . Hvad der efter tilldragit sig, erinrade hon sig endast dunkelt som en dröm, — hur folk kommit och svept den aflidna, och hur hon sjelf stått vid den graf, hvori den älskade för evigt gömdes; — hur hon sedan ensam vandrat från

kyrkan den väg, hon förut så ofta gått vid sin mors sida, under det kyrkfolket vikit undan åt begge sidor och betraktat dem så besynnerligt. Ett par gånger hade hon hört dessa ord yttras bakom dem: Hon ser ut som bättre folks barn, — och en gång hade derpå svarats: Ja hvem vet, om hon icke också är det? Öfver dessa ord hade Gertrud ofta grubblat och grubblade ännu. En torparenkas dotter, — huru kunde väl en sådan vara bättre folks barn?

Under det Gertrud sålunda öfverlemnade sig åt sina minnen, så att hon ännu icke kommit att drömma om sin framtid, satt Per Persson hela tiden tyst vid hennes sida, skötande sina tömmar och rökande ur sin jernpipa. Färden gick dels efter den jemna, breda landsvägen med kala snöfält på begge sidor och gårdar eller byar här och der, dels togos genvägar öfver frusna sjöar och vattendrag, der hästen fick trafva så fort, att den kalla, hvinande luften riktigt bet i örsnibbarne. Härefter bar det in i täta, mörka skogar, der allt var tyst och stilla och vägen så smal, att de höga furustammarne på ömse sidor med sina kronor nästan vidrörde hvarandra öfver de resandes hufvud. Luften, som på slätten varit så kall, kändes här nästan ljum och tillika så underbart lifvande, den uppfriskade kropp och själ och ingöt i sinnet förtröstan och mod. Gertrud glömde såväl det förflutna som det närvarande och lät sin fantasi föra henne med sig mycket fortare än Per Perssons hästar.

Dessa bjellror, som oupphörligt klinga henne i öronen, är det icke kyrkklockor, som ringa? Men midt igenom klockornas klang ljuda för hennes inre öron härliga orgelharmonier. Hon hör dem så tydligt, hvartenda ackord, — hon känner igen dessa toner, hon har hört

dem förr i kyrkan derhemma, då hon såg nämndemännens dotter med guldkrona på hufvudet vandra fram mot altaret vid sin brudgums sida. — Gud välsigne dessa hjertan! — hon hör orden sjungas vid orgelns ackompanjemang. Men det är ju icke Per Perssons dotter, som vandrar der; det är hon sjelf, Gertrud, som skrider fram mellan dessa furustammar, pelarknippen eller hvad det är. Och vid hennes sida går den älskade, hvars anlete hon ej kan skåda, men hvars närvaro likväl fyller hela hennes väsen med omätlig sällhet. — Gud välsigne dessa hjertan! — psalmen börjar ånyo. Men hvilken lång väg det är till altaret! Visserligen klingar sången ljufvare än någonsin, — så måste englarnes körer ljuda; — men Gertrud börjar dock känna sig beklämd om hjertat och trött af vandringen. Hon stöder sig tyngre på sin brudgums arm, men denne glider ned. — Hvem är du? frågar hon ängsligt, i det hon dignar ned till marken. Då rycker han sig häftigt lös, lutar sig ned, och emot henne grinar en dödska.

Och nu är skogen slut, och de ha hunnit stora landsvägen, och Per Persson kör upp till gästgifvargården för att rasta, ty det är redan middagstid. Gertrud stiger ur och känner nu först, att hon fryser. Hon harnas på sig sjelf, därför att hon öfverlemnat sig åt så vilda svärmerier, att hon till sist sjelf blifvit skrämnd derutaf och nu känner sig illa till mods. Visserligen var det endast hennes egen inbillning, som gycklade för henne, men hvarför hade hon icke kunnat styra densamma, liksom Per Persson sina hästar? Nu hade den skenat i väg med henne; hon hade förlorat tömmarne och ofrivilligt ryckts med.

Nämndemannen, som fodrat och vattnat sin häst, kom nu fram till släden och tog fram sitt matsäcksskrin

— Kom nu! befalde han, och med skrinet i handen och Gertrud bakom sig inträdde han i gästgifverirummet, der en mängd personer redan befann sig. Luften derinne var fuktigt varm, mättad af tobaksrök och matos. De satte sig begge på en bänk, och Per Persson öppnade skrinet. Med förnöjd min framtog han först bränvinsflaskan, som stod i en särskild afbalkning, hedersrummet, och plockade sedan fram bröd, smör i en ask, torkadt fårkött, fläsk, ost och korf, hvilket allt uppradades på bänken mellan honom och Gertrud. Derpå knäppte han ihop sina händer, läste tyst en lång bordsbön och grep så med ifver till fällkniven.

— Ät med du, uppmanade han sin qvinliga bords- eller rättare bänkkamrat.

Gertrud knäppte ihop händerna och läste likaledes samt bredde sig en liten smörgås, till hvilken nämndemannen räckte henne en bit korf. Så små begge än voro, dröjde det länge, innan hon orkat med dem.

— Ät mer! kommenderade Per Persson.

— Tack, nämndeman, jag är redan mätt.

— Jaså, du väntar, tills du skall komma till staden. Jo jo, de ha nog bättre mat der.

För att undvika en så förnedrande misstanke trugade Gertrud i sig några bitar till.

Nämndemannen började känna sig varm och aftog först nu sin tulubb, under hvilken den gråa vadmalsdräkten blef synlig. Ty hvad klädsel och andra vanor beträffade, hörde han till den gamla stam, som nu håller på att dö ut. Måltiden fortsattes.

Från matsalen inträdde nu en kort men tjock herre med förgyld trens kring mössan. Han stannade framför Per Persson, som helsade.

— Nämndemannen måtte tro sig resa i Småland, efter han har mat med sig på gästgifvargårdarne.

— Den, som har bättre mat hemma, behöfver inte gå till gästgifvargården för att äta.

Länsmannen, som förstod piken, skrattade och gick sin väg.

En hög, rödbrusig gestalt, klädd i vargskinnspels, inträdde genom yttre dörren.

— Åh, se Ol Andersson, ropade nämndemannen, kom hit och tag dig en sup i pelsen!

— Jag skall väl ha mig en knapp i västen först, skrattade denne och började pelsa utaf sig. De begge sockenborna skakade hand och Ol Andersson satte sig vid Per Perssons sida.

— Gå ut och se efter hästen du, Gertrud, tills jag kommer, befalde den senare.

— Kommer nämndemannen snart? frågade hon modfäld.

— Javisst, brummade denne.

Gertrud lydde, gick ut och satte sig med tungt hjerta på slädlådan. Gården var full af lif och rörelse. Pigor sprungo af och an mellan byggnaderna, vid stallet stodo skjutspojkar, profvande sina piskor, drängar och hållkarlar ledde hästar ut och in; här och der körde en släde upp, en annan ned; öfverallt stodo hästar bundna framför sina hötappar, och pelsklädda karlar gingo af och an eller stodo i grupper. Midt i detta rörliga vimmel kände sig Gertrud ännu mera ensam och öfvergifven än när hon efter moderns död satt allena i den lilla stugan. Härute brydde sig ingen om henne, och derinne i gästgifvarrummet tycktes hvarken länsmannen, Ol Andersson eller någon annan ens hafva varseblifvit henne;

nämndemannen sjelf hade tydligen mer omsorg om sin häst än om henne. Kanske skulle hon hädanefter alltid förblifva lika främmande för sin omgifning som hon här var. Vid denna tanke trängde tårarne fram ur hennes ögon, och hon kunde ej återhålla sina snyftningar.

Ändtligen trädde Per Persson, åter klädd i tulubb, ut på trappan. Gertrud borttorkade sina tårar och sökte qväfva snyftningarna, hvilket icke genast lyckades. Nämndemannen märkte dock ingenting, han hade endast ögon för sin häst. Nu bar det af med väldig fart; det gälde att köra in den förlorade tiden.

Skymningen hade redan inträdt; byggnader af en form, som Gertrud aldrig förr sett, framskyntade här och der på ömse sidor om vägen. Än var det ett gult eller hvitt, högt uppspetadt näste med förstuguqvistar i andra våningen och konstiga krumelurer kring taken — Gertrud undrade, om sådana bon voro bygda för foglar, — än var det långa, röda byggnader med skorstenar så höga som kyrktornet derhemma; här hängde öfver vägen en mörk massa, lik en mur, som räckte ända upp till himmelen, der lyste ur en rad tätt bredvid hvarandra belägna fönster ett rött eldsken, liksom om en vådeld härjade derinne, och derborta aftecknade sig mot den gulgråa aftonhimmelen ett mörkrödt babelstorn. Det ena sällsamma föremålet aflöste det andra i rask följd; i det tilltagande aftondunklet sågo de dubbelt fantastiska ut. Gertrud tordes ej fråga om något, men hennes inbillning stegrades oupphörligt, och intrycken blefvo allt mer öfvervældigande.

— Nu äro vi snart i Stockholm, upplyste Per Persson.

Denna upplysning injagade hos henne en fruktan, en ångest, mot hvilken hon förgäfves sökte värja sig.

Hon kände något liknande det som Dantes fördömda måste hafva erfarit, då de läste öfverskriften till sitt helvete:

I, som här ingån, lemnen hoppet ute!

Så är då detta den hemska port, bakom hvilken hennes mörka, hemlighetsfulla framtid gömmer sig.

Plötsligt rycker hon till och hoppar högt upp i släden. Hvad var detta? Ett förfärligt, öfvermenskligt tjut, ett rytande, värre än tusen vilddjurs tillsammans, har upphäfts tätt framför henne och fyllt hennes själ med skräck. Är detta den helsning hennes blifvande öde sänder henne? Och se der! Derborta glöda med eldrödt sken två stora, runda ugnar likt de flammande ögonen på något jättestort vidunder, som ligger lurande, färdigt att kasta sig öfver henne. Och hör, hvilket tungt flåsande, hvilket hastigt oupphörligt flämtande der till höger; hör, hvilka gällt dånande, tätt uppå hvarandra följande hammarslag der till venster! Gertrud föreställer sig, att hon hör hela staden andas och dess hjerta klappa. Ja, slår icke hennes eget hjerta redan i samma takt, är icke hennes flämtande andedrägt liktidigt med jättens?

En rask vändning, och framför henne ligger en gördel af hundratusentals tindrande ljus, sträckande sig långs halfva himlaranden. Den liknar en glittrande orm, som håller på att slingra sig omkring henne.

— Der ha vi Stockholm, säger Per Persson, pekande framåt med sin piska.

Ja, hon vet det, hon känner det redan; det är den stora staden, som skall uppsluka henne. Dessa tusentals ögon, som nu för första gången blinka emot henne,

skola hädanefter beständigt vara fästa på henne och följa hennes steg.

De lysande ögonen närma sig; de blicka redan från begge sidor af vägen ned på henne. Folkvimlet, som redan förvånat Gertrud, varder allt lifligare. Allt högre varda husen, och allt bredare blifva gatorna. Denna starka belysning behagar icke Gertrud. Hon tycker, att alla menniskor, som de möta, betrakta henne med så besynnerliga, undrande blickar, alldeles som folket derhemma på kyrkbacken. Och denna Gertruds föreställning beror icke endast på en inbillning. Det fins verkligen en och annan ung herre, gående på körbanan, som hejdar sig vid hennes anblick och stannar, betraktande henne, tills hon åkt förbi. Då fortsätter man sin väg, hviskande för sig sjelf eller till sin kamrat: Hvilken vacker bondtös!

Allt längre och längre bär det, öfver ståtliga broar, långa breda kajer, genom smala gator, öfver stora, öppna torg, än till höger, än till venster, och öfverallt vimlar det af folk, hästar och åkdon. Gertrud beundrar inom sig sjelf Per Perssons förmåga att finna vägen genom allt detta virrvarr. Vid åsynen af de stora, lysande butikerna kommer hon att tänka på Fåfånglighetens marknad, hvarom hon läst i Bunyans »En kristens resa», en af de få böcker, som funnits i hennes hem.

Genom mörka, illaluktande gränder, der slädens medar skrapade mot de bara stenarne, körde Per Persson vidare utefter blåsiga kajer, återigen öfver broar och uppför branta gator, der han gick bredvid släden för att underlätta hästens möda. Slutligen stannade de på en bred gata vid ett stort, fyra våningar högt hus.

— Här är det, sade nämndemannen.

Gertrud steg ur med högt klappande hjerta och darrande i hela kroppen.

Per Persson förde sin häst in på gården, följde der-
 efter Gertrud uppför två stentrappor och torkade om-
 sorgsfullt sina fötter på en matta. Under tiden hann
 Gertrud kasta en blick på den glänsande metallplåt, som
 var fästad på den dörr, hon hade sig närmast.

OLOF ASP
 Bryggare

stod det med stora, svarta bokstäfver ingraveradt på
 plåten. Per Persson öppnade en annan dörr och förde
 Gertrud in i ett varmt rum, fullt af matos, ehuru af
 långt behagligare slag än det på gästgifvargården. Här
 stod en qvinna med uppkafade ärmor och hvit duk om
 hufvudet framför en spis, hvars like Gertrud ännu aldrig
 hade sett. Pannor, kittlar, kastruller stodo om hvar-
 andra på svarta lock, och der fräste, kokte och bubb-
 lade, utan att hon kunde upptäcka någon eld.

— Här har jag med mig den nya husjungfrun, sade
 Per Persson.

• Qvinnan vid spisen — hon var den enda i rummet
 — vände sig om, betraktade Gertrud med matta, blåa
 ögon och smålog emot henne enfaldigt med sin breda
 mun men sade ingenting. Gertrud var intagen af en
 djup vördnad, ty hon trodde, att det var frun i huset.

— Sätt dig ned här och vänta; jag kommer
 genast tillbaka, sade nämndemannen och gick strax der-
 efter ut.

Gertrud tog af sig vantarne och satte sig på en
 omålad stol nära dörren. Hon betraktade skyggt den
 förmenta frun. Denna var stor och grofväxt, fet, fyllig
 och rund öfverallt. Efter en stund vände hon på

hufvudet och frågade med sitt breda leende: Hvad heter hon?

-- Gertrud.

Kokerskans uppmärksamhet rigtades åter på stekpannorna och kastrullerna. Gertruds deremot vändes till alla föremål i rummet. Hvad allt härinne var annorlunda än i hennes hem derborta, — det hem, som nu icke mer var hennes. Hvilken mängd af blankskurade kopparkärl, underligt formade kannor, väldiga brickor, silfverskedar i högar, tallrikar i alnshöga staplar och kaffekoppar i alnslånga rader! Hvilken rikedom! tänkte Gertrud. Nämndemannen hade nog rätt i, att en bryggare är lika rik som en grosshandlare.

— Är hon hungrig? Kokerskan hade åter vändt sig om och stod frågande, leende som förut. I högra handen höll hon högt upplyft den sked, hvarmed hon nyss rört om flottet i pannan.

— Nej, svarade Gertrud, steg upp och neg för den förmenta frun.

Denna gjorde ett klumpigt helt-om med sin sked som gevär i handen. Gertrud undrade, om frun blef ond på henne, och i sådant fall, hvarför.

Länge satt hon och grubblade häröfver, tills »frun» ännu en gång vände på hufvudet, log ännu bredare än förut och sade: *Jag* heter Lotta.

Nej, »frun» var inte ond; Gertrud insåg det nu, men hon undrade, om alla fruar visade sina tjenarinnor en sådan nedlåtenhet.

Ur denna sin villfarelse togs hon, då Per Persson återkom, bad henne taga af sig hufvudkläde och sjal och följa honom in till frun.

Gertrud lydde med fruktan och bäfvan, Per Persson

öppnade en dörr, som ledde från köket till de inre rummen, och hon följde. De kommo först till en mindre kammare, på hvars ena sida en dörr stod öppen, hvarifrån hon varseblef en sal, nästan lika rymlig som kyrkan derhemma, med ett långt, dukadt bord, hvarifrån höga silfvervaser och kristallskålar glittrade mot henne i skenet af ljuskronan, som nedhänge från taket. Per Persson gick förbi utan att kasta en blick ditin och öppnade nästa dörr, som ledde in till ett litet rum, möbleradt med öfverdådig lyx, såsom Gertrud tyckte. Der satt vid bordet en dam med en blyertspenna i handen framför en aflång bok, liknande den Gertrud sett i handelsboden närmast sitt hem. Hon kunde vara mellan fyrtio och femtio år, hennes hår var ännu svart liksom hennes högt uppdragna ögonbryn, och hennes ansigte skulle ännu hafva varit vackert, om icke dess hy varit så gulblek; för öfrigt var det regelbundet och fylligt. Uttrycket deri skulle kanske bäst kunna kännetecknas såsom stolthet hvad henne sjelf beträffade, likgiltighet hvad hela den öfriga världen angick. De bruna ögonen förrådde trötthet, de smala, krökta läpparne förakt.

— Detta är Gertrud, om hvilken jag talat, sade Per Persson.

Gertrud neg.

— Ja, det är på nämndemannens rekommendation jag litar, yttrade fru Asp utan att lyfta ögonen från hushållsboken.

— Hon är fader- och moderlös, såsom jag förut nämnt.

— Jag hoppas, hon kommer att uppföra sig så, att nämndemannen inte behöfver ångra sin rekommendation,

sade fru Asp och lyfte sina ögon men vände blicken icke till Gertrud utan till Per Persson.

Denne bockade sig.

— Det är bra, fortfor fru Asp med ögonen åter i hushållsboken, gå tillbaka till köket, husmamsellen skall underrätta henne, om hvad hon har att göra.

De drogo sig tillbaka, Gertrud med tårar i ögonen: Frun hade icke bevärdigat henne med en enda blick, så vidt hon sjelf kunnat märka.

— Farväl nu, Gertrud, yttrade nämndemannen i mellanrummet och tryckte hennes hand; gör ditt bästa, men — tillade han hviskande — var på din vakt!

Hennes hjerta hoppressades; så slets nu det sista, svaga band, som förenade henne med hemmet och den förflutna, lyckliga barndomstiden.

Men det fanns intet rådrum till anställande af beaktelser; hon stod åter i köket, och Per Persson var redan försvunnen.

— Jaså, det här är lilla skönheten, som gör oss alla den äran, yttrade en kvinlig röst med försmädlig ton.

* Gertrud såg upp. I köket befunno sig nu förutom kokerskan tre andra personer; midt på golfvet stod den, som yttrat nyss anförda ord, en svartklädd, rödhårig kvinna, på en kista i hörnet satt en annan, yngre, med rödgråtna ögon och butter min, och vid vedlåren stod en drängliknande, blond figur, betraktande Gertrud med nyfikna blickar.

— Det är väl bäst, att jag presenterar oss, fortfor den svartklädda med spefull högtidlighet och tillgjord accent på presenterar. Det här är kokerskan, fröken Charlotta Amalia Pettersson; här ser lilla skönheten sin

företräderska i embetet, Bernhardina Albertina Levin (hon betonade skarpt hvarje *i* uti namnet); derborta står gårdsdrängen, Johan August Malm, — akta sig för honom! han är en farlig Don Juan (den blonde röd-blommige gossen skrattade och visade dervid ett par rader hvita tänder), och här, slutade hon med handen på sitt bröst och neg ceremoniöst, — här ser lilla skönheten sin ödmjukaste tjenarinna, husmamsellen Sara Clason. Tjenarinna!

Gertrud tänkte för sig sjelf, att hon i denna »ödmjukaste tjenarinna» helt säkert såg sin bittraste fiende, och betraktade henne med samma ögon, hvarmed en dufva skulle betrakta en hök, när de funne sig instängda i samma bur. Den rödhåriga var af medelstorlek, hvarken fet eller mager, hvarken vacker eller ful, hvarken ung eller gammal, snarare dock det senare af hvarje, om man ovilkorligen skulle välja mellan motsatserna. Hennes hy var hvit men något skrumpen, hennes grå ögon voro för små, hennes ögonbryn för ljusa, och den ena mungipan låg högre än den andra, hvilket gaf den eljest välbildade munnen uttrycket af ett ständigt hånleende. Dessutom voro tinningarne fräkniga.

— Nå, få vi inte veta lilla skönhetsens namn? fortfar hon efter en liten stund, hvarunder Gertrud stått och sett sig omkring med offerlammets skrämnda blick i afvaktan på, att de innevarande vilda djuren skulle störta sig öfver henne.

— Jag heter Gertrud.

— Gertrud, åh ett så vackert namn! Nå, än sedan då?

— Sedan?

— Ja, tillnamnet.

— Jag har icke något tillnamn.

— Hvad för något? Intet tillnamn! Hvad hette hennes far?

Gertrud tänkte efter ett ögonblick och svarade sanningenligt med naiv uppriktighet: Det vet jag inte.

Ett fyrstämmigt, skallande skratt följde på denna förklaring. Äfven kokerskan skrattade, Gertrud lade särskildt märke till detta.

Ögonblickligen gick ett ljus, ett förfärligt ljus upp för henne. Nu förstod hon kyrkfolkets blickar derhemma; nu förstod hon moderns skrämde blick, då hon frågat efter sin far; nu förstod hon, hvarför hon icke kunnat få tienst hemma i socknen. Hon kastade sig ned på närmaste stol, höll händerna för sitt ansigte, och förtviflade snyftningar skakade hela hennes kropp.

— Nå nå, inte är väl *det* någonting att gråta för, lugnade henne husmamsellen, och gårdsdrängen upprepade som ett eko: Inte är väl *det* någonting att gråta för. Fröken Clason gick in i matsalen, och den förra husjungfrun satt tvär och likgiltig på sin koffert. Kokerskan och drängen kände visserligen deltagande för den förödmjukade nykomna, men ingendera kom sig för att yppa det.

Husmamsellen kom tillbaka. — Middagen skall serveras, förklarade hon. Bernhardina får passa upp ensam, ty lilla skönheten kan väl inte tienstgöra i dag.

Dessa ord tilldrogo sig Gertruds uppmärksamhet och hejdade utbrottet af hennes förtviflan. Middag nu? Hon hade sjelf ätit middag på gästgifvargården för många timmar sedan, och nu var det ju långt fram på aftonen. Hvad som menades med, att hon sjelf skulle

»tjenstgöra», förstod hon icke, men hon var tacksam för att hon slapp i dag.

Hon undrade, om det var någon stor bjudning, då hon såg Bernhardina bära förbi den ena rätten efter den andra på stora brickor och väldiga fat. Hon hörde från matsalen ljudet af gafflarnes och skedarnes slammer, men hon kunde icke förnimma sorl af något samtal. Det var som om derinne hållits en måltid för döfstumma.

Sedan herrskapet ätit, slog sig tjenstfolket ned vid ett bord i köket. Gertrud uppmanades att taga del i måltiden, men hon ursäktade sig med att hon redan ätit, och alla försök till öfvertalning voro fruktlösa. Hon satt för sig själf i en vrå, lutade sitt hufvud tillbaka mot väggen och hörde med halfslutna ögon på bords-samtalet: anspelningar på dagens händelser der i huset, kritik af herrskapets görande och låtande, diskussion om granntjenarnes företräden eller brister och anekdoter om deras små snedsprång, — alltsammans saker, af hvilka Gertrud knappt förstod ett ord. Pratet, skämtet och skrattet, allt ackompanjeradt af skedars och knifvars slammer, ljödo för hennes öron som söfvande qvarnbuller.

— Nu tror jag det är bäst, att lilla skönheten går och lägger sig. — Gertrud for upp vid dessa husmamsellens ord och fann till sin förödmjukelse, att hon hade sofvit, — huru länge, visste hon icke. Hvad de andra måtte ha skrattat åt henne, under det hon sof, och hvad de måtte förakta henne, som kunde bära sig så dumt åt. Med glödande kinder stod hon upp och bad om ursäkt.

— Men kanske det icke anstår lilla skönheten att ligga i samma rum som kokerskan?

— Kalla mig inte så der! Hvarför skulle jag icke kunna ligga i samma rum som en annan?

Husmamsellen såg på drängen; ett spefullt leende lekte på hennes läppar, men hon höll inne sitt skämt, då hon såg, hur djupt nedslagen Gertrud var.

Hon ledsagades till en innanför köket, bredvid det nämnda genomgångsrummet befintlig kammare, der två bäddar funnos. Hennes kista inflyttades ock. Hon förvånades öfver, att man gaf henne ett så grannt sofrum; men hon var för trött att närmare granska detsamma.

Då hon lagt sig, kom hon ihåg Per Perssons afskedshelsning. Var på din vakt! hade han förmanat henne. För hvad eller mot hvem skulle hon vakta sig? Mot husmamsellen? Hon grubblade häröfver, till dess hon somnade, uttröttad af de många skiftande sinnesintryck hon erfarit under denna dag, den händelserikaste hon i sitt lif upplefvat.

Plötsligt vaknade hon. Det var kolmörkt och dödstyst rundt omkring henne. Hon var icke hemma. Någonting hade timat, men hvad? Hvar befann hon sig? Det var förfärliga ögonblick, dessa, då hennes minne förgäfves famlade omkring i mörkret och hennes af ångest gripna själ fasade tillbaka för hemska aningar. Småningom klarnade dock hennes minne, och hon erinrade sig, hvad som händt under dagens lopp. Då slog det henne med ens, att hon på qvällen glömt att läsa sin aftonbön, innan hon lade sig. Var det icke för sent att läsa den nu? Kanske vår Herre sjelf sof? Hon log åt sitt eget infall, knäppte ihop sina händer och hviskade andaktsfullt: Jag tackar dig Gud, min käre himmelske Fader, att du mig i denna dag för all skada

och farlighet skyddat hafver, och beder dig, att du mig i denna natt nådeligen bevarar, o. s. v.

Nu kände hon sig trygg och låg väntande på sömnens återvändande, då som en centnertyngd föll öfver henne, den tanken, att hon var ett — ja, ett oäkta barn.

— O mor, mor! nu förstår jag din sorg. Var det detta du ville säga mig, då du låg för döden?

Hon borrhade hufvudet ned i kudden och gret, qväfvande sina snyftningar, på det att kokerskan, hvars regelbundna andedrag hördes från motsatta väggen, icke skulle förnimma något, i fall hon vaknade.

Denna försigtighet var temligen öfverflödig, i ty att kokerskans sömn var af det slag, som tål trumpetstötter utan att synnerligen oroas deraf. Deremot vaknade hon alltid på det bestämda klockslaget sex hvarje morgon.

Men långt dessförinnan hade Gertrud åter insomnat.

II.

Det började redan ljusna, då Gertrud vaknade. Vederqvickt af sin hvila, kände hon sig bättre till mods än under gårdagen. Hon klädde sig skyndsamt, ty hon förstod, att nu skulle hennes tjenstgöring börja, och hon längtade efter sysselsättning.

Med Bernhardina, som i dag tycktes vara vid bättre lynne, företog Gertrud från köket den stora rondan genom alla boningsrummen, af sin följeslagerska praktiskt undervisad om, hvad hon i hvar och ett hade att göra. Vid inträdet i hvarje rum presenterades detsamma af Bernhardina med en viss högtidlighet. Det här är herrskapets sängkammare, — det här är herrns arbetsrum, — det här är fruns enskilda rum, — det här är fröken Almas rum, — det här är herr Oscars och hans informators rum, — det här är bryggmästarens, — det här är bokhållarens, — det här är löjtnantens rum. Gertrud undrade, hvarför Bernhardina vid presenterandet af detta sista vardt så förlägen. De sistnämnda rummen voro belägna en trappa högre upp.

Sedan städningen slutat, vidtog andra delen af Gertruds åligganden: uppässningen. Hon behöfde dock icke

visa sig för herrskapet förr än vid middagen. Till denna påtog hon sin bästa klädning, den hon burit vid sin konfirmation och som modern sjelf förfärdigat. Visserligen var den ej af något dyrbarare tyg, dess prydnader voro enkla men smakfulla, den satt bra och klädde henne utmärkt väl. Den stärkta veckade halskragen, liksom de uppvikna, prydliga manschetterna, var bländhvit och stack behagligt af mot det rika, mörka håret, som satt uppfästadt i en hög knut på hjessan. Gertrud såg sig i spegeln och undrade, om husmamsellen fortfarande skulle kalla henne lilla skönheten.

— Om jag bara kunde se litet gladare ut, tänkte hon vid åsynen af det svårmodiga draget kring munnen. Hon log, men uttrycket flydde icke, nu tittade det ut ur ögonen.

Med en suck vände hon sig bort, och i detsamma ringde middagsklockan. Bernhardina skulle äfven vid uppässningen åtfölja Gertrud denna första dag. Den förra inbar soppan, den senare serverade brödet. Vid det aflånga bordets öfre ände satt fru Asp i hela sin stolthets majestä. Hennes skulle serveras först. Närmast henne satt dottern Alma, femtonårig, brunett och vacker men föga liknande modern; hennes ögon hade ett gladt, öppet uttryck, och munnens leende uttryckte godhet. Hon betraktade Gertrud mycket uppmärksam. Dernäst i ordningen satt husets herre, en i jämförelse med sin fru kortväxt, satt gestalt med stora glasögon och en ofantlig, grön skärm, bunden öfver ögonen. Hans ansigte var jemnrödt och af en fast fyllighet, öfverläpp och haka rakade, läpparne något tjocka, håret obetydligt gråsprängdt. Då Gertrud med sin bricka stälde sig bredvid honom, såg han upp på henne med hufvudet mot

ena axeln, så att skärmen pekade rätt upp i taket, och betraktade henne så uppmärksamt, som hade hon varit något underligt djur, hvarom han hört talas, men tog icke vidare någon notis om henne. Vid faderns sida satt yngste sonen, Oscar, tolf år gammal, med kortklippt hår, ovanligt låg panna och håglös blick; nedanför denne hans informator, kandidat Kjellner, en mager och blek herre med ljust, tillbakastruket hår, prydd med mustascher och glasögon.

Gertrud liksom Bernhardina hade order att vända om, så snart kandidaten blifvit serverad, och fortsätta från fruns venstra sida. Der satt äldste sonen, löjtnant Conrad Asp, hvilken hittills oupphörligt genom sin pince-nez betraktat Gertrud, hvartill han också haft god tid. Han var hvad man brukar kalla en vacker karl med ett ansigte, som i hög grad liknade moderns, fast hyn icke var gallsprängd som hennes. Mustascher och pip-skägg voro svarta liksom håret och de högt uppdragna ögonbrynen. Håret var benadt midt öfver hjessan, de främsta testarne något afstubbade och nedkammade i pannan. Han bar dyrbar och elegant civildrägt. Nedanför löjtnanten satt husmamsellen, fröken Clason, som dock ofta måste springa ut i köket äfven under måltiden. Hennes granne till venster var förste bokhållaren, Baranowsky, af polsk härkomst, såsom namnet antyder. Han var en undersätsig, mycket bredaxlad figur med kort ansigte, yfvigt, svart hår, låg panna, mörka, vildt rullande ögon och ett väldigt, oordnad helskägg, hvarur de tvinnade mustascherna stucko ut quarterslångt åt begge sidor. Hans min var bister som en krigares. Längst ned vid bordets andra ände midt emot fru Asp satt bryggmästaren, herr Pålsson, en saktmodig varelse med

brunt polkahår, omsorgsfullt friseradt och pomaderadt. Ögonen hade ett mildt, undergifvet uttryck liksom hos en hund, hufvudet hölls något framåtlutadt, och den af små läppskägg beskuggade munnen stod halföppen för att desto fortare kunna besvara möjligen påkommande frågor.

Men halfva middagen hade gått, utan att ett ord ännu blifvit yttradt. Gertrud, som kom ihåg tystnaden vid gårdagens middag, började på allvar undra, om hela sällskapet med undantag af frun, som hon förut hört tala, var döfstumt. Ungherrarne, med undantag af informatorn, som tycktes fundera på ett olösligt problem, betraktade henne under hela tiden så ihärdigt och envist, att hon kände sig mer och mer besvärad, och hennes eljest bleka kinder voro nu blossande. Till hennes förvirring bidrog också hennes ovana vid serveringen.

— Oscar, släng inte benet så der! ljöd det slutligen från bordets öfre ände, och dessa fruns ord tycktes utgöra den trollformel, som öppnade de andres läppar. Hvar och en uppgaf en suck af lättnad, och Gertrud drog af alla tecken den slutsatsen, att nu skulle konversationen börja.

Också dröjde det icke länge, tills herrn i huset harklade sig lätt, öppnade sin mun och sade:

— Har — vet — herr Pålsson — om — huruvida — den nya brygden — utfallit — blifvit bra?

Orden kommo stötvis med korta mellanrum, liksom om de stockat sig i halsen och det behöfts den yttersta ansträngning för att få dem loss.

Bryggmästaren harklade sig likaledes, innan han med dämpad mjuk röst svarade:

— Den nya brygden, tror jag, skall blifva fullt jem-

förlig, om inte bättre, — jag menar fullt jemförlig med den förra, ty, som herr fabrikören vet, så — —

Under det han så svarade sin principal, höll han ögonen oafvändt fästa på hans midt emot sig sittande fru, liksom hade hon varit en skallerom, hvars anblick så förskräckte honom, att han kom af sig.

Fru Asp med sina uppdragna ögonbryn hade dock under hela tiden ej lyft sin blick till honom; hennes halfslutna ögon höjde sig ej från de närmaste tallrikarne, och hennes min var likgiltigheten själf.

— I morgon börja vi tappningen, fortfor Pålsson med de bruna ögonen ödmjukt fästa på frun.

Nu lät herr Baranowsky höra en förberedande hostning, så stark, att den genljöd i hela rummet, fast han höll serveten för munnen. Derefter började han beslutamt och käckt, likt en som afbördar sig en hemlighet, hvilken länge tryckt honom:

— Requisition har ingått i dag från en ny kund.

— Är det — vet herr Baranowsky, om den kunden kan anses — eller anses — eller är — så säker att — — stammade hans principal, som om han yttrade sig på ett främmande språk, hvilket han ej var mäktig.

— Det var källaren Runan, och den betalade konstant, svarade Baranowsky energiskt och med djup basröst, rullade sina ögon, tvinnade sina mustascher och såg bistrare ut än någonsin.

— Huru mycket — — började bryggaren; bokhållaren afbröt och fortsatte i ett andetag:

— Femtio halfbuteljer svagdricka, femtio halfbuteljer dito, femtio halfbuteljer iskällardricka, tjugufem halfbuteljer bäjerskt öl och tolf halfbuteljer svenskt öl.

— Det var på prof, tillade han efter en stunds tyst-

nad, liksom hade han hållit på att glömma denna obetydliga biomständighet.

Bryggjar Asp famlade med gaffeln och fann ingenting mer att säga.

Nu hade informatorn äntligen funnit lösningen till sitt problem.

— Jag fruktar att Oscar inte kan lära sig så mycket matematik som fordras för att komma in i fjerde klassen.

Denna gång lyfte fru Asp sina ögon från tallrikarne och gaf informatorn en blick, — — det var lycka, att han inte såg den. Men han borde ha känt den.

— Men huru — på hvad sätt — skall han då kunna taga — kunna bli — ingenjör? undrade hans far.

— Ingenjör, det kan han aldrig bli, förklarade informatorn tvärsäkert och rätade på sig, med begge händerna stödjande sig mot bordskanten. Åter fick han en sylhvass blick af värdinnan.

— Kanske herr Kjellner då vill vara så god och säga oss, hvad han skall bli? frågade hon långsamt och högdraget. Man kunde knappt se, att hennes läppar rördes.

— Hvad han *skall* bli, det kan jag inte säga; men hvad han *kan* och *bör* bli, det har jag temligen klart för mig. Han kan och bör bli bryggare.

Man hörde frasandet af en klädning, och en stol tillbakasköts häftigt. Värdinnan hade stigit upp; det var tecken till, att de andra skulle göra likaledes, midagen var slut.

Sedan man lagt ihop händerna för vår herre och bugat sig för värdinnan, satte sig hvar och en för att invänta kaffet. Sönerna och dottern i huset hade ännu icke yttrat ett ord, så att Gertrud, hvad dem beträffade,

ännu sväfvade i okunnighet om, huruvida de voro stumma eller icke.

Hvad äldste sonen, löjtnanten, angick, skingrades hennes ovisshet morgonen derpå. Hon höll på att aftorka dammet i hans rum, då han inträdde.

— God morgon, lilla skönhet, låt oss nu bli bekanta! Jag heter Conrad, och hon heter — hvad?

— Gertrud.

— Gertrud, hvilket vackert namn! Dock inte så vackert som dess egarinna. Trifs Gertrud här?

— Det kan jag ännu inte säga.

— Jag förstår. Hon känner oss alla ännu så litet. Min mor är tystlåten och högtidlig, det är så hennes sätt. Tro inte, att hon är högfärdig! Men ett vill jag säga: akta sig för fröken Clason!

Då Gertrud teg, fortfor han:

— Hon förtalar alla människor, det är hennes glädje att åstadkomma oreda och oenighet. Tro icke hvad hon säger, det är lögn och bedrägeri alltsammans.

Gertrud svarade ingenting utan skyndade sig ut. Då hon kom ned i köket, stod fröken Clason der midt på golfvet.

— Nå, lilla skönheten har väl träffat löjtnanten? Husmamsellen log emot henne, med den ena mungipan betydligt högre än den andra. Gertrud vardt röd i ansigtet.

— Ja.

— Hvad språkade ni om?

Gertrud teg och vardt ännu rödare vid hågkomsten af hvad som yttrats deruppe just rörande den, som framstälde frågan.

— Nå hvad? upprepade husmamsellen hviskande.

Gertrud teg fortfarande.

— Stackars lilla lam; akta sig, akta sig! yttrade slutligen den förra, betraktande med sitt elaka leende Gertrud en stund och gick sedan ut.

— Lilla skönhet, lilla lam, — hvarför skola de kalla mig så? harmades Gertrud, sprang in i sin kammare och gret. — Alldeles som vore jag ett litet barn! Hon mätte med ögonen sin figur; den var minst lika lång som husmamsellens. Och hvad menade de med att hon skulle akta sig? Var på din vakt! hade Per Persson sagt; akta sig för fröken Clason! var löjtnantens varning, och akta sig, akta sig! hade nu denna tillropat henne. Menade hon löjtnanten? Åh, hvad den saken anginge, kunde fröken Clason vara lugn. Gertrud torkade sina ögon, fast hennes harm ännu var lika lifvig. Hon såg sig i spegeln, innan hon gick ut; att hon var vacker, det såg och visste hon nog; men hvarför skulle husmamsellen därför göra narr af henne?

Dagarne förgingo, den ena lik den andra, och Gertrud hade hunnit blifva förtrogen med alla sina åligganden. Tiden gick fort, och det var sällan hon hade någon del deraf öfver för egen räkning. Husmamsellen kallade henne fortfarande lilla skönheten och retade och brydde henne, så ofta hon kunde.

— Nå, skall inte lilla skönheten snart skaffa sig hatt? frågade hon en dag.

— Nej.

— Ja men vet hon inte, att de som gå med sjalett endast äro sådana der — — hon förstår — — Alla anständiga fruntimmer bära hatt.

Gertrud rodnade. Nej i sanning, hon hade icke haft en aning om, att sjalett och hatt hade en så vigtig

betydelse. Hvarför hade ingen sagt henne detta förut? Hon tänkte efter. Ja, det måste vara så. Bernhardina hade burit hatt, då hon flyttade bort; kokerskan satte på sig hatt, så ofta hon gick ut om söndagseftermiddagarne; men hon sjelf, — hon hade burit den förnedrande sjaletten, så ofta hon skickades till torget eller hökarboden. Nu förstod hon, hvarför alla människor och isynnerhet unga herrar betraktat henne så ihärdigt, då hon visat sig ute. Hon rodnade åter, fast hon var ensam, vid tanken härpå.

Samma dag lånade hon kokerskans hatt, gick ut och köpte sig för sina små besparingar egen hatt och kände sig för första gången tacksam mot husmamsellen, som gjort henne den väntjensten att lemna en så vigtig upplysning.

Fröken Clason började hädanefter gång på gång lemna henne underrättelser om hvarjehanda saker och förhållanden. Gertrud trodde henne till en början men märkte snart att, när hon ville begagna sig af dessa nyförvärfvade kunskaper, folk skrattade åt henne, — att hon gjorde sig löjlig. Hon började åter misstro husmamsellen, och beslöt att icke vidare följa hennes råd eller sätta tro till hennes uppgifter. Löjtnanten hade haft rätt.

Löjtnanten ja. Honom mötte hon ofta. Nästan hvarje morgon kom han in, under det hon städade i hans rum. Hon hade beslutit att vara på sin vakt emot honom, men det tycktes icke behöfväs. Han höll sig på behörigt afstånd och talade så aktningsfullt, frågade henne om hennes barndom, hennes hem, hennes mor och hennes bekanta. Gertrud svarade så fåordigt som möjligt och skyndade alltid ut, så snart hennes göromål

var färdigt, ehuru han ofta bad henne stanna qvar och språka ännu en stund. En gång ville han skänka henne ett par guldörringar, men Gertrud afböjde gåfvan, förklarande, att hon lofvat sin mor att aldrig bära örringar.

— Då skall Gertrud få ett armband, förklarade han.

— Nej, nej, jag tar inte emot någonting, ropade hon förskräckt och skyndade ut.

Hon var rädd för honom, hon misstrodde honom, fast han alltid visade sig så aktningsfull. Det låg något lurande i hans ögon, och hans leende behagade henne icke, så hvita och vackra hans tänder än voro. Bokhållaren och bryggmästaren kurtiserade henne också, men det var på ett helt annat sätt. De skämtade och skrattade och kunde till och med taga henne om lifvet, utan att hon kände någon fruktan för dem. Hon kunde skämta och skratta med dem på afstånd, och deras lustiga artighet roade henne. Informatorn*deremot tycktes vara blind för hennes behag. Ofta kom hon in med vattenkaraffinen under pågående lektion. Oscar satt då vanligtvis med armbågarna på bordet och händerna under de utstående öronen, lutad öfver boken eller räknetafan och med så hopplöst ansigtsuttryck, att det gjorde Gertrud innerligt ondt om honom, under det informatorn, känslolös som en vivisektor, vandrade af och an på golvet utan att synas märka, när Gertrud kom eller gick.

— Det är lärdomen, tänkte Gertrud, då hon betraktade honom och fick den föreställningen, att de lärde icke alls bry sig om fruntimmer. —

En afton, då Gertrud ordnade i löjtnantens rum, inkom han i full uniform med sabeln släpande vid sidan och närmade sig henne med glänsande ögon.

— Gertrud, Gertrud! hviskade han, slog armen kring

hennes lif och närmade sitt ansigte intill hennes. Gertrud, jag älskar dig!

Blek af förfäran, slet hon sig lös och stötte honom tillbaka så häftigt, att han ramlade baklänges ned på golvet, så lång han var.

Hade han gjort sig illa? Nej, han reste sig genast, hon sprang ut, nedför trappan och in i köket, under det hon skälfdde i alla leder.

Från denna dag vardt löjtnantens uppförande mot Gertrud ett helt annat. Det tycktes, som hade hon för honom upphört att finnas till. Han inträdde aldrig mer i sitt rum, under det hon uppehöll sig der, och mötte han henne någon gång i en trappa eller korridor, gick han förbi utan att helsa, liksom hade hon varit en vildt främmande person. Under det hon passade upp vid middagarne, skänkte han henne aldrig en blick; han satt med uppdragna ögonbryn, stum och likgiltig, såg ned i sin tallrik och var en så fullkomligt liknande afbild af sin mor som gerna möjligt var.

Gertrud hade i början fruktat efterräkning för sitt våld mot den unge Martissonen, men hennes farhågor befunnos ogrundade. —

Så förgick förejulsvintern. Några gånger hade nämndemannen Per Persson infunnit sig för att höra efter, huru hon hade det. Det var alltid med nöje hon såg honom i sin gråa vadmalsdrägt inträda i köket; han gaf henne underrättelser från hemsocknen, och hon fick af honom höra, hur det stod till i det forna hemmet, hvars minne ännu var henne så kärt.

Ett par gånger hade hon jemte Lotta och drängen Malm af sin husbonde erhållit biljetter till fjerde raden på teatern, der en ny verld uppläts för henne.

— Nå, nu har lilla skönheten åter fått fylla en liten brist i sin uppfostran, helsade henne husmamsellen en sådan afton, då Gertrud hemkom efter att hafva sett »Den ondes besegrare».

Så ofta hon varit bjuden på spektaklet eller något annat nöje, infann hon sig påföljande morgon hos sin husbonde för att tacka för biljetten. Han brukade då titta upp från sin pulpet, stirra på henne med sina svaga ögon under den gröna skärmen och säga:

— Ja, så länge min fru — är nöjd med henne — så — så — är äfven jag. —

En del af julaftonen fick tjänstfolket fira gemensamt med herrskapet. Gertrud erhöll till sin stora öfverraskning och glädje en hel mängd julklappar: klädespersedlar och andra toalettartiklar. Äfven de andra tjenarne, äfvensom husmamsellen, bokhållaren och bryggmästaren hade erhållit julklappar, ehuru icke så värdefulla som hennes. (Informatorn hade flyttat, uppsagd samma dag han vågat gifva det rådet att hans elev skulle bli bryggare.) Med rördt hjerta och tacksamhetens tårar i sina ögon följde Gertrud de andras exempel och gick att tacka herrskapet. Hon neg för fru Asp, som såg på henne under halfslutna ögonlock och sade: Ja, hon har uppfört sig bra hittills.

Hittills, — hvad menade hon med det? Trodde icke frun, att hon skulle uppföra sig bra hädanefter också? Hon skulle, om möjligt, uppföra sig ännu bättre.

Dessa tankar genomforo Gertruds hufvud, under det hon neg för och tackade herr Asp, som till svar endast nickade med hufvudet och sin gröna skärm.

På väg från honom råkade hon gå förbi fröken Alma. Förvirrad tackade Gertrud äfven henne. Alma

räckte henne sin hand och log vänligt emot henne, men såg strax derefter bort till sin moder och släppte Gertruds hand.

Sedan började dansen kring julgranen, då Gertrud fick sin plats mellan herrarne Baranowsky och Pålsson, hvilka hela aftonen voro ofantligt artiga mot henne. Löjtnanten fortsatte att spela samma rol som förut: han låtsade en total okunnighet om hennes tillvaro.

Det var lyckliga dagar, som nu följde, och nyåret ingick för Gertrud hoppfullt och löftesrikt. —

En afton hemkom Lotta mycket sent, Gertrud hade redan lagt sig. Herrskapet var borta på bjudning, och kokerskan hade haft »lof» hela eftermiddagen.

— O, jag är så lycklig, så lycklig! utropade Lotta. Tänk du, min fästman har blifvit korpral, och nu kunna vi gifta oss kanske redan i år. Jag har öfver tvåhundra kronor i sparbanken, och min Carl har ännu mer. Vi ha varit på spektaklet i qväll, och han bjöd mig på hummer och portvin. Hans lön har blifvit ökad, ser du. Han följde mig hem ända till porten och ville gå med hit opp, men jag sade, att du var här. O, jag är så lycklig! Nu kunna vi gifta oss.

Gertrud lyckönskade henne uppriktigt.

— Gertrud, fortfor Lotta, sedan hon lagt sig, säg mig nu en sak! Har du aldrig haft någon fästman?

— Nej.

— Ja men du har väl tyckt om någon gosse?

— Nej.

— Det var besynnerligt. När jag var tolf år gammal, var det en gosse, som jag tyckte så rysligt mycket om, — lika mycket som jag nu tycker om Carl. Han dog, men sedan tyckte jag om andra, och när jag gick

och läste, tyckte jag om två, ja det vill säga, jag visste inte, hvilkendera jag tyckte mest om.

— I min barndom, svarade Gertrud, lefde jag så ensam med min mor, att jag knappt såg någon gosse, och när jag gick och läste, höllo sig alla ifrån mig, både gossar och flickor.

— Stackars Gertrud! suckade Lotta.

— Gertrud! fortfor hon åter efter en stunds tystnad, det är en sak, som jag velat säga dig många gånger, fast jag icke kommit mig för. Du mins väl första dagen, då du kom hit, och fröken Clason frågade efter din far?

— Ja.

— Och hur vi alla skrattade, då du sade, att du inte visste, hvad han hette. Vet du, jag ångrade mig genast, då jag såg, hur ledsen du blef, och jag menade ingenting ondt, fast jag skrattade, men det lät så rysligt lustigt, då du sade: det vet jag inte; men nu vill jag be dig om förlåtelse, jag menade ingenting ondt alls, jag skulle ha gjort det samma qväll, men jag var så blyg, ja vet du, jag var riktigt blyg för dig, du var så olik alla andra, och jag kunde inte alls förstå mig på dig. Ja, jag var riktigt blyg för dig då.

Gertrud log för sig sjelf vid tanken på, huru hon sjelf samma qväll nigit för den förmenta frun.

— Men nu ber jag dig om förlåtelse, upprepade Lotta, jag menade ingenting ondt, har jag sagt.

— Det är jag säker på, svarade Gertrud, och du behöfver ingen förlåtelse, då du icke menade illa. Tack för din vänlighet, snälla Lotta!

— God natt, snälla Gertrud!

— God natt, Lotta!

Under den påföljande tiden erinrade sig Gertrud ofta detta samtal och afundades Lotta, då denna, strålande af glädje, på söndagseftermiddagarne gått ut för att möta sin fästman, under det Gertrud, ensam och sysslolös, måste stanna hemma. Lifvet tycktes henne så tomt. Hennes dagliga göromål från morgon till qväll voro så betydelselösa; hon tyckte sig lik en maskin. Ingen hade hon, som intresserade sig för henne, ingenting hade hon att lefva för. Hon undrade, om det alltid skulle fortfara så. —

— Från och med i afton skall det eldas i kandidatsens rum, förklarade fröken Clason en dag. Han kan väntas när som helst, och vanligtvis kommer han som en tjuf om natten. Nu skall lilla skönheten få se på någonting riktigt lärdt. Han har nyss tagit sin examen, så att lärdomen ännu icke hunnit fjällas af och falla bort.

Gertrud hade visserligen någon gång hört herrskapet tala om sonen Georg, kandidaten, som vistades Upsala, men hon hade föga lagt märke dertill. Hon förestälde sig någonting liknande den afskedade kandidaten-informatorn: en blek och torr, tankspridd fruntimmersföraktare. Husmamsellens ord stärkte ytterligare denna hennes föreställning.

— Jag kan inte tåla kandidaten, sade Lotta senare till Gertrud, han gör narr af alla menniskor och är så bråkig utaf sig. Ja, han är rent odräglig.

Hans rum låg två trappor högre upp, på vinden, alldeles ensamt. Gertrud stälde det i ordning på qvällen, under det brasan flammade i kakelugnen. På små hörnhyllor stodo nakna qvinnofigurer i gips; på väggarne hängde en mängd taflor och gravyrer; Gertrud kände igen jungfru Maria med barnet tätt slutet intill barmen.

— Hon har nästan samma allvarliga ansigtsuttryck som jag, tänkte Gertrud.

Hvarje qväll, innan Gertrud lade sig, brukade hon, så framt hon icke var alltför trött, läsa ett stycke i nya testamentet eller psalmboken, såsom hon blifvit vand af modern. Denna afton öppnade hon sin psalmbok och läste psalmen 210:

Vaka, själ, och bed
Och till strids dig red!
Räds, att frestarn lägger snaran
Der du minst förmodar faran!
Sådan är hans sed.
Vaka, själ, och bed!

Gertrud tyckte, att hon ganska väl förstått att vakta sig för löjtnant Conrads snaror, och tänkte, att hon äfven framdeles skulle kunna vakta sig därför, hvilka snaror han än månde utlägga. Hon lade sig och somnade tryggt.

III.

Lotta stod vid spisen, Gertrud satt i skuggan ett stycke derifrån. Plötsligt rycktes dörren upp, en ung man kom instormande till Lotta, tog henne omkring det omfångsrika lifvet och dansade med den motsträfviga ett par hvarf, under det han trallade en dansmelodi. Hon slet sig lös, och han ropade: God morgon, Venus från Milo, nej, den mediceiska Venus var det, tror jag. Hur står det till med kökets Afrodite?

— Usch, kandidaten är då oförskämnd som alltid, brummade Lotta.

Först nu varseblef han Gertrud och stannade liksom fastväxt midt på golvet.

— Madonnan! stammade han slutligen, hur har *hon* kommit hit?

Gertrud, rädd att han med henne skulle förnya uppträdet med kokerskan, flydde in i kammaren och riglade dörren.

— Var inte rädd! ljudet utifrån. Jag skall inte ta i henne. Kom ut!

Gertrud rörde sig icke.

— Kom ut! Annars måste jag tro, att hon är ond på mig.

Dörren öppnades, och Gertrud trädde ut. Han stod tätt invid dörrposten, hon såg honom i ansigtet och gick långsamt förbi. Han rörde sig icke och följde henne endast med ögonen.

Gertrud stälde sig vid spisen bredvid Lotta och låtsade syssla med några tallrikar. Kandidaten stod kvar vid dörrposten.

Slutligen gick Lotta ett stycke åt sidan, öppnade ett skåp och försvann med sitt hufvud deri. Då skyndade den unge mannen hastigt fram, fattade Gertruds hand, lutade sig ned och kysste den. Derpå gick han ut lika skyndsamt utan att säga något.

— Är han icke bra odräglig? frågade Lotta, som kom fram från skåpet.

Nej, det tyckte icke Gertrud, fast hon icke svarade något. Han hade kommit som en frisk fläkt, skingrande det dåsighetens töcken, hvori hon så länge befunnit sig. Och så vacker han var! Ljus, frisk och glad, lik Alma, men mera ljus. Det blonda, glänsande håret låg i stora bucklor öfver den vackra, hvita pannan, de blå ögonen hade ett så öppet, trohjertadt uttryck, och de behagligt böjda, röda läpparne liknade en flickas, helst som han var slätrakad om kinder, haka och öfverläpp. Han liknade icke alls sin mor eller sin äldre broder. Gertrud återkallade honom i sitt minne sådan han stått på golfvet, då han först varseblef henne: smärt, hög och ledig, med det vackra hufvudet något tillbakakastadt och kinderna färgade af helsans rodnad.

Vid middagsbordet intog Georg Conrads förra plats närmast modern, och nu var det icke längre så tyst som förut under måltiden. Den hemkomne undfågnade bordssällskapet med den ena glada historien efter den

andra. Under det han berättade, höll han sina ögon fästa på Gertrud, så ofta han kunde, liksom hade han företrädesvis velat hafva henne till åhörare. Det märktes väl, att moderns hjerta inrymde honom första platsen. Kring hennes stolta läppar lekte denna dag något liknande ett leende, hennes ögon glänste, och hon gaf honom då och då en belåten sidoblick.

— Jag kunde omöjligt komma hem i jul, urskuldade han sig; jag låg midt i brinnande tentamen och fruktade att jag inte skulle hinna med alla mina ämnen till examen.

— Käre Georg, jag fordrade det ju icke heller, svarade modern mildt.

— Men mamma kan aldrig tro, hvad det kostade på mig att ligga qvar i Upsala. Ja, på sjelfva julaftonen var det nära att jag sprungit ifrån böcker och allt och skyndat ned till snälltåget.

— Och nu ångrar jag, att jag inte gjorde det, tillade han betydelsefullt, i detsamma han mötte Gertruds blick. —

— Lotta! sade Gertrud på aftonen, sedan de lagt sig; jag läste nyligen i en bok, huru en riddare kysste en dam på handen, och jag har äfven förut läst om sådant. Säg mig, hvad betyder detta egentligen?

— Åh kors, vet du inte det? Att kyssa en dam på hand är att visa henne den allrahögsta vördnad, liksom vore hon en drottning eller något sådant. Det brukas också bara hos fint och förnämt folk. Nog har jag en fästman, men aldrig har han kysst mig på handen, — bara på munnen. Ty det är mest hos förnämt folk,

som handkyssning brukas. — Nu är jag trött, godnatt, söta du!

— God natt, snälla Lotta!

Men Gertrud låg länge vaken och grubblade öfver handkyssningens betydelse. Hade kandidaten menat allvarligt eller var det bara gäckeri? —

Nej, han hade nog menat allvarligt; det insåg hon följande morgon, då han så artigt öppnade dörren till matsalen för henne.

— God morgon, fröken Gertrud! Ursäkta, att jag i går morse kom så häftigt inrusande i köket, att jag skrämde er; men jag hade i sanning icke en half aning om, att någon fröken Gertrud fanns här.

— Åh, inte behöfs det någon ursäkt, och inte är jag någon fröken, stammade Gertrud förvirrad.

— Ni är icke blott skön utan äfven anspråkslös och god, sade han med sitt vackra leende och sin ljusa, öppna blick, helsade och gick. —

Under de närmast följande dagarne såg hon honom endast vid måltiderna, när hon passade upp. Någon gång mötte hon honom i trappan eller korridoren; han helsade då artigt men stannade icke för att tilltala henne. I köket inträdde han icke mer, icke heller på sitt rum, under det hon städade der. Hon började frukta, att han hört något förklenande rykte eller eljest fattat någon ofördelaktig tanke om henne, och hon sörjde der-öfver, ty han hade redan erhållit ett rum i hennes hjerta.

Löjtnanten var mot henne densamme som förut: visade henne en förkrossande likgiltighet. Hade han måhända för sin bror omtalat upprädet i sitt rum? Gertrud fruktade det. Äfven husmamsellen lät henne numera oftast vara i fred; hon tycktes anse Gertrud för

obetydlig äfven att retas med. — Ingen, ingen bryr sig om mig, suckade Gertrud för sig sjelf. —

En gång, då herrskapet haft bjudning — det var sent på natten, och gästerna höllo på att taga afsked, — skulle Gertrud gå från matsalen till köket, då hon i mellanrummet varseblef Georg, som stod midt på golfvet med ansigtet belyst af lampan i taket. Han log mildt och räckte henne sin hand.

— Då alla andra ta godnatt af hvarandra, ska väl äfven vi göra det.

Hon räckte honom sin hand, den han ömt tryckte och länge höll i sin.

— God natt, Gertrud! Du är väl inte ond på mig?

— Ond? upprepade Gertrud, på det högsta förvånad och förlägen, under det en känsla af sällhet på samma gång genombäfvade hela hennes väsen. — Ond? O nej, nej, hvarför skulle jag vara det?

— God natt då, Gertrud! upprepade han.

— God natt! hviskade hon, darrande af häpen förtjusning.

Han gick några steg till den öppna salsdörren, under det hon stod qvar och såg efter honom. På tröskeln stannade han, vände sig om och log ännu en gång emot henne, innan han försvann för hennes dröjande blick.

O denna handtryckning, dessa leenden, dessa blickar, de voro minnen, på hvilka hennes själ fråssade under många efterföljande veckor.

Våren framskred alltmer. Träden i den nedanför gården belägna, herr Asp tillhöriga trädgården stodo

med nyutspruckna löf och spredo en frisk vällukt, som fylde den ljumma luften. En trädgårdsmästare med sina biträden hade under ett par dagar varit sysselsatt med att försätta trädgården i ett skick, värdigt firandet af dess egares födelsedag, som inföll vid denna tid.

Dagen var vacker, himlen klar och strålande. På eftermiddagen samlades i trädgården de inbjudna: slägtingar och vänner äfvensom tjenstfolket och hela bryggeripersonalen. Der sågos värdinnans föräldrar, ett gammalt, tillbakadraget par, som föga uppmärksammades. Mannen var tunnbindare, hvithårig, mager och krökt som en tunnstaf; hans hustru var mera frodig, men drägten tarflig. Närmast fru Asp satt vid ett af kaffeborden ett par qvinliga slägtingar till hennes man, — slägtingar på mycket långt och osäkert håll, det är santt, men icke desto mindre firade och uppmärksammade nästan lika mycket som dagens hjelte. De voro två adliga fröknar, systrarna Emerentia och Desideria Lilljehjerta, begge öfver femtio år gamla och torra som mumier. De hade hvita veckmössor på hufvudet. En tredje hedersgäst var professor Mathesius. Han satt framåtlutad på en bänk, var insvept i regnkappa och hade hög cylinderhatt på hufvudet. I händerna höll han en käpp, med hvilken han oupphörligt ritade figurer i sanden. Bredvid honom på samma bänk satt herr Asp med sin eviga gröna skärm öfver ögonen. Han och professorn vexlade då och då några enstaka ord, som skulle föreställa ett samtal. Öfverallt i trädgården stodo bord, der tjenstepersonalen förfriskade sig med kaffe, te, milda viner, öl och svagdricka. Närmast herrskapets bord stod ett annat, större, hvaruppå befann sig

en väldig bål med ett femtiotal fyllda glas rundt omkring. Dessa hade dock hittills stått orörda.

Nu serverades kring herrskapets bord champagne. Gertrud gick omkring med brickan. Då professorn fattat sitt glas, gick han fram till bordet, höjde glaset, betraktade det en stund genom sina glasögon och började: Mitt herrskap!

Alla stodo upp, löjtnant Conrad svängde ringklockan och kandidat Georg knackade i den stora bålen för att påkalla allmän uppmärksamhet. De spridda grupperna närmade sig hastigt och uppstälde sig i en tät halfcirkel framför det stora bordet.

— Mitt herrskap! upprepade professorn och bugade sig för de närmaste; mina vänner! tillade han och vände sig till halfcirkeln. — Samma anledning, som förut under en lång följd af år samlat oss här på denna dag, har äfven denna dag, jag menar i år, samlat oss här. Mina vänner! I veten det. I veten, att det icke är första gången jag har den äran att här stå som tolk för de känslor af vänskap, af tacksamhet och tillgifvenhet, som genomströmma oss alla, då vi tänka på den man (vänd till värden), som nu i dag fyller sitt femtioandra år. Längre har han verkat ibland oss, och himlen har skänkt sin välsignelse åt hans arbete. Lycka och välstånd blomstra omkring honom. Men hans största förtjenst är dock det goda förhållande, som ständigt rådt mellan honom och hans underlydande. Mina vänner! (Vänd till halfcirkeln.) I en tid, sådan som vår, då upporsanden höjer sin röda fana öfverallt, är det dubbelt glädjande att finna en vrå, sådan som denna, der frid, endrägt och enighet råda, der tacksamhetens och tillgifvenhetens band förena husbonde och tjenare, och der

splitets och söndringens demoner hållas utestängda. Vare det alltid så, och må vår ärade värd (vänd till denne) ännu få upplefva en mängd födelsedagar, lika lyckliga, om icke lyckligare, än denna. Mina vänner! (Vänd till halfcirkeln.) Ett trefaldigt hurra för vår tillgifvenhets föremål, fabrikör Olof Asp! Lefve han!

— Hurra, hurra, hurra! ljudet från halfcirkeln.

De kring herrskapsbordet sittande trängde sig först fram för att skåla. Derefter defilerade halfcirkeln, en och en, med glas hemtade från det stora bordet. En viss rangskilnad lät sig här förmärka. Främst gingo bryggmästaren och bokhållarne, derefter kommo de vid mälteri och brygghus anställda, så ölutkörare och slutligen öltappare, buteljsköljerskor (dalkullor) »och deras vederlikar». Allra sist kom tunnbindareparet. Hvar och en, allt efter sitt kön, bockade sig eller neg för herr Asp, klingade med honom och vandrade vidare i processionen, som krökte sig tillbaka till det stora bordet, der man nedsatte de under senare hälften af processionen tömda glasen.

Efter en stund knackades det åter i den stora bålen. Herr Baranowsky stod der, kort och bredaxlad, rullade vildt med ögonen, tvinnade sina kvarterslånga mustascher ut ur det vidlyftiga helskägget och såg så arg ut som en sannskyldig rabulist.

— Hvad heter han? frågade professorn hviskande.

— Baranowsky, svarade herr Asp.

— Jaså, *bara* Nowsky, smålog professorn.

— Herr fabrikör! började förste bokhållaren med djup basröst och bister min. Af de här församlade (han blickade åt ömse sidor på flyglarne af halfkretsen, i hvars

midt han stod) har jag blifvit utsedd att frambära deras känslor för herr fabrikören, och ehuru jag icke har ordet i min makt, såsom den föregående, högtärade talaren, så vill jag icke undandraga mig en uppmaning, hvori mitt eget hjerta instämmer. (Bravo! från herrskapsgruppen.) Klar och strålande är himmelen denna dag, klar och strålande har den varit på hvarje herr fabrikörens födelsedag, så långt vi kunna minnas tillbaka; klar och strålande må den bli hädanefter, hvarje gång herr fabrikören värdigas fira densamma. Klar och strålande som en symbol af den lycka och välsignelse, som ständigt må hvila öfver herr fabrikörens hus, herr fabrikörens familj. (Fröknarna Lilljehjerta togo upp sina näsdukar och torkade sig i ögonen.) Herr fabrikören har för oss alla varit — jag vågar säga det — lika mycket fader som husbonde; därför hysa vi också för herr fabrikören icke blott tjenares vördnad utan äfven barns tillgifvenhet. Vare det alltid så! Jag kan icke bättre avsluta mitt bristfälliga tal än med dessa den föregående, högtärade talarens ord. Mina vänner! — Här fylde talaren sina lungor, rätade på sig, kastade hufvudet bakåt och ropade med dundrande röst, som genljöd öfver halfva kvarteret: Länge lefve herr fabrikören Olof Asp (denne bugade sig) och (med lägre röst) hans fru! (Denna rörde icke en muskel.)

— Hurra, hurra, hurra! ljöd det åter från halfcirkeln.

Baranowskys tal gjorde mycken lycka i herrskapskretsen. Denna skål drack hvar och en der man stod. Under talet hade Pålsson sakta smugit sig fram till kandidaten och hviskat någonting i hans öra, hvarpå denne

genast följde honom in ibland hopen. Nu uppstämdes af en dubbelkvartett:

O låtom oss svärja ett fostbrödralag, etc.

Sångarne, inöfvade af Pålsson, hade uti kandidat Georg fått en god och väl behöflig förstärkning i första tenoren, och sången klingade rätt bra, helst andra bas med Baranowsky var tillräckligt stark. Gertrud lyssnade hänryckt och kunde tydligt urskilja Georgs röst.

— Bravo, gamle kamrat! ropade Georg vid sångens slut och slog Pålsson på axeln. Det här var en angenäm öfverraskning. Du har kommit ganska långt med dem på så kort tid.

— Jag har icke heller haft så litet arbete med dem, svarade den musikaliske bryggmästaren med sin mjuka röst och hufvudet framskjutande mellan axlarne. Han brukade i förtroliga ögonblick bekänna, att om han fått följa sin böjelse, hade han blifvit musiker. Vid sångöfningarna kallades han ock skämtsamt för kapellmästaren. Måhända var det därför han bar långt polkahår.

Ännu en gång knackades det i bålen, denna gång af Georg. Gertrud gick sysslade omkring i närheten. — Det har talats, yttrade han, om det goda förhållande, som här råder mellan arbetsgifvare och arbetstagare, och detta förhållande har framställts såsom en motsats till förhållandet på andra ställen, der upprorsanden höjer sin röda fana, åsyftande endast split och tvedrägt! Mina vänner! Jag betviflar, att så är förhållandet. Det är icke i dag eller i går första gången denna röda fana höjes. Hon bär den snart hundraåriga inskriften: *frihet, jernlikhet, broderskap*. Det är för genomförandet af dessa höga ideer den röda fanan höjes och alltid höjts. Om dervid en strid uppstår mellan det gamla och det nya,

så är striden icke mål utan medel. Om här det bästa förhållande är rådande mellan husbonde och tjenare, hvad bevisar det annat än att den röda fanans fordringar här på sitt sätt förverkligats? Har det skett utan strid, — så mycket bättre. De begge föregående talarne hafva med sina anföranden försatt oss i en gemensam, vänlig, broderlig stämning. Jag vill bidraga till denna stämningens bibehållande och förhöjande genom att uppläsa ett af vår nuvarande störste skalds poem, innehållande en god del af den nya tidens program.

Och han deklamerade utantill Snoilskys poem, »Den tjenande brodern», hvori bland annat förekommer följande vers:

Lär se i den tjenande brodern
 Personen, — en like och vän!
 Tryck sjelfva den valkiga handen,
 Ej blott en penning i den!
 Hjelp honom att fritt sig förvandla
 Till en som kan tänka och handla,
 Se in i hans anlete klart!
 Lär känna arbetarn, din broder —
 Men mins: hvad du gör, gör snart!

— O, hvad det är vackert! utropade fröken Ementia, då han slutat. Tack, snälla herr kandidat!

Tryck sjelfva den valkiga handen,
 Ej blott en penning i den!

O, hvad det är vackert!

— Ja, och så sannt sedan, tillade hennes syster.

Lär se i den tjenande brodern
 Personen, — en like och vän!

— Och det är en adelsman, som skrifvit detta, anmärkte fru Asp.

— Just därför böra också vi hysa samma ädla tänkesätt, inföll fröken Desideria, förande kaffekoppen till sina läppar.

— Ja, det göra vi ju alla, menade fru Asp.

— Så har då sagan om jemnlighet och broderskap ändtligen blifvit en sanning, yttrade professorn, som satt framåtlutad på bänken, så att ingen varseblef hans ironiska småleende.

Nu ansåg sig äfven löjtnant Conrad böra lemna sitt bidrag till samtalen: — Den tjenande brodern måtte väl nu lägga bort sitt hat och sitt misstroende mot oss, på samma gång vi sjelfva öfvergifva de fördomar, vi möjligen hyst mot *honon*.

— Ack, suckade fröken Emerentia, jag är rädd, att det inte skall gå så lätt.

— Hvad? Att lägga bort våra fördomar?

— Åh jo, det ha vi ju redan gjort; men jag menar, att det ännu skall dröja ganska länge, innan den tjenande brodern fått klart för sig, att vi äro hans bästa vänner.

— Ja, då blir det hans fel och inte vårt, inföll fru Asp med skarp ton.

— Tänk så märkvärdigt, utropade fröken Emerentia. Jag mins, att i mina unga dagar, för en trettio, fyrtio år tillbaka — — —

— Tillåt mig protestera, fröken Lilljehjerta! afbröt löjtnant Conrad artigt. Ni kan omöjligen minnas så långt tillbaka, då Ni knappt var född.

— Smickra inte! Kom ihåg: tidens lösen är sanning. Som sagdt, i min ungdom skulle sådana idéer, som dem vi nu hyllat, ha betraktats som höjden af galenskap, — åtminstone i de kretsar, der *jag* vistades.

Och nu! Jag måste erkänna, att jag hittills inte riktigt vetat, hvad omvändelse är; men nu är jag verkligen omvänd, — åtminstone i den här frågan.

— Ja, och det varder glädje i himmelen öfver en som sig omvänder och bättrar, inföll professorn, som ritat' upp en triangel i sanden och höll på att föra unge Oscar öfver »åsnebyggen».

Gertrud, som hittills uppehållit sig i närheten, aflägsnade sig nu.

— Hvem är den der flickan? frågade professor Mathesius.

— Hon är vår husjungfru, svarade fru Asp. Hon heter Gertrud och är fader- och moderlös. Efter hennes mors död ville ingen i hennes hemsocken taga henne till sig, ty (med hviskande röst) hon är ett oäkta barn. Jag hörde nämndemannen Per Persson tala om henne, och då beslöt jag att taga henne till mig.

— O, hvilket ädelt drag! utropade fröken Emerentia. Hvilket kärleksverk!

— Ja, tillade fröken Desideria, se der ha vi ju genast i praktik hvad vi nyss läste och talade om. Hur var det nu igen? Den fattige -- fattige --

— Den tjenande brodern, rättade Georg.

— Ja, så var det: Den tjenande brodern.

— Ni är allt för artig, invände fru Asp. Jag har icke gjort annat än min pligt.

— Gud gifve, att vi alla kunde säga det, suckade fröken Emerentia.

— Hon är ganska vacker, anmärkte fröken Desideria.

— Hon är en skönhet, afgjorde professorn.

— Ja, vi pläga också kalla henne lilla skönheten,

bekräftade fröken Clason, som nyss tillkommit och log med sin sneda mun.

Det började lida mot aftonen, de kulörta lyktorna tändes öfverallt i trädgården och dansen sattes i gång vid tonerna från Pålssons fiol. Herrskapet och de icke-dansande, som tyckte, att det började blifva kyligt, drogo sig ut ur trädgården och samlade sig i våningen två trappor upp.

Löjtnant Conrad och kandidat Georg stannade kvar och togo del i dansen. Det var ingen brist på kavallerier, snarare på damer.

— En vals — får jag den äran? frågade Georg och stannade framför Gertrud.

— Jag kan icke dansa, svarade hon nedslagen och djupt förödmjukad.

Han svarade ingenting utan gick bort till de dansande. Gertrud stannade kvar och såg med afundsamma blickar och svidande hjerta, hur han dansade än med fröken Clason, än med Lotta, än med en dalkulla. Det ena paret efter det andra hvirflade förbi henne, men hennes ögon följde endast honom.

Plötsligt närmade han sig åter. — Kom, jag skall lära Gertrud dansa, yttrade han hastigt och tog henne vid handen.

Hon följde, och han förde henne till den längst bort belägna delen af trädgården, der det fanns en rymlig berså.

De inträdde, han tog henne om lifvet, hon vardt blek och darrade af sällhet.

— Så här, sade han, satte fram foten och lärde henne stegen. Efter några försök kunde hon dem, och

de dansade några hvarf, under det han räknade: ett, två, tre, ett, två, tre.

— Nu ska vi hvila oss, förklarade han efter en stund och satte sig med henne på en bänk i bersån. Han höll armen fortfarande kring hennes midja.

— Gertrud, hvad tyckte du om den tjänande brodern, stycket, som jag läste upp?

— Bra, svarade Gertrud, förvånad öfver, att han understälde hennes ringa omdöme en sådan fråga.

— Men jag tycker icke om det, förklarade han.

Detta var besynnerligt, tyckte Gertrud men sade ingenting.

— Det vill säga, tillade han, jag finner det ofullständigt. Der talas om den tjänande brodern, men ingenting om den tjänande systemen.

Gertrud teg. Han fortfor:

Lär se i den tjänande systemen
Personen, — en like och vän!

Gertrud, kalla mig du!

— Det kan jag icke, svarade hon häpen.

— Hvarför icke? Du är ju min like och vän. Hörde du icke det nyss? Det skall icke längre finnas någon rangskilnad människorna emellan. Herre och tjänare, furstinna och uppapperska, alla äro de jemnlisar, syskon.

— Gertrud, fortfor han och aftog hennes hatt, säg nu så här: du, Georg!

— Jag kan icke, stammade hon med nedlutadt hufvud och blossande kinder.

— Åh jo, försök bara! Gertrud och Georg, de namnen passa ju så bra tillsammans. Gertrud, säg nu: du, Georg! bad han och tryckte henne fastare intill sig.

— Du, Georg! hviskade hon och gömde sitt ansigte vid hans bröst.

Han strök hennes hår, lyfte upp hennes hufvud och tryckte en kyss på hennes läppar. Det är du-kyssen, förklarade han.

— Gertrud, nu skall jag säga dig någonting annat. Jag har älskat dig från första stunden jag såg dig. Har du icke märkt det?

— Jag trodde, att du icke alls brydde dig om mig, svarade hon, och tårarne strömmade utför hennes kinder.

— Ack, du lilla toka! Han tog henne i sina armar och satte henne på sitt knä. Jag älskade dig, men jag försökte qväfva min böjelse. Jag undvek dig med flit, och jag föresatte mig hvarje dag att icke tänka på dig, men förgäfves. Jag kunde icke låta bli att se på dig, så ofta du passade upp vid bordet, och du smög dig in i mitt hjerta mot min vilja, — ja, det gjorde du, — du smög dig in, hel och hållen. O, hvad jag älskade detta tankfulla uttryck på din panna, det drömmande i dina mörka ögon, det vemodiga kring dina sköna läppar. Och nu vet du det; jag har inte kunnat slita dig ur mitt hjerta; nu vet du, att jag älskar dig. Gertrud! låt mig nu för första gången höra ditt svar på min fråga: — älskar du mig?

— Ja. — Hon lyfte upp sina ögon och såg på honom allvarligt, länge, med samma drömmande, vemodiga uttryck.

— Gertrud, ge mig nu den första kärlekskyssen!

Hon slog sina armar kring hans hals och räckte honom med fuktig blick sina läppar. Han höll henne länge och fast slutet till sitt bröst.

Röster hördes utanför löfsalen, och steg närmade

sig. Georg lyfte hastigt upp hufvudet, under det Gertrud ännu höll sina armar kring hans hals. Stegen aflägsnade sig.

— Gertrud, skola vi gå dit bort och dansa?

— Nej, icke nu.

— Gertrud! ropades högt derute. Det var fröken Clasons röst.

— O, jag har glömt det; jag skulle vara deruppe, suckade Gertrud och steg upp.

— Farväl, Gertrud, till härnäst!

— Georg, du!

De kysste hvarandra åter, hvarefter Gertrud gick ut ur löfsalen, under det Georg stannade kvar.

Med hatten i sin hand gick Gertrud utefter den sandade gången. Allt var för henne som en dröm, och hon märkte icke fröken Clason, förrän denna stod tätt framför henne.

— Lilla skönheten fortfar att fylla bristerna i sin uppfostran. Hvem är det nu, som ger henne lektioner? frågade husmamsellen med inställsam ton och log sitt mefistofeliska leende.

Gertrud gick förbi utan att svara.

— Skynda sig opp! Frun frågar efter henne, ropade fröken Clason hvasst, med förändrad ton.

Gertrud var alltför öfverlycklig för att känna sig orolig vid tanken på väntade förebråelser. Men dessa uteblefvo. Hvarken fru Asp eller någon annan deruppe tycktes hafva saknat henne.

Den första kärlekens vår, den lyckliga, besvarade kärlekens hänförande vår följde nu för Gertrud samtidigt med vårens vackraste tid ute i naturen. Genom det öppna kammarfönstret, som vette åt trädgården, fram-

trängde till henne fåglarnes qvitter, trädens och blomornas doft såsom helsningar från det saliga Eden, der hon smakat kärlekens första sötma. Det närvarande och minnet af det nyss förflutna var för henne allt; åt hvad som komma skulle egnade hon aldrig en half tanke; hennes hjerta var alltför öfverfullt af lycka för att kunna inrymma det minsta bekymmer för morgondag och framtid. Hon älskade och var älskad, detta var hennes medvetandes innehåll; allt annat låg främmande, aflägsnadt.

Georg återsåg hon hvarje dag, men endast under det hon passade upp vid måltiderna. De utbytte sinsemellan blickar af hemligt förstånd, hvilka icke observerades af någon, med undantag af fröken Clason, som hade öga för allt.

Följande söndagseftermiddag satt Gertrud vid det öppna fönstret i kammaren innanför köket och såg ut i trädgården, då Georg inträdde. Herrskapet befann sig i kyrkan, Lotta var ute med sin fästman, äfven fröken Clason var borta; de unga älskande voro fullkomligt ostörda.

Gertrud hade suttit och tänkt på honom, då han kom. Hon hade haft en obestämd aning om, att han befann sig i närheten; hon hade känt en hemlig längtan att återse honom. Hvarför vardt hon nu så blek, då han inträdde? Hon steg upp, och hennes blod strömmade till hjertat, som häftigt började klappa. Georg märkte det intryck, han åstadkom.

— Var icke rädd; min lilla dufva! Hvarför ser du så skrämnd ut? Tror du, att jag vill dig något ondt? Hans sätt var så otvunget, han log så gladt, och hans

strålande ögon blickade så öppet, att Gertrud genast kände sig lugnad.

Han bugade sig ledigt och bjöd henne armen utan att säga något vidare. Hon lade sin arm i hans och följde utan att veta eller bekymra sig om, hvad detta upptåg skulle betyda.

De gingo genom köket och mellanrummet till salongen, hvars alla dörrar stodo öppna. Der stannade de innanför tröskeln, och Georg bugade sig åt alla håll inför de tomma väggarna.

— Mitt herrskap, mina damer, mina herrar! Här får jag för er presentera min unga fästmö, fröken Gertrud.

Hvarefter han med Gertruds arm i sin gick salen rundt längs de tomma stolraderna, som stodo med ryggen mot väggarna.

Så fortsattes ronden genom alla tillgängliga rum i våningen, och öfverallt presenterade han: min far, min mor, min syster o. s. v., här ser Ni min unga fästmö, fröken Gertrud.

Slutligen stannade de i rummet innanför salongen. Solen sken in genom fönstren, som voro fyllda med blommande växter, hvilka spredo en stark vällukt. Det var tryckande varmt och qvast derinne.

Georg öppnade pianot, Gertrud satte sig på en stol i hörnet bredvid och såg på Georg, under det han spelade. Det var för henne idel obekanta saker, men hon förstod dem ändå; än var det vemodig längtan, än lidelsefull trånad, än jublande kärlekslycka. Georg sjöng och spelade duetten ur »Trollflöjten»:

När kärlek tändt en ynglings hjerta,
Gör han det också ömt och godt.

Att dela mannens fröjd och smärta,
 Det är den pligt, som qvinnan fått.
 O, låt oss hylla kärleken!
 Vi lefva endast genom den.

Hänförd lyssnade Gertrud till hans röst, till orden
 och Mozarts musik:

Hvar plåga kärleken förjagar,
 Hvert lif åt honom offer bär;
 Han är en sol i mulna dagar,
 Han lifvet i naturen är.
 Ett älskande och dygdigt par
 Af mästarns verk det största var.
 Ja, ett ömt, ett troget par
 Säkert hägn af himlen har.

Solen sken in igenom fönstren, blommorna spreda
 sin vällukt, som blandade sig med doften från pianots
 jakarandaträ, det var qvart i rummet, och Gertrud bör-
 jade bli yr i hufvudet. Den smekande musiken fylde
 hennes öron, och hon tyckte sig vara långt, långt borta
 med Georg i något främmande land; de höga kruk-
 växterna i rummet voro palmer, mattans blommor voro
 lefvande och stirrade på henne, under det de utbredde
 sina vidunderliga former.

Georg öppnade fönstret, satte sig åter vid pianot
 och började preludiera till svenska folkvisor. Med sina
 ögon fästa på Gertrud sjöng han:

En gång i bredd med mig
 Presten skall fråga dig,
 Om du vill hafva din
 Utvalda vän.

Denna gång kände Gertrud igen både orden och
 melodin. Hennes mor hade flera gånger sjungit samma
 visa. Gertrud kom ihåg den dröm hon i vaket tillstånd

haft, då hon på väg till staden färdades igenom den stora skogen, — hur hon tyckt sig med den älskade vandra fram mot altaret, under det en öfverjordiskt skön musik genljöd i hennes öron, — hur lång vandringen var, och hur hon aldrig kom fram. Minnet häraf öfverväldigade henne, och hon brast ut i gråt.

— Gertrud, hvarför gråter du? Han gick fram till henne och tog henne i sina armar.

— Jag kommer ihåg min mor. Hon brukade sjunga just detta stycke.

Han kysste bort hennes tårar och betraktade hennes ansigte länge, uppmärksamt.

— Din mor, frågade han. Tänker du ofta på henne?

Hon teg en stund. — Inte så ofta på henne som på dig numera, hviskade hon med nedslagna ögon och glödande kinder.

Denna uppriktiga bekännelse belönade han med heta kyssar.

— Gertrud, du skall tillhöra mig helt och hållet, för hela lifvet.

— Som din hustru? hviskade hon.

— Ja, — — som min hustru, tillade han efter en stunds tvekan. — Men först som min fästmö. Gertrud, kan du sjunga?

— Jag vet icke.

— Brukar du aldrig sjunga?

— Inte har jag sjungit, sedan jag kom hit. Men jag tror nog, att jag skall kunna sjunga hädanefter. I min barndom sjöng jag tillsammans med min mor.

— Så sjung nu den folkvisa, som jag sjöng nyss.

Han satte sig vid pianot, hon stälde sig bakom hans stol och sjöng, under det han ackompanjerade:

En gång i bredd med mig
 Presten skall fråga dig,
 Om du vill hafva din
 Utvalda vän.
 Om du då sviker mig,
 Lik mycket gör det mig;
 Nog får jag den igen,
 Som älskar mig.

Hennes hjerta protesterade dock mot senare hälften af denna vers. Hon kände, att hon skulle älska Georg för hela lifvet, — älska honom, äfven om han sveke henne.

— Du har ju en präktig röst, utropade Georg.

Hon bad honom slå upp n:r 335 i koralboken. Han gjorde så, och hon sjöng, under det han fortfor att ackompanjera:

Gud välsigne dessa hjertan,
 Helga dessa vänners band!

Kyrkklockorna började ringa. Åter bröto hennes tårar fram. Det var ju alldeles som derborta i skogen.

— Nu måste vi gå, förklarade Georg. Mina föräldrar komma strax tillbaka.

— Ska vi hålla det hemligt för dem?

— Ja, — ännu så länge. Farväl, Gertrud! Nästa söndag, — i löfsalen.

— Georg, du!

Efter ännu en omfamning skildes de åt. Innan han släppte hennes hand, såg det ut, som hade han velat göra henne en fråga eller ett förslag; men han teg och hon gick in i köket.

Detta samtal gaf Gertrud mycket att tänka på. Hon kände sig lika lycklig som förut, kanske ännu lyckligare, men hon lefde nu icke allenast i det närvarande; hennes tankar hade äfven rigtats på framtiden. Hvarför skulle Georg hålla saken dold för sina föräldrar? Sjelf önskade Gertrud knappt, att de nu genast skulle få veta Georgs och hennes hemlighet, — hon bäfvade därför, men hon tyckte dock, att Georg borde vilja det. Skulle hon qvarstanna i huset såsom hans fästmö? Skulle hon fortfara att vara »den tjenande system»? Huru länge? Det var många frågor hon hade att göra honom, och hon längtade med otålig ifver efter den dag, då hon skulle erhålla svar derpå. Hon arbetade med dubbel fart för att få tiden att gå fort, men den gjorde tvärtom; den gick dubbelt så långsamt. Men hon var lycklig ändå. »En gång i bredd med mig presten skall fråga dig», sjöng hon hvarje dag, och äfven andra sånger.

— Hvarför sjunger du ständigt? frågade Lotta. -- Aldrig har jag hört dig sjunga förut.

— Jag sjunger därför, att jag är så glad, svarade Gertrud. Foglarne derute sjunga också. Hör du inte?

Söndagen kom, klar och strålande. Bara det nu icke varit så långt till eftermiddagen! Gertrud gick i högmessan men uppfattade knappt en enda mening af hvad predikanten sade. Hon hörde blott Georgs röst; det var han, som stod på predikstolen och ropade: Kristlige åhörare! här får jag för er presentera min unga fästmö, fröken Gertrud. — Hon förestälde sig sitta med honom i bersån, och hon höll med honom långa, inbillade samtal.

Vid middagsbordet passade hon upp som vanligt. Georg sökte hennes blick, och uttrycket i hans ögon

tycktes säga: kom ihåg! Hon böjde sakta på hufvudet, så att ingen annan skulle märka det.

Ändtligen ringde klockorna till aftonsång. Herrskapet gick i kyrkan, och Lotta gick att möta sin fästman. Löjtnant Conrad hade för länge sedan afrest till öfningsmöte, så att honom behöfde hon icke frukta. Fröken Clason var äfven borta, liksom under förra söndagen.

Gertrud trädde barhufvad in i löfsalen och satte sig på bänken. Foglarne sutto i täta svärmar rundt omkring i träden och qvittrade:

— Ser du, ser du, ser du? Se, hon sitter och väntar. Ser du, ser du, ser du? Se, hon sitter och väntar.

Gertrud återkallade än en gång i sitt minne hvad som tilldragit sig här förra gången emellan henne och Georg. Hon erinrade sig tillika den fest, som i trädgården egt rum, och alla de vackra talen och verserna om jemnlighet och broderskap. Plötsligt föll det henne in, att hon sjelf icke varit bland dem, som fått klinga med fabrikör Asp. Detsamma gälde Lotta och gårdsdrängen Malm. Det var endast bryggeripersonalen jemte de andra inbjudna gästerna, som denna ära vederfarits. Hvaraf kunde detta komma sig? Var det endast emedan de sjelfva icke hållit sig framme? Nej, det var tydligt, att hvad som gälde för bryggeriarbetarne, icke gälde för det egentliga tjenstefolket i köket och på gården.

Hon satt och grubblade härpå, då Georg kom. — Gertrud, min hjertans kär! — Han utbredde mot henne sin famn, och hon kastade sig deri.

— Du ser så allvarlig och tankfull ut, min älskade. Mer än vanligt.

— Ja, Georg, jag har tänkt på mycket.

— Mins du förra söndagen, då du sade, att du icke tänkte på — på någonting så mycket som på mig?

— Allt hvad jag tänker på, står i samband med dig.

— Låt höra då! — Han satte sig på bänken med Gertrud på sitt knä.

— Säg mig nu först: är det ditt allvar, att du vill gifta dig med mig?

— Ja visst är det mitt allvar, svarade han och såg förvånad ut.

— Men du vet väl, att jag är — — att jag är oäkta barn?

— Hvad är det der för griller? Hur kan du hysa en sådan fördom mot dig sjelf? Oäkta! Du är så äkta som någon af Guds skapade varelser kan vara det. Du är mer äkta än jag och alla andra här i huset.

— Men så säger inte folket.

— Folket! Hvad bry vi oss om folket, den dumma, och okunniga eller också inbilska och högfärdiga hopen? Vet, att en ny tid håller på att randas, då alla gamla fördomar skola sopas bort. Der två hjertan upprigtigt och innerligt älska hvarandra, der är ett äkta förbund, som är heligt inför Gud, äfven om presten aldrig bekräftar detsamma eller skänker det sin så kallade välsignelse. Säg mig: om en man och en qvinna, utan att älska hvarandra, lefva tillsammans endast derföre, att presten förenat dem, under det att två andra, hvilka älska hvarandra som du och jag, lefva som man och hustru utan att vara vigda, — hvilkendera föreningen, tycker du, bör kallas äkta? Hvilkendera förtjenar att

kallas ett äktenskap? Hvilkendera är mest behaglig inför Gud?

Gertrud visste icke hvad hon skulle svara. Detta var saker, hvarpå hon aldrig hade tänkt.

— Men du sade ju nyss, att vi skulle gifta oss, invände hon slutligen. Skola vi då icke vigas af presten?

— Jo; naturligtvis, eftersom de ännu rådande fördomarne tvinga oss dertill. Men icke blir vårt förhållande till hvarandra mera helgadt genom en vigsel.

— Men vi måste dröja många år ännu, fortfar han, innan vi kunna ingå ett sådant der konventionelt, inför menniskor giltigt äktenskap. Jag är endast tjugutre år gammal och har ännu icke avslutat min studiekurs; du är ännu yngre, sjutton år, vill jag minnas, eller hur?

— Ja.

— Och innan jag erhållit en anställning med fast lön, är det icke värdt att tänka på något giftermål med de vanliga ceremonierna. Men vi kunna ju dessförinnan bli äkta makar — inför Gud. Vi befinna oss begge i vår lyckligaste ålder; vår kärlek är så innerlig och sann som den någonsin kan blifva; hvarför skola vi då neka oss kärlekens högsta lycka, — hvarför kunna vi icke bli man och hustru när som helst, — redan i dag?

Gertrud skakade på hufvudet; hon började att förstå honom.

— Det är orätt; det är syndigt.

— Ack, du oförståndiga barn! Anser du det då för orätt och synd att vi älska hvarann?

— Nej, inte som det nu är, — — eftersom du vill gifta dig med mig.

— Men kärlekens egentliga väsende består just deri, att de älskande fullkomligt och oinskränkt öfverlemna

sig åt hvarandra. Om vi, som älska hvarandra, icke gjorde detta, *då* handlade vi orätt mot oss sjelfva, *då* beginge vi synd.

— Men vi kunna ju vänta. Hur många förlofvade par fins det icke, som vänta i flera, flera år, till dess de få gifta sig.

— Ja, det har funnits och det fins ännu sådana der beskedliga, tröga naturer, — halfmänniskor med rödt men kallt blod, som kunna gå och vänta i evighet, om det gäller; men vi, som ha sjudande blod, brinnande hjertan och glödande läppar, — han kysste henne — hvarför skulle vi göra våld på oss sjelfva, hvarför skulle vi bekämpa den åtrå, som Gud sjelf nedlagt hos oss? Det vore detsamma som att gömma blommornas kalkar för solstrålarne eller flytta knoppande växter ned i en källare för att hindra dem att slå ut förr än längre fram, på en bestämd dag. Experimentet kunde måhända lyckas; växterna torde kanske slå ut på bestämd dag, men med urblekta blommor, färglösa blad och saftlösa stjelkar. Detta blefve följdén af att låta blommor »vänta». Vi äro också blommor — du är ju en ros i knoppning, — hvem vet, om det icke skulle gå oss på samma sätt, i fall vi tvunge oss att vänta?

Gertrud teg. Hon satt med armen kring hans hals och hufvudet lutadt mot hans skuldra.

— Vårt äkta förbund skall räcka för hela lifvet, fortfor Georg, men låt det taga sin början redan i dag! Prestens ceremonier kunna vi sedan underkasta oss när som helst; det blir en oväsentlig biomständighet. Gertrud, blif min brud innan morgondagens sol gått opp!

— Nej, nej, nej.

— Gertrud! vill du fly med mig, — fly redan i morgon, långt bort, till något främmande land, hvart som helst, der vi kunna lefva tillsammans, okända för andra och lyckliga för oss sjelfva?

Hon betänkte sig en stund. — I morgon? Ja, om vi då blifva vigda, innan solen gått ned.

— Gertrud, du älskar mig inte. Du älskar mig inte oegennyttigt. Du älskar mig med beräkning. Du vill gifta dig med mig bara för att vinna en bättre samhällsställning.

— Georg, Georg! Hon drog sin arm från hans hals och stälde sig, blek och darrande, framför honom, under det han satt qvar på bänken. — Menar du hvad du säger?

— Nej, förlåt mig, Gertrud! Men hvarföre — —

— Nog älskar jag dig så högt, afbröt hon, att jag redan nu skulle kunna blifva din — din brud — utan vigsel. Men om du sedan skulle öfvergifva mig? — — Kanske var det så, som min mor — —

— Gertrud! nu är det *du*, som yttrar misstroende emot *mig*, och jag kunde ha skäl att bli lika harmsen som du nyss. Men du menar väl icke hvad du säger. Kärleken inefattar ju det mest obegränsade förtroende till den älskade. Jag har lofvat dig äktenskap med kyrklig vigsel, och jag ämnar hålla mitt löfte. Tror du mig icke, Gertrud?

— Jo, Georg, jag tror dig.

Han fattade hennes hand och drog henne åter intill sig. Låt oss då försonas med en kyss.

Hon räckte honom med fuktig blick sina läppar. Kyrkklockorna började ringa.

— Gertrud, hör du? Det är för oss. Är det andra eller tredje gången?

— Det är tredje gången, tänkte Gertrud, som kom i håg den ringning hon hört i skogen.

Han tryckte henne allt fastare intill sitt bröst. Gertrud, det har lyst för oss i himmelen och Gud sjelf skall sammanviga oss.

Fogelsvärmar sutto rundt omkring i träden och qvittrade oupphörligt: Ser du, ser du, ser du? Se, de sitta och kyssas! Ser du, ser du, ser du? Se, de sitta och kyssas! — Gertrud tyckte sig höra det tydligt och kände sig förlägen inför dessa högröstade vittnen.

— Gertrud, jag väntar dig utanför köksdörren klockan elfva i afton. Kom ut då, så resa vi tillsammans.

— Hvert? frågade hon häpen.

— Det får du se. Till Lycksalighetens ö, det förlorade paradiset eller något annat sagoland. Du behöfver inte ha på dig mera än du nu har. Säg, kommer du?

Hon teg.

— Gertrud, älskar du mig?

— Ja.

— Sätter du fullt förtroende till mig?

— Ja.

— Således kommer du?

— Om jag bara visste — —

— Du får veta allt sedan. Kommer du?

— Ja, hviskade hon, knappt hörbart.

De stego upp och gingo ut ur bersån hand i hand uppför den sandade gången. Vid trädgårdsgrinden skil-
des de åt; Georg vek af utåt gatan, och Gertrud gick
upp i köket.

Hon var på det högsta upprörd och hennes tankar jagade hvarandra i vild fart. Hon försökte hejda och samla dem för att sansadt och förnuftigt öfverlägga, men de trasslade in sig värre än förut, så att hon vardt alldeles hufvudyr. Hennes tinningar bultade och hennes kinder glödde feberheta. Hennes känslor voro som ett stormande haf, der hennes själ drefs af och an utan styre och ledning och omgifven af ett outgrundligt töcken. Blott ett stod klart för henne: hon hade lofvat, och hon måste hålla sitt löfte. Hon måste möta Georg, om hon ock skulle springa genom eld; men hvad skulle sedan ske, hvart skulle han föra henne? Direkt till altaret? Till någon undangömd vrå bland bergen? Eller långt bort till främmande land, likt det hon föreställt sig, då han satt och sjöng och spelade för henne? Men hon skulle ju icke kläda på sig mer än hon nu hade. Ja, hvad var det för en småsak! Georg hade ju sört för allt, — hon skulle sedan få veta allt, hade han sagt.

Mekaniskt förrättade hon sina återstående göromål för dagen. Lotta språkade med henne, men Gertrud hvarken begrep hvad denna yttrade eller visste hvad hon sjelf svarade.

Natten närmade sig. Gertrud satte sig vid det öppna fönstret, så ofta hon kunde, fast luften var kylig. Men himmelen var klar, och der tändes den ena stjernan efter den andra. De blinkade och vinkade åt henne; de voro vittnen, de voro himmelens ögon, som skulle följa hennes färd. Allt flera lysande ögon öppnade sig, ju närmare den timme skred, då hon skulle taga det sista ödesdigra steget öfver tröskeln till sin jungfrubur.

Tornuret slog elfva. Aldrig hade dess slag ljudit i Gertruds öron så hårdt och gällt som nu. Hon började räkna dem men kom snart ur ordningen. Innan de ännu förklingat, stod hon upp, viljelös, och gick öfver golvet, med handen hårdt tryckt mot sitt bröst.

Hon öppnade dörren. I skuggan derute stod Georg. — Min Gertrud! hviskade han, skyndade fram, tog henne i sina armar och bar henne med hastiga steg uppför trapporna.

IV.

○ nu kan jag aldrig se dig i ögonen mer, suckade Gertrud tungt och dolde ansigtet i sina händer, under det Georg öppnade dörren för henne tidigt på morgonen.

— Säg icke så, Gertrud! Vi behöfva icke blygas för vår kärlek, när den är sann och upprigtig.

Hon gick ned i köket. Är du här igen? tycktes hvarje föremål derinne helsa henne. Lotta var redan uppe och stod vid spisen; hon såg på Gertrud med förvånad blick; denna gick förbi utan att helsa eller säga något.

Är du här igen? frågade väggarna och hvarje föremål i den lilla kammaren. Ofvanför hennes orörda bädd hängde bilden af den törnekrönte frälsaren; han såg mildt förebrående på henne; hon kastade sig ned på knä framför honom och brast ut i snyftningar. Nu kunde hon icke läsa sin vanliga morgonbön: »Jag tackar dig Gud, min käre himmelske fader, att du mig i denna natt för all skada och farlighet skyddat hafver.» Hon kunde icke bedja något annat heller utan steg upp, torkade sina ögon och såg sig omkring.

Ja, hon var tillbaka igen redan. Resan till det drömda, okända paradiset var fullbordad, och hon hade

återkommit, men icke densamma som då hon gick bort. Hon tänkte på gårdagens Gertrud såsom på en helt annan person; denna hade vistats i en helt annan värld, hade haft helt andra känslor och föreställningar. Den förra Gertrud hade vandrat i en aningsfull drömverld, der allt omkring henne var hemlighetsfullt, obestämdt, belyst af en morgonrodnads purpurskimmer. För den Gertrud, som återkommit, låg allting i klart, skarpt dagsljus; hon hade ätit af frukten på kunskapens träd och hennes ögon hade öppnats.

Med hjertat sammanpressadt af oro och ängslan inträdde hon vid middagen i matsalen, der hon skulle återse Georg. Derinne var tyst, när hon kom, och hon inbillade sig, att alla sågo på henne och varseblefvo den förändring, som med henne försiggått. Först rodnade hon af blygsel, derefter vardt hon ytterligt blek. Ändtligen såg hon upp; nej, ingen observerade henne, med undantag af Georg; hon kände det, fast hon ännu icke vågade möta hans blick.

Snart stod hon midt framför honom på andra sidan af bordet. Hennes halfslutna ögonlock med sina långa, mörka fransar höjde sig ofrivilligt, och hon lyfte långsamt sin blick upp till hans, som med innerligt, kärleksfullt uttryck hvilade på henne. I samma stund var det som om hennes förra oro och ängslan blifvit bortblåsta; Georgs blick hade med ens drifvit dem på flykten. Gud ske lof, det var samme Georg som förut, samma ljusa och öppna anlete, samma trohjertade ögon, samma frimodiga väsen. Vi behöfva icke blygas för vår kärlek, när den är sann och upprigtig, hade han sagt, och hans ögon tycktes säga henne detsamma nu. Ja, när *han* icke blygdes för sin kärlek till henne, hvarför skulle

hon blygas för sin egen? Han hade ju icke något skäl att vara stolt öfver henne, men hon sjelf kunde i sanning vara stolt öfver honom, stolt öfver att ega hans kärlek. Hon var ju endast en fattig, föräldralös tjänstflicka, under det han, som stod så högt öfver henne i bildning och samhällsställning, ung, vacker och talangfull, hade den mest lofvande och lysande framtidsbana framför sig. Och ändå älskade han henne; hon skulle som hans hustru inför Gud och menniskor få vandra vid hans sida, under det han gick sin lysande bana framåt, öfverallt förkunnande: här får jag för er presentera min älskade hustru.

Hustru? Var det alldeles säkert, att han ville göra henne till sin lagliga hustru? Ja, helt visst; annars skulle han ju vara den nedrigaste varelse hon kunde tänka sig. Hon erinrade sig, att han vid sin första kärleksförklaring derute i trädgården hade sagt, huruledes han älskat henne från den första stunden han såg henne, men att han så länge dröjt med sin bekännelse, därför att han sökt qväfva sin böjelse. Ingalunda skulle han ha tvekat så, om han endast velat förföra henne, tänkte hon. Nej, han var ädel och upprigtig, han tänkte högt äfven om dem, som stodo långt under honom; han hade på sin fars födelsedag vågat taga de fattiga och föraktade i försvar emot professor Mathesius; han hade talat om jemnlighet och broderskap, om den tjänande brodern och — med henne särskildt — om den tjänande systemen. Hans uppfattning af kärlekens obegränsade rättigheter redan före vigseln öfverensstämde icke med den hon sjelf förut haft, men måhända hade Georg rätt äfven i detta, tänkte hon; han var ju en lärd man, visare och förståndigare än hon i alla stycken.

Ju längre dagen framskred, desto mer vande hon sig vid detta nya åskådningssätt, och hon kände sig åter lycklig, utan samvetsagg. Deras gemensamma, hemliga kärlek utgjorde hennes enda tanke. Han älskar mig, han älskar mig, jublade det oupphörligt inom henne; han är min, och jag är hans, redan är jag hans hustru inför Gud, och snart skall jag vara det inför alla människor äfven.

Icke ens den skarpsynta fröken Clason tycktes ännu ha någon aning om Gertruds förhållande till Georg. Den enda, som kunde och måste hysa misstankar i detta hänseende, var Lotta. Gertrud märkte hennes förändrade, tillbakadragna sätt mot henne sjelf och förstod orsaken; dock kunde hon icke genast förmå sig att yppa sin hemlighet för henne. Men en afton, när de begge lagt sig, — Gertrud hade föregående natt för andra gången varit borta — yttrade denna liksom i förbigående: Lotta, nu har äfven jag fästman.

— Jag vet det, svarade Lotta kort.

Båda tego en stund, tills Lotta med deltagande ton utbrast: Gertrud, jag håller så mycket af dig, och jag tycker att det är synd om dig.

— Det skall du inte tycka, svarade Gertrud och började gråta tyst. — Jag är mycket lycklig.

— Han skall gifta sig med mig, tillade hon ifrigt.

— Jaså, svarade Lotta med likgiltig ton, något som mycket förvånade Gertrud. Hon hade väntat, att den andra skulle bli högst öfverraskad.

— Gertrud! fortfor Lotta åter efter en stunds tystnad, hvarför sjunger du inte numera?

— Har jag sjungit förr då?

— Ja visst, mins du inte det?

— Det är i alla fall ganska sällan som jag sjunger.

— Är du säker på, att du är lycklig?

— Ja, det är jag visst.

— God natt då, Gertrud!

— God natt, Lotta!

Men Gertrud låg länge vaken och gret.

Under den närmast följande tiden kunde Gertrud den ena dagen känna sig utesägligt lycklig och var stundom uppsluppet glad, en annan dag åter kunde hon vara djupt nedslagen utan att sjelf veta orsaken till det ena eller det andra. Känslan af lycka var dock den öfvervägande, under den tid Georg ännu vistades i sitt hem; hans varma blick var alltid den sol, som förmodde skingra de svårmodets töcken, hvilka stundom skymde hoppets ljusa framtidshäringar. Men en dag anförtrodde han henne, att han snart måste tillbaka till Upsala för fortsättande af sina studier.

— Vi måste således skiljas för en tid, min älskade.

— O, hur skall jag kunna lefva utan dig, Georg!

— Ja, hur skall jag sjelf kunna lefva utan dig?

Men vi skola skriva till hvarandra hvarje vecka. För att mina föräldrar icke skola misstänka något, skall jag adressera brefven till fröken Gertrud, Stockholm, poste restante, så får du sjelf afhemta dem hvarje söndagsafton. Och så skrifer du sjelf naturligtvis till mig hvarje vecka.

— Ja men, Georg, hur länge skall allt detta vara en hemlighet?

— Huru länge, det vet jag icke sjelf för närvarande. Du vill väl icke, att jag skall yppa allt för mina föräldrar redan nu, innan jag reser.

— Nej, det vill jag inte, om jag skall stanna kvar här ensam efter dig. Men det blir så tungt för mig att

bära denna hemlighet; hon trycker min själ, jag har känt det redan, och hur skall det då bli, när du har lemnat mig. Det känns just som om allt hvad jag gjorde och sade skulle vara en lögn. Jag kan icke — jag vågar icke bedja till Gud morgon och afton som förr.

— Gråt icke, Gertrud! Du är alldeles för finkänslig i detta fall. Om alla menniskor vore så ädelsinnade och rättänkande som du, ja då skulle det icke vara farligt alls att bekantgöra vårt förhållande till hvarandra. Men världen är elak, lågsinnad och lågtänkande, den skulle förgifta vår lycka och kärlek, om den redan nu finge kunskap derom.

Under det han talade, hade han framtagit en dyrbar, juvelprydd ring, den han trädde på Gertruds finger.

— Bär denna till min åminnelse! bad han. Må den verka som en amulett, afvärjande all skada och allt ondt från din väg, min älskade!

— Men det är ingen förlofningsring, Georg. Jag kan icke bära den; ty hvad skulle jag svara, om de frågade mig, hvarifrån jag fått den?

Han svarade icke; han höll händerna på hennes skuldror och hade kring hennes hals hängt en fin, gyllne kedja med ett vidsittande nätt fruntimmersur af guld.

— Denna kedja, må hon vara en symbol af det band, ehuru långt starkare, som förenar oss, — och detta ur, må det — må det lära dig, huru fort tiden flyr, till dess vi återse hvarandra. Ser du, hur snabbt sekundvisaren rör sig.

— Georg! ropade hon häftigt och såg upp på honom, under det han höll på att visa henne, hur boetten skulle öppnas. En tanke, den hon aldrig förr haft, genomfor hennes hufvud.

— Georg, har du älskat någon annan före mig? Hon såg på honom med vidgade ögon. Han for med handen några hvarf öfver sin vackra panna, som i hast vardt röd.

— Ja, bekände han med låg röst. Men aldrig har jag älskat någon annan så högt, som jag älskar dig. Ack nej, aldrig, aldrig! Han slog sina armar omkring henne.

— *Jag* har aldrig älskat någon annan än dig, — utom min mor, hviskade hon med hufvudet lutadt mot hans skuldra.

Följande dag skulle Georg resa. Gertrud satt uppe i sin kammare hela natten, sysselsatt med något hemlighetsfullt arbete, hvarom Lotta icke kunde erhålla något besked, hur ofta hon än frågade.

På förmiddagen kom Georg in i kökskammaren för att taga afsked af Gertrud. Leende midt igenom sina tårar, drog hon klockan ur hans ficka, lossade kedjan och drog genom ringen en annan, fint flätad af hennes eget långa svarta hår. Hon slog en valknut på den slutna snodden och trädde den på hans hals. — Du har skänkt mig en kedja, sade hon, här får du af mig en annan, som är ännu starkare.

— Min älskade, hvem har lärt dig — —

— Min mor, afbröt hon. Vet du, fortfor hon skämtande, jag har äfven lärt mig några trollkonster, och denna kedja är förtrollad. Jag har läst öfver den och mina tårar ha fallit på den.

Georg kysste den andäktigt.

— Så länge du bär den, skall du aldrig kunna glömma mig. — Hittills hade hon till hälften skämtat, men nu brast hon ut i snyftningar.

— Gertrud, hur skulle det vara möjligt för mig att någonsin kunna glömma dig, äfven om du icke fångslat mig med denna kedja, en del af din egen person?

Hon tog saxen och klippte en lock af hans hår.

— Hvad! skall det bli ännu mera trolleri?

— Kan väl hända, svarade hon med ett leende, som upplyste hela hennes ansigte och gjorde det ännu vackrare än han någonsin sett det förut, så föreföll det honom.

— Ja, du är verkligen en liten förtrollerska. Du har längesedan helt och hållet förhexat mig, och inte vet jag, huru jag numera skall kunna studera Dante och Cervantes, då ditt fagra anlete ständigt kommer att sväfva mellan mig och boken.

Ännu en kyss, ännu en omfamning, och afskedet var öfver; Gertrud satt ensam kvar i kammaren. Hon hörde genom fönstret sorlet dernere på gården, afskedshelsingarna mellan Georg och dem som stodo kvar på trappan, ropande och hviftande, eller ock följde med honom ett stycke. O, hur bittert det kändes, att hon, som dock var hans egen, skulle som en främmande sitta gömd för dem alla! Det var ju, som hade hon redan blifvit glömd och förskjuten.

Det var för Gertrud mörka och dystra dagar, som nu följde, himlen mände vara aldrig så ljus och solen skina hur klart som helst. Arbete var det enda, som till någon del skänkte henne ro och glömska, och derföre arbetade hon oupphörligt. Så snart hon fick en stund ledig från sina vanliga göromål, sysselsatte hon sig med läsning, men icke af romaner utan af läroböcker. Hon ville förkofra sig i allmänt vetande och bildning för att derigenom göra sig Georg mera värdig. Svenska

språket, svensk historia och naturkunnighet voro de ämnen, med hvilka hon mest sysselsatte sig. Hon köpte läroböcker i dessa och andra kunskapsgrenar och studerade flitigt, men kände alltför ofta behovet af en personlig undervisning, den hon hvarken hade råd eller tillfälle att förskaffa sig. Ack, hur ofta önskade hon icke, att Georg sutte vid hennes sida och förklarade för henne hvad som nu syntes henne så svårfattligt, ja ofta obegripligt.

Hvarje qväll, innan hon gick till hvila, satte hon Georgs ring på venstra handens ringfinger, men aftog och gömde den åter hvarje morgon. Uret tordes hon icke visa för någon annan än Lotta, och kedjan vågade hon aldrig bära. Georgs lock förvarade hon som en helig relik, den hon ofta, särdeles i stunder af oro och misströstan, framtog och kysste, hvarefter hon alltid kände sig bättre till mods.

Hur otåligt väntade hon icke på hans första bref, med hvilken vild, stormande glädje tryckte hon det icke mot sina läppar, redan innan hon brutit detsamma! Hon hade med högt rodnande kinder gjort förfrågan på postkontoret första söndagseftermiddagen, sedan Georg rest: Fins det något bref till fröken Gertrud? Jo, mycket riktigt, det fans ett, som räcktes henne med likgiltig min, — hon tänkte, att den der postmänniskan måtte vara bra känslolös. Darrande af glädje mottog hon brefvet och skyndade, nästan springande hela vägen, tills hon uppnådde trädgården och bersån, der hon andfädd satte sig ned på bänken. Derinne, hvarest han första gången gjort henne sin ljufva bekännelse, der ville hon ock läsa hans första bref till henne.

Det var likt alla andra kärleksbref, dem unga män pläga skrifva; men för henne var dess innehåll höjden

af hänförelse och vältalighet, dess läsning gjorde henne lika lycklig, som om han sjelf suttit bredvid henne. Han yttrade sig på hela fyra sidor om sin kärlek, sin saknad och sin trohet intill döden. O, hur högt, hur innerligt han måtte älska henne, då han kunde skrifva så, tänkte hon. En uppmaning, den han stälde till henne, att icke visa detta eller hans följande bref för någon enda meniska, kände hon sig starkt frestad att icke efterkomma. Hvarför finge hon icke meddela sig med Lotta, — Lotta, som dock kände deras kärleks hemlighet? Det blefve nästan outhärdligt att bära all denna lycka slutet inom sig sjelf utan att få anförtro det allraminsta åt en pålitlig väninna. Och om Lotta finge höra det här eller det der ur hans bref, skulle hon säkerligen icke längre förblifva så mistrogen eller tvifla på Georgs uppriktighet.

Nu vardt det Gertruds förnämsta hufvudbry, hur hon skulle besvara Georgs bref. Nog visste hon, hvad hon ville skrifva, men formen, uttryckssättet, för att icke nämna stafning, kommatering och handstil, — hur skulle hon bära sig åt med allt detta? Det vardt att slå upp grammatik och satslära för hvarje rad, ja snart sagdt hvarje ord, ty om hon än var aldrig så säker på, hur ett ord skulle stafvas, vågade hon knappast nedskrifva det, innan hon i ordboken gjort sig ytterligare förvissad derom. Men hur matta och innehållsfattiga hon tyckte sina epistlar vara i jämförelse med Georgs! Likväl erhöll hon ständigt beröm för dem, och detta gladdde henne outsägligt. Hvar har du lärt dig att uttrycka dig så väl? var Georgs ständigt återkommande fråga. Min kärlek till dig är min läromästare, svarade hon sannings-

enligt. Men du skall veta, att min kärlek är tiotusen gånger större än jag förmår med ord uttrycka.

Brefvexlingen fortfor regelbundet, men Gertrud tyckte sig slutligen märka, att formatet på Georgs bref blifvit mindre än det var i början, och genom jemförelse öfvertygade hon sig om, att så var förhållandet. Dock oroade hon sig icke synnerligen häröfver, eftersom hans bref fortfarande innehöllo de mest glödande försäkringar om kärlek och trohet, längtan och hopp. Han hade blott händelsevis råkat köpa en mindre papperssort, tänkte hon och lade ständigt hans sist ankomna bref under sin hufvudkudde för att kunna drömma om den, som skrifvit det, sedan hon bedt till Gud för honom.

Hvarje dag gick hon och tänkte på, hvad hon skulle skrifva till honom, och när hon fått någon lycklig ingifvelse, nedskref hon den i förväg. Men ett af hennes bref vållade henne mer oro och bekymmer än alla de andra tillsammans, — vållade henne många suckar och tårar; det var det bref, hvori hon anförtrodde honom, att hon skulle blifva mor.

Med mycken ängslan afvaktade hon svaret. Vid den vanliga timmen på söndagseftermiddagen skyndade hon sig till postkontoret. Gertrud! hörde hon ropas, när hon inträdde i vestibulen, och när hon såg upp, stod Georg framför henne.

— Denna gång får du icke något bref, du får mig sjelf i stället, sade han och slöt sina händer kring hennes. Gertrud var förstummad af öfverraskning och glädje; han följde henne ut på gatan.

-- Jag har tänkt på hvad du skref, sade han långsamt, och inser, att en förändring snart måste ske. Jag ämnar tala med mina föräldrar redan i dag — eller i

morgon. Kan du och får du kvarstanna derhemma, är det så mycket bättre; i annat fall får jag väl söka dig någon lämplig tillflyktsort.

— Till dess vi gifta oss, inföll hon.

— Ja, till dess vi gifta oss.

— Men det dröjer väl inte så länge?

— Nej, naturligtvis; inte så länge, så fort som möjligt. Men ännu är jag beroende af mina föräldrar.

— Du är ju myndig?

— Ja visserligen, men jag menar beroende i ekonomiskt afseende.

Gertrud teg, under det han fortfor att tala om ett och annat. De gingo vid hvarandras sida efter gatorna men han bjöd henne icke armen, och hon önskade det ej heller, ehuru hon ej kunde låta bli att tänka derpå. Då de nalkades hans hem, skyndade han dit i förväg, under det hon långsamt följde efter.

Följande dag reste Georg, utan att hon fått tillfälle till ytterligare samtal med honom. Dag efter dag väntade hon under fruktan och bäfvan att blifva inkallad till hans föräldrar med anledning af hvad hon förmodade Georg hafva meddelat dem, men hon väntade förgäfves. Hvarken fru Asp, hennes man eller någon annan lade mera märke till henne nu än förut.

Georgs nästa bref löste för henne denna gåta. Han skref, att han vid sitt besök derhemma icke kommit sig för med att för sina föräldrar yppa något om sitt förhållande till henne. Men det brådskade ju icke heller, han kunde göra det en annan gång, senast under julférierna, dem han skulle tillbringa derhemma. Gertrud bad honom i sina bref, att han i alla händelser skulle framföra sitt budskap icke skriftligt utan muntligt, på det

hon i det afgörande ögonblicket måtte hafva honom som beskyddare vid sin sida.

Hösten förgick, långsam, dyster och mörk. Gertrud hade upphört icke blott att sjunga utan äfven att gråta. En tryckande, aningsfull känsla af stundande olycksöden hvilade som en centner tyngd öfver hennes sinne. Georgs bref voro hennes enda tröst. Han skref fortfarande lika regelbundet, lika kärleksfullt och ömt som förut; men om framtiden, om hvad som skulle och måste hända yttrade han sällan ett ord. Men det var just hvad som komma skulle, hvad som komma måste, som oroad Gertrud. Hon sökte dölja sitt tillstånd för alla — utom för Lotta — och det såg ut, som om hon lyckats; ingen, icke ens fröken Clason, tycktes ännu hysa några misstankar.

Till julen kom Georg hem, som beramadt var. Hans ankomst upplifvade Gertruds sjunkande mod; en stråle af hopp upplyste åter hennes mörka lefnadsstig. — Allt skall bli bra, brukade han hviska till henne, när de händelsevis möttes och han tog henne i sina armar; men något längre, förtröligare samtal lyckades hon aldrig erhålla.

Äfven löjtnant Conrad vistades hemma sedan någon tid. Han visade henne samma köld och ligkiltighet som förut; han kunde aldrig förlåta henne, att hon fått honom att ramla omkull på golfvet; det var en skymf, den han ville hämnas med ett låtsadt, isande förakt, hvilket, såsom han inbillade sig, djupt skulle såra hennes känsliga hjerta.

Julaftonen tillbragtes på ungefär samma sätt som under förra året. Gertrud erhöll äfven nu af sitt herrskap julklappar, men hvarken så många eller värdefulla

som förra gången, icke heller fick hon mottaga några loford såsom då. Georg skänkte henne mellan fyra ögon en dyrbar brosch och ett halsband af perlor.

— Tack, Georg! sade hon, det är alldeles för mycket och för dyrbart för mig; jag önskade helst, att du icke skänkte mig något, förr än vi blifvit gifta. Skall du icke snart tala med dina föräldrar?

— Jo, så snart helgdagarne äro öfver.

— Georg, hvarför bär du icke numera den härkedja, som du fick af mig?

— Ja, hvarför bär du icke sjelf den urkedja, du fick af mig?

— Det vet du ju; dina föräldrar — —

— Nåväl, af samma skäl är det som jag icke kan bära din härkedja — för närvarande.

Härpå hade Gertrud intet att svara.

Helgdagarne gingo förbi, halfva januari månad likaså, men allt förblef som förut. Ännu har jag inte kommit mig för, var Georgs ständiga svar på Gertruds trängande frågor och böner, — men det skall bli snart; lita på det!

En dag, då Gertrud såg ut genom ett af salsfönstren, igenkände hon Per Perssons häst och släde, som stannade utanför porten, under det nämndemannen sjelf, insvept i sin tulubb, steg ur, tydligen i afsigt att göra sin uppvaktning. Gertrud hade förut alltid med glädje återsett och helsat honom, men nu var detta henne omöjligt; hon tyckte sig skola förgås af blygsel inför hans sluga, granskande ögon. Hans tunga steg genljödo redan i trappan och tycktes upprepa det »var på din vakt!» hvarmed han tog afsked af henne första dagen hon befann sig här. Hon sprang upp på vinden, gömde sig

bakom några klädstreck och stannade der öfver en half timme, fast hon darrade af köld.

Slutligen smög hon fram till ett fönster, häst och släde voro borta, och hon vågade sig åter in i köket, hvarest Lotta befann sig ensam.

— Hvar har du hållit till, Gertrud? Per Persson har varit här och väntat nära en half timmes tid för att få träffa dig.

Gertrud gick in i kammaren utan att svara.

En söndagseftermiddag satt Gertrud ensam i köket, herrskapet var i kyrkan och alla de andra voro äfven borta, så vidt hon hade sig bekant. Hon hade fått höra, att Georg skulle resa tillbaka till Upsala kanske redan om en vecka; en förtärande ångest grep henne, hon kastade sig ned på soffans trälock och gret öfverljudd i vild förtviflan, under det kyrkklockorna ringde.

— Gertrud, hvad kommer åt dig? Det hörs ända ut i trappan. — Hon igenkände Georgs röst, men lyfte icke upp sitt hufvud.

— Georg, du bedrar mig! Du reser, och jag skall bli olycklig — olycklig. Du älskar mig icke mer. O, hvad skall det bli — Georg! — hvad skall det bli utaf mig? Jag går och kastar mig i sjön.

— Sansa dig, Gertrud! För det första, så älskar jag dig ännu, det vet du nog, och jag skall aldrig öfvergifva dig.

— Men du reser — —

— Visserligen, men dessförinnan skall jag med mina föräldrar ha uppgjort allt som rör dig och mig gemensamt. Detta svär jag dig vid min heder, hör du det? Jag skall tala vid dem redan i afton, om inte fan sjelf lägger sig emellan.

Lotta hade kommit in, och Georg gick ut.

Han höll ord. Hans far och mor hade nyss hemkommit från aftonsången, då han, ännu upprörd efter mötet med Gertrud, trädde in till dem, der de uppehöll sig i rummet innanför salen. Han kom ihåg den scen, han med Gertrud haft i samma rum en annan söndags-eftermiddag. Hans mor satt i gungstolen, hans far på en stol.

— Jag har någonting att säga mina föräldrar, började han. Ni — mamma har kanhända märkt, att Gertrud och jag tycka om hvarandra.

— Nog tror jag, att jag sett någonting ditåt, men hvad det skall tjena till att uppenbara sådant för oss, det kan jag sannerligen inte begripa. Sådana der förtroenden utbytas endast ungherrar emellan, förmodar jag. — Hon talade långsamt och med högt uppdragna ögonbryn, under det hennes forskande ögon oroligt betraktade sonen.

— Gertrud är en sådan flicka, som man icke talar om med ungarlar utan med sina föräldrar. Hon har ett utseende och ett sätt, som skulle anstå hvilken dam som helst. Att hon ej fått en bildad uppfostran, är icke hennes fel och kan för resten ännu afhjelpas. Hon är alldeles för god för en sådan ställning, som den hon nu har.

— Sää? Hvilken ställning skulle då vara god nog för henne?

Georg tänkte efter några ögonblick. — Först och främst bör hon få besöka någon högre läroanstalt för qvinlig ungdom, — började han men kom strax att tänka på de särskilda omständigheter, hvori hon befann sig. — Nej, utropade han, hon har tillräcklig bildning

förut; hon kan när som helst och ju förr dess hellre bli gift med den man, hon älskar, och som älskar henne tillbaka.

— Och hvem är den mannen?

— Jag.

— Nå, jag har väl aldrig hört på maken, utbrast hans mor, slög händerna tillsammans och lutade hufvudet tillbaka mot gungstolens dyna.

— Det här — det här var verkligen — ganska öfverraskande, bekräftade hennes man och jenkade på sin gröna ögonskärm.

— Ja, naturligtvis måste det öfverraska eder; jag hade bort tala med er långt förut om denna sak; Gertrud och jag ha länge varit förlovade — det vill säga i hemlighet — och jag är skyldig henne upprättelse.

— Upprättelse, hånlog hans mor, jo, det låter något! Är det möjligt att du, som är så pass gammal, låter öfverlista dig af en intrigant slyna? Gifta sig med dig -- ha ha! — ja, det tror jag nog att hon inte skulle ha någonting emot; och nog tror jag, att hon gjort allt hvad hon kunnat för att få det derhän.

— Mamma, tala inte så, du skymfar henne genom blotta misstanken. Det är icke hon, som inledt vårt förhållande; det är jag, som öfvertalat och lockat henne, ty jag intogs af kärlek vid hennes första åsyn. Det var då helt naturligt, att hon, så ung och oerfaren, skulle besvara min kärlek och tro på mina löften. Upprättelse, — du skrattar åt det ordet, mamma; men jag är verkligen skyldig henne upprättelse, ty — ty — jag har försatt henne i en belägenhet, som — har du inte märkt det?

— O du, min skapare! utbrast fru Asp, med ögonen riktade mot taket. Det var då detta Sara ville säga häromdagen, fast jag inte begrep, hvartåt hon syftade. Nå vidare?

— Vidare? Jag tycker, att jag har sagt nog.

— Åja, det kan du ha rätt i. Du har verkligen sagt nog och mer än tillräckligt. Hvilken dag ämnar du resa in till Upsala?

— Nästa söndag, hade jag tänkt. — Men vi talade ju om Gertrud. Hur skall det bli med henne?

— Hur det skall bli med henne? — Fru Asp stannade gungstolen med sina fötter mot golvet och betraktade i orörlig ställning Georg. — Jo det kan jag säga dig. Hon kommer inte att stanna i detta hus öfver morgondagen.

— Mamma, det kan inte vara ditt allvar. Skall hon drivas ut på gatan — i detta tillstånd.

— Hon får ett kvartals lön gratis. Det blir bara att gå öfver gatan till närmaste hotell eller barnbörds-hus, hvilketdera hon behagar.

— Men något sådant tillåter jag inte, mamma, hör du det! Gertrud är fullt värdig att bli min hustru, och hon har giltiga anspråk — —

— Ja, ja; jag känner till allt det der. Det är ganska beqvämt att vinna giltiga anspråk genom ljufta eftergifter. Men äro nu de der anspråken verkligen giltiga? Du borde studera juridik, Georg.

— Mamma, hur kan du tala så? Det är ju riktigt cyniskt. Jag har ju sagt dig, att det är jag, som förledt Gertrud, och icke tvärtom.

— Ja men, ser du, det är just detta tvärtom, som jag tror. Ty jag vet — af erfarenhet var hon nära att

tillägga, — hur det plägar tillgå. Du tror, att det är du, som leder henne, då det i sjelfva verket är hon, som leder, eller rättare förleder, dig. Eller hvad säger du, Olof?

— Jag säger — jag tycker — att det är ganska orätt — —

— Hör du, Georg? Din far är af samma tanke som jag.

— Jag menar — jag tycker, rättade denne, att det är orätt utaf — —

— Utaf henne ja, inföll hans hustru. Det kan inte bli tu tal om den saken.

Georg gick otåligt fram och åter på golvet. — Men jag säger dig ju, att Gertrud inte alls är en sådan der beräknande och listig qvinna, som du föreställer dig. Jag känner henne bättre än du. Det är endast af den mest rena hängifvenhet och kärlek som hon öfverlemnadt sig åt mig. Jag fruktar, att du inte kan förstå henne; hon är af ett helt annat skaplyne.

— Ja, det har du rätt uti. Hon är af ett helt annat skaplyne, och hittills har jag inte förstått henne, men nu gör jag det fullkomligt. Jag kunde aldrig ana, att det fanns en så slug och beräknande natur bakom den englamask, hon hittills burit. Men i det lugnaste vattnet gå de största fiskarne.

— Du känner henne icke, mamma, har jag sagt, och när du lär känna henne, kommer du att ångra hvad du nu yttrat. Hvarför skulle jag icke kunna gifta mig med henne lika väl som med någon annan?

— Ha, ha! — Det var ett kort och torrt skratt, hvarunder fru Asp vände hufvudet åt sidan mot sin man.

Hör du, Ola? Är han icke ännu ett barn? Det är just därför jag tycker så mycket om honom.

— Jag frågar, hvarför skulle hon icke kunna bli min hustru? ropade Georg otåligt.

— Derför att du icke uppfostrats för drängstugan utan för — — ja, du vet väl sjelf, hvad du vill och hoppas kunna bli.

— Nu kommer du fram med de gamla ståndsfördomarne. Men dessa hålla ju på att bli en öfvervunnen ståndpunkt. Hvad rent människovärde beträffar, kan ju en tjenande syster stå högt öfver en hertiginna, och till husmoder torde den förra oftast vara vida mer lämplig, om hon också inte kan röra sig med samma ledighet i en salong. Erfarenheten visar oss ju snart sagdt dagligen, att lyckliga äktenskap kunna ingås, ehuru den ene kontrahenten är af hög, den andra af låg börd, den ene bildad, den andra — mindre bildad, den ene rik, den andra fattig. Du sjelf, min mor — —

— Det kan vara nog nu, afbröt denna och steg upp. Enda resultatet af vårt samtal blir, att Gertrud lemnar detta hus i morgon, och att du reser till Upsala på söndag.

— Men om jag tar Gertrud såsom min trolofvade med mig dit?

— Det må du göra, om du vill åstadkomma skandal och bli en visa öfver hela landet. Du har väl den godheten att, innan det lyser första gången, underrätta mig och din far om giftermålet, så att åtskilliga testamentsfrågor må kunna ordnas.

Med dessa ord seglade hon ut ur rummet. Georg, som nogsamt förstod den indirekta hotelsen i hennes sista ord, följde långsamt efter och gick upp på sitt

rum. Hans far satt kvar med armarne på sina knän och hufvudet framåtlutadt, så att den gröna skärmen helt och hållet dolde hans ansigte. Så hade han suttit under hela senare hälften af samtalet. Georg förstod, att Gertrud egde hans sympati, men han ansåg det icke mödan värdt att tala med honom; mannen stod helt och hållet under sin hustrus inflytande. —

Men sent på aftonen trädde fru Asp in i köket, och då ingen fanns der, öppnade hon dörren till kam-maren innanför. Der stod Gertrud ensam; hon höll på att kläda utaf sig.

— Ja, kläd utaf sig nu, det passar bra! Nu står hon i sin skam, blottad och bar inför Gud och men-niskor.

Gertrud, som satt sig på sängkanten, dignade ned med hufvudet mot kudden och ansigtet lika hvitt som dennes lärft.

— Sjåpa sig inte! ropade frun hvasst. Liksom vi inte visste, hvad hon går för! Jaså, hon vill gifta sig med sonen i huset, kantänka. Jojo, det skulle nog duga för henne det, — en pigslinka, en oäkting, en tattar-unge, och så — tvi! — en *sådan der* till på köpet. — Hon höll fingret mot Gertrud, liksom utpekande henne för någon osynligt närvarande. — Jag må säga: nu går skammen icke blott på torra landet, den klättrar uppför stegarne och spatserar på taken.

— Hvarför svarar hon inte? fortfor fru Asp med gäll röst, nästan skrikande. Svara, hör du det, slyna! Tror du, att någon låter lura sig längre af den der helgonminen? Svara, har jag sagt!

Gertruds likbleka läppar rörde sig, men ljudlöst. Det kändes, som om en qvarnsten sammanpressat hennes

bröstkorg. Hennes vidöppna ögon stirrade med vidgade pupiller orörligt på fru Asp och kunde icke hafva uttryckt större fasa, om denna varit en bödelsdräng med tortyrinstrument i händerna.

— I morgon packar du dig i väg härifrån, ditt lättfärdiga stycke!

— Ja, ja, hviskade Gertrud nästan ohörbart; hon skulle hafva flytt ur huset ögonblickligt, om hon förmått det. När fru Asp ansåg sitt offer så krossadt och tillintetgjordt, att det för framtiden borde bli temligen oskadligt, aflägsnade hon sig med stolt hållning och stor inre tillfredsställelse. Nu, tänkte hon, har jag räddat min son undan den der qvinnan. Hon lemnar mitt hus redan i morgon.

Men i denna sista förmodan misstog hon sig. Den förlamande skrämsel, för hvilken Gertrud varit utsatt, påskyndade hennes nedkomst, och när nästa morgon grydde, låg vid hennes sida hennes förstfödde, välskapad och vid lif, trots sitt förtidiga inträde i verlden. Den unga modern deremot låg till utseendet liflös. Hon lefde dock, fast det ännu icke lyckats att återkalla henne till medvetande. Läkaren, efterskickad af Georg, förklarade, att hon icke utan lifsfara kunde under de närmaste dagarne förflyttas från sin plats.

Af fru Asp betraktades denna skandal såsom en ytterligare förbrytelse af Gertrud, och hon styrktes i denna uppfattning af fröken Clason. Dessa två ansågo eller låtsade sig anse Gertruds »tillställning» såsom en öfverlagd nedrighet.

Småningom återkom Gertrud till sans, och med en känsla, sammansatt af smärta och sällhet, betraktade

hon sin nyfödde. Allt annat bekymrade henne för närvarande föga.

— Joho, nu har lilla skönheten födt lilla fulheten till världen. — Det var fröken Clason som stod framför henne och med mjuk röst yttrade dessa ord, leende med den ena mungipan högre än den andra. Gertrud såg upp och betraktade henne under tystnad med klar och fast blick. Hittills hade hon fruktat och afskytt husmamsellen; nu hatade hon henne. Huru skulle hon kunna annat än hata denna kvinna, som gaf hennes barn ett sådant namn, — hennes egen lilla son, som i hennes tycke var det vackraste barn, man kunde få se, och redan så lik Georg.

— Men kors, hvart har lilla skönheten tagit vägen? Den är ju borta, och nu ha vi bara lilla blekheten kvar.

Dessa ord, som voro beräknade att såra på annat sätt, förfelade icke heller sin verkan. Gertrud inbillade sig, att hon förlorat sitt forna utseende, allt hvad som förut gjort henne behaglig och tilldragande, och att Georg skulle med leda vända sig ifrån henne, när han varseblef den förändring, hon undergått. Det dröjde länge, innan hon vågade bedja Lotta att få låna en spegel. Men hur noga hon än granskade sitt ansigte i denna, kunde hon ej upptäcka någon synnerlig förändring. Hon var något blekare än förut, det var allt.

— Lotta, ser jag annorlunda ut nu än förr, — jag menar i ansigtet?

— Å nej, visst inte; du är alldeles lik dig, som du varit, svarade denna med öfvertygande ton, och Gertrud blef temligen lugnad. Men hon hatade husmamsellen ännu mera än nyss.

På andra dagen inträdde Georg med mycken

brådska. — Jag kommer trots mina föräldrars uttryckliga förbud, sade han, i det han kysste Gertrud och den lille, och jag måste passa på de få ögonblick, då min mor är ur vägen, för att få säga dig några ord. Du skall inte vara orolig, Gertrud. Jag har redan skaffat dig rum på ett hotell, och så snart du blir i stånd att utan fara hålla dig uppe, skall du föras dit. Pengar och hvad annat du behöfver får du naturligtvis af mig.

— Skall jag vara der ensam — —

— Jag kommer till dig dit, det kan du väl förstå. Men nu måste jag gå; min mor bevakar mig som en drake, men jag skall nog stjäla mig till några ögonblick här då och då. Farväl, min älskade!

Följande natt sof Gertrud hårdt och tungt; hon hade icke heller på länge åtnjutit någon egentlig hvila. Då hon vaknade, kände hon sitt späda barn ligga tätt bredvid sig, men det var så stelt och stilla. Hon tog det i sina armar, det kändes ännu varmt, men det var icke den lilles egen värme, det var hennes egen, som meddelat sig åt den döda kroppen. Skälfvande som ett asplöf satte hon sig upp i sängen och höll sin lille son framför sig; hans vidöppna ögon voro orörliga, hela ansigtet blåblekt; han hade qväfts. Georg, Georg! ropade hon — så skulle han heta, hade hon tänkt; — men det var döden som stirrade på henne ur dessa glanslösa pupiller, och det var dödens kyla, som meddelade sig åt henne, när hon tryckte de färglösa läpparne till sina egna. — Är han död! jemrade hon sig och vred sina händer i gränslös förtviflan, — o Gud, o Gud, hvarför skulle han dö? — låt mig också dö! — jag vill dö — genast — o Gud, låt mig dö! Jesus

Kristus, förbarma dig öfver oss två; jag kan inte skiljas ifrån honom; jag vill dö, jag måste följa mitt barn, — hör du det!

När Lotta skyndade in, uppskrämd af det skrik hon hört, låg Gertrud afsvimmad bredvid sitt döda barn. Lotta sprang in i salen för att tillkalla frun och husmamsellen. —

— Hvar är han? ropade Gertrud, när hon vaknade upp. Hvar är han? skrek hon, satte sig upp och försökte komma ur sängen, vid hvilken Lotta med nöd förmådde hålla henne qvar. Hvar är han?

— Hvilken han? frågade fröken Clason, som stod midt på golvet.

— Min lilla son, — du vet det nog — du har gömt honom för mig, — jag vill ha honom tillbaka — hör du! det är *mitt* barn, ropade Gertrud alldeles utom sig, — hvar har du gömt honom, hvar är han?

— På nya kyrkogården, svarade fröken Clason, leende som vanligt.

Gertrud föll tillbaka på kuddarne. — Hvarför tog Ni honom ifrån mig, under det jag — under det jag sof? Hvarför fick jag inte taga afsked af mitt barn? Hvarför fick jag inte hafva honom hos mig ännu en liten tid?

— Det hade nog lilla blekheten fått, om hon inte hade klämt ihjäl honom, svarade husmamsellen småleende.

Gertruds sorg qväfde hennes harm. Allt i världen var numera likgiltigt för henne. Hon låg orörlig, stirrande timtals på samma fläck, och undrade, hvarföre hon icke fick dö. Menniskorna voro hårda, och Gud likaså.

Slutligen togo hennes tankar en annan riktning.

Hennes barn hade icke blifvit döpt. Gång på gång upprepade hon för sig sjelf ur katekesen: »Blifva de barn osaliga, som utan döpelse dö? Nej, ty de hafva icke genom uppsätlig otro och synd kunnat förspilla Guds allmänna nåd genom Jesum Kristus.» Visserligen kände hon sig något lugnad häraf, dock icke säker. De der orden gälde barn i allmänhet, vanliga, äkta barn, men med hennes eget var förhållandet ett annat. Blifva äfven de oäkta barnen saliga? På den frågan stod intet svar i katekesen. Visserligen hade Georg för henne sökt bortförklara skilnaden mellan äkta och oäkta barn; men hon kände dock, — hon visste nu af erfarenhet, att det fanns en väsentlig skilnad dem emellan, — åtminstone inför menniskor, — och hvarföre då icke inför Gud? Kanske var det derföre, att hon sjelf var af oäkta börd, som Gud nu så hårdt hade straffat henne.

Ur dessa dystra tankar väcktes hon genom frasan- det af en sidenklädning. Det var fru Asp som inträdde. Under intrycket af sin öfverväldigande, alla andra känslor uppslukande sorg blef Gertrud mindre skräm- d än hon eljest skulle ha blifvit. — Stoltare och rakare än någonsin stannade fru Asp med sin höga, junoniskt fylliga gestalt några steg ifrån sängen och såg under höjda ögonbryn ned på Gertrud.

— Icke nog med att hon är en — en *sådan der*, hon är äfven barnamörderska.

Gertrud uppgaf ett genomträngande skri och upp- lyfte begge armarne liksom för att afvärja från sig det förfärliga ordet, som dock redan inträngt i hennes öron och der skulle komma att länge återljuda.

— Nej, nej, ropade hon qvidande. Det var af våda, det var af våda.

— Det gör ingenting till saken, förklarade fru Asp. Vet hon icke, att mödrar, som förqvåft sina barn, blifva straffade? — Åtminstone hafva de blifvit straffade förr. De äro barnamörderskor lika fullt, vare sig det skett med eller utan afsigt, — något som man för resten aldrig kan så noga veta. Ju mer de klaga och jemra sig efteråt, desto mera misstänkt blir det, tyckes mig.

Gertrud var sårad i sitt hjertas innersta rot, men fru Asp var icke nöjd dermed; hon så att säga kringvred dolken i såret och iakttog nu med förnöjelse operationens verkan. Den olyckliga våndades och jemrade sig sakta, under det ångestsvetten perlade på hennes panna.

— Hon är nu så pass återställd, fortfor fru Asp, att hon i morgon bittida kan stiga upp och förfoga sig härifrån, — ju längre bort, desto bättre.

— Ja, ja, hviskade Gertrud med tillslutna ögon och hörde, huru den frasande sidenklädningen aflägsnade sig. Under det återstående af dagen låg hon liksom i en dvala, bedöfvad af den förfärliga själsskakning hon undergått.

Sent på aftonen, då allt i huset var tyst, hördes brådiskande steg närma sig uppför trapporna och genom köket in till henne. Det var Georg.

— Mina föräldrar äro borta på en bjudning, började han andfådd; äfven jag är der, men jag har smugit mig bort på en stund. I morgon skall du härifrån, såsom jag hör. Drängen Malm skall följa dig och bära saker till det hotell, der jag hyrt rum åt dig. Och han tog upp sin plånbok — här har du pen-

ningar, så mycket som du kan behöfva till en början. Jag kommer till dig i morgon, så snart du flyttat in i din nya bostad.

— Georg, det är väl säkert, att du kommer?

— Kan du tvifla på det? Jag skall komma i morgon förmiddag, det svär jag dig vid min själs salighet.

— Men om dina föräldrar hindra dig?

— Det kunna de icke; jag är ju myndig och fri man. Så länge du vistas här hemma, måste jag underkasta mig deras tvång; men när du kommit härifrån, blir förhållandet helt annat. Ingen kan hindra mig från att gå ut i staden, hvart jag behagar.

— Men nu måste jag gå, fortfor han, mina föräldrar kunde eljest sakna mig; farväl, min käraste! I morgon återse vi hvarandra i en annan omgifning och under lyckligare förhållanden. Farväl, min älskade! — han kysste hennes händer, läppar och panna — jag skall komma i morgon förmiddag, det svär jag vid min själs salighet.

— Ja, jag tror dig, hviskade hon med ett sorgset leende och smekte hans vackra, blonda hår. — Georg, du!

Han hvilade sitt hufvud mot hennes barm ännu några ögonblick, hvarefter han steg upp och lemnade rummet. Gertrud lyssnade till det bortdöende ljudet af hans steg i trapporna. Allt vardt tyst igen, och hon försjök i tankar. Huru länge skulle det dröja, tills hon finge höra hans fotsteg åter närma sig? Skulle de vara lika raska då?

Tyst! — steg närmade sig åter, men det var icke hans. Hennes hjerta började häftigt slå; det var lätta, snabba fotsteg, och frasandet af en sidenklädning hördes ännu en gång, men Gud ske lof! det var icke fru Asp, det var hennes dotter Alma som inträdde.

— Gertrud, jag hör, att du skall bort i morgon, och jag har smugit mig hit från fröknarna Lilljehjertas bjudning för att få säga dig farväl. Jag har alltid tyckt om dig, Gertrud, — ja, från den första stunden jag såg dig, — och jag tycker om dig ännu mera nu, derföre att Georg älskar dig; — jag mötte honom nyss dernere, när han kom ned ifrån dig. Nog skulle jag ha visat dig långt förut, huru mycket jag håller af dig, men mamma har förbjudit mig det.

— Nu är du min syster, fortfor hon och kysste Gertrud ömt; jag vet, att Georg ämnar gifta sig med dig, — han har ju lofvat det?

— Ja.

— Och han håller sitt löfte, derpå kan du lita. Han har det ädlaste hjerta, det vet jag; och om inte våra föräldrar — min mor — vore så mycket emot det, så skulle du nog redan vara hans lilla hustru.

Gertrud gret, de omfamnade hvarandra innerligt, och äfven Alma kunde icke återhålla sina tårar.

— Se här! sade Alma och tryckte sin börs i Gertruds hand; — jag vet nog, att Georg sörjer för dig, men jag får mera penningar än jag behöfver, och jag skulle vara så glad, om jag finge ge dig något. Tag det, Gertrud, om du håller af mig, — säg, gör du det?

— Om jag håller af dig! O hur skulle jag kunna annat, när du är Georgs syster och lika god och trofast som han, — och lika vacker.

— Men nu måste jag gå. — Hvad hon var lik Georg, när hon sade detta, tänkte Gertrud, — alldeles samma ord, som han sjelf begagnat, och samma blick. — Farväl, käraste syster min! Vi se hvarandra snart igen, tänker jag.

De höllo hvarandra länge omfamnade, innan Alma åter gjorde sig redo att gå. Åter lemnades Gertrud ensam, men hon kände sig ej längre så olycklig som förut. Almas besök hade ännu mera än Georgs lagt balsam på hennes blödande hjerta. Det var af stor betydelse för henne, särskildt efter den tortyr, fru Asp låtit henne undergå, att erhålla så stort deltagande af en bland hennes eget kön; ty med undantag af Lotta hade hon hittills icke haft någon väninna. Nu hade hon från ett håll, der hon minst väntade men mest behöfde det, rönt en qvinlig sympati, som för henne innebar upprättelse för den skymf, hon lidit.

— Alma, syster Alma! Du har försonat hvad din moder brutit. Dessa ord hviskade Gertrud gång på gång för sig sjelf, tills hon föll i en vederqvickande sömn.

V.

— Vågar hon smyga sig hit ännu en gång, eller kommer jag under fund med, att hon fortfarande söker förleda min son, så skickar jag efter polis, som kommer att häkta henne såsom barnamörderska. Jag borde göra det i alla fall.

Dessa fru Asps afskedsord ringde i Gertruds öron under hela vägen till hotellet och äfven sedan hon af drängen Malm blifvit lemnad derstädes, ensam med sina små tillhörigheter. Hon hade två små men rätt bra möblerade rum med utsigt åt en trång gata. Huset midt emot tycktes inrymma någon sorts fabrik; hon kunde se in genom de fönster, som voro i jernhöjd med hennes; der rörde sig folk oupphörligt af och an med synbar brådska; andra stodo framför pulpetlika ställningar och rörde armarne af och an, mekaniskt och regelbundet liksom dockor. Genom den undre våningens fönster kunde hon se en skymt af stora hjul, som snurrade omkring. Derborta var allt i rörelse och feberaktig verksamhet, under det hon sjelf måste sitta ensam och sysslolös, väntande.

Väntande på Georg, ja. Nu måste han väl snart komma. Dörren öppnades, men det var uppapperskan,

som kom in med vattenkaraffinen. Gertrud tänkte på, hur ofta hon själf gått samma ärende. Den andra betraktade henne nyfiket och uppmärksamt.

— Behagas det frukost, — kaffe eller annat?

— Nej tack, ingenting, — ännu så länge.

Flickan gick; efter en stund kom hotellvärdinnan. — God morgon, fröken! Jag tänkte, att jag skulle titta in för att höra efter, om det önskas något. Det är jag, som hyr ut rummen.

— Jaså, svarade Gertrud tankspridd. Värdinnan, fet och däst, satte sig på en stol.

— Den unge herrn kommer väl snart, tänker jag. Han hyrde rummen bara för en vecka, ty han sade, att fröken snart skulle resa bort med honom; det skulle bli giftermål utaf.

— Sade han det? ropade Gertrud ifrigt, i det ett glädjeskimmer spred sig öfver hennes anlete.

— Ja visst. — Värdinnan nickade så mycket hennes isterhaka tillät. Åh, det var en snäll och rar herre, och så vacker sedan.

Då hon ej fick något svar härpå, steg hon upp. — Så snart fröken önskar något, så var god och ring! — — hon visade på knappen vid dörren. Får det inte lof att vara någonting ännu?

— Nej, jag tackar.

— Jag förstår, hon vill vänta, till dess den unge herrn kommer.

Åter vardt Gertrud till sin lättnad lemnad ensam. Ja, hon skulle vänta. Hon satte sig i soffhörnet, stödjande hufvudet mot handen, och lyssnade. Skulle hon icke snart förnimma de välbekanta fotstegen? Gång på gång spratt hon till, när brådskande steg hördes i

nedre trappan, men de fortsatte alltid en trappa till eller stannade framför någon annan dörr. Oupphörligt tog hon fram sitt ur; var det möjligt, att tiden gick så långsamt? — minutvisaren hade ju knappt rört sig mellan hvarje gång hon såg på den, och dock tyckte hon hvarje mellanskof utgöra en odrägligt lång tidrymd.

— »Jag skall komma i morgon förmiddag, det svär jag dig vid min själs salighet», så hade Georg sagt. Hvarför kom han icke nu, — hvarför hade han icke redan kommit? Kanske sökte hans mor qvarhålla honom, — men han hade ju sagt, att han kunde gå hvart han ville. Kanske hade hans mor hotat honom att sända efter polis för att häkta Gertrud; men just detta borde förmå honom att så fort som möjligt skynda till hennes bistånd. Han borde i sådant fall med det allra första föra henne till en annan bostad, okänd för hans mor såväl som för polisen. Ja hvarför, hvarför kom han icke!

Dessa tankar genomföro i oafbruten följd Gertruds hufvud och återvände oupphörligt i samma kretsgång, under det hennes mod sjönk allt mer och hennes oro steg till sin höjd.

Tiden gick visserligen långsamt, men den skred dock framåt, under det Gertrud timalts satt orörlig, hopplost stirrande framför sig men alltjemt lyssnande, — lyssnande med en otålighet, som kom hennes hjerna att brinna.

Hvad nu? Dörren gick upp, utan att hon hört några fotsteg; det var värdinnan, som inträdde med filtofflor på fötterna.

— God middag! helsade denna. — Nu är väl fröken bra hungrig?

— Nej, jag tackar. Jag är icke det minsta hungrig.

— Ja, men det går inte an att sitta och svälta. Jag har lagat litet mat och tillsagt jungfrun att bära upp den. Och aptiten återkommer nog, så snart hon börjar äta. Ät! det råder jag henne till; man blir lättare till humöret då.

Med dessa ord gick hon och efterträddes omedelbart af uppasserskan, som inbar en väldig bricka, fullastad med en mängd fyllda asietter, rykande karotter, skålar och koppar, — kallskuret och varmt i behaglig omväxling och harmoniskt ordnadt kring en halfbutelj rödvin i midten.

Likgiltigt såg Gertrud på alltsammans och rörde sig icke ur stället. Uppasserskan gick; efter vid pass en timme återkom hon. Måltiden stod orörd.

— Har fröken icke ätit än?

— Jag vill icke äta någonting.

Uppasserskan såg butter ut, liksom innebure Gertruds vägran en personlig förolämpning. Hon bar ut brickan utan att säga något.

Klockan var redan fyra. Gertruds svikna väntan antog nu form af förbittring. Hon steg upp och började gå af och an i rummet. Hennes blod sjöd och hennes kinder glödde, under det hon halfhögt talade för sig sjelf:

— Jaså, det här skall vara »i morgon förmiddag»! Det var då du skulle komma vid din själs salighet, sade du. Hvarför skulle du svära så dyrt, — hvarför skulle du sätta din själs salighet i pant för min skull? Inte begärde jag det, och nog skulle jag ha trott dig ändå. Du hade icke behöft försvära dig för att förmå locka och narra mig hit. Du har ju lockat och narrat mig förut utan att behöfva svära bort din salighet. Men

du var väl rädd, att jag äntligen skulle börja misstro dig, och därför gjorde du dig så mycket besvär för att jag skulle tro dig äfven denna sista gången, så att du kunde bli mig qvitt på bästa sätt. »Nu måste jag gå», sade du, — ha ha! — ja du gick, det gjorde du, och se'n fick äfven jag gå, när du var säker på att jag aldrig mer skulle komma till dig, men att jag trodde att du skulle komma till mig. O, en så lättrogen stackare jag varit! Och ändå talade min mor så många gånger om, hur farligt det är att sätta tro till karlarnes löften och skänka bort sig, innan en fått vigselringen på fingret. Men jag kunde ju aldrig i evighet tro, — ja, hur kunde jag tro, — att du, Georg, — Georg, du! — skulle vara så falsk, så nedrig, så gudlös, — du har ju svurit bort din salighet. O Gud, förbarma dig öfver mig! Är det möjligt, att någon människa förut kunnat bli så trolöst bedragen, så grymt gäckad, öfvergifven, förkastad som jag? Nej, nej, — jo kanhända — min mor -- aldrig skulle hon — — om hon icke litat på och trott blindt, liksom jag. O, är hela världen så falsk som du, Georg, och så grym som din mor, hvilken gränslös förbannelse är det icke att lefva! Hvarföre har jag då blifvit född?

Hvarföre, hvarföre? Ja men hvarföre lät jag också förleda mig af frestaren? Jag inbillade mig, att jag icke hade någonting vidare att frukta, ty jag tänkte bara på löjtnant Conrad, när jag läste: Vaka, själ och bed! Räds, att frestarn lägger snaran, der du minst förmodar faran! — Ja, i sanning, så har det gått. Och hur står det vidare.

Hon letade fram sin psalmbok och läste:

Uti lustans spår
Smygande han går.

Vännens röst han efterapar,
Sig till ljusens engel skapar,
Tills dig snärd han får
Ui lustans spår.

— Ja, denna varning har jag hört förut, men jag trodde mig ej behöfva den, jag föraktade den, och nu kommer den för sent, — för sent, tänkte hon med utsäglig bitterhet.

När det började skymma, kom värdinnan åter in, ljudlöst såsom förut.

— God afton, fröken! — hennes ton ljöd något skarpare än förut. — Den unge herrn har ännu icke varit här?

— Nej.

— Och hon har kanske inga penningar, förrän hon får af honom.

— Jo, jo, det har jag visst.

— Ja då skall fröken äta. Inte går det an att svälta ihjäl bara derföre, att man måste vänta på sin älskare. Han har väl fått förhinder i dag, men han kommer nog i sinom tid; var säker på det! En så vacker fröken öfverger man inte.

Gertruds blygsel öfvervann hennes harm. Hon dolde ansigtet i sina händer och gret förödmjukelsens bittra tårar.

— Se så, gråt inte! Allt blir nog bra igen, bara hon äter och sedan lägger sig att sofva. Men i qväll *befaller* jag henne att äta, fortfor värdinnan med myndighet; jag vill inte, att hon skall ådraga sig någon svältfeber eller dylikt; blir hon sjuk, så kommer hon att föras till lasarettet.

Dessa ord förfelade icke sin verkan. Gertrud hyste om ett lasarett ungefär samma föreställning som om ett

därhus och hade lika mycken respekt för båda. För att icke bli sjuk försökte hon äta af den mat uppasserskan inbar; men hon kände sig illamående redan vid åsynen deraf, och det var med yttersta nöd hon förmådde svälja några bitar.

När hon lagt sig, återtogo hennes tankar sin förra riktning. Hon höll ett inbilladt samtal med Georg; hon framställde på förhand de frågor och förebråelser, hon skulle göra honom, när de åter träffades, vare sig han komme frivilligt eller hon skulle uppsöka honom; ty hon *måste* tala med honom en gång till; hon skulle söka honom, till dess han blefve funnen; ty hon hade numera ingenting annat på jorden att göra, innan hon skulle dö.

— Georg, vet du, hvad du har gjort mig genom att ljuga och låta mig vänta förgäfvets? Du har förgiftat min själ till hennes innersta rot, du har stulit ifrån mig hela mitt lifs värde och jagat mig bort att försmäkta och dö i en öken. Din mor har hotat mig med fängelse, och min värdinna med lasarettet, men du — du har gjort mig någonting tusen gånger värre: du lofvade att föra mig till paradiset, och jag följde dig hängifvet, men du ledde mig i stället ned till dödsskuggans dal och lmnade mig der ensam bland afgrundens fador. Så har du lönat min kärlek och vedergällt min sjelfuppoffring. Nu kommer jag att blifva evigt fördömd, och du — du skall också bli det; du har ju svurit bort din själs salighet; — ja du skulle nog ha blifvit fördömd dessförutan. Du har ett samvete, och när det vaknar, kommer det att säga dig detsamma som jag nu; men det skall tala till dig genom en domsbasun, med ord som skola skaka dig genom märg och ben. Du skall gnagas af en mask, som aldrig dör, och tåras af en eld, som aldrig släckes.

Och detsamma skall jag, — o ve oss, ve oss, Georg! Vi få aldrig återse vårt barn, min lilla gosse, — de ha tagit honom ifrån mig, och jag vet icke, hvar de hafva lagt honom. Men jag har icke mördat honom, jag har icke mördat honom, — och ändå skall jag bli evigt fördömd! Då skall jag se min lilla son långt, långt borta ifrån mig, — huru frälsaren lyfter upp honom och sätter honom i sitt sköte och lägger händerna välsignande på hans hufvud; — och jag sträcker upp mina armar, men han ser mig icke, och jag ropar, men han hör mig icke. O ve, o ve!

Så fantiserade Gertrud, der hon låg, tills hennes tankar togo form af bilder, som började röra sig mer och mer sjelfständigt och förde henne med sig från den tunga verkligheten till drömmens nyckfulla värld.

Hon vaknade på morgonen vid det att dörren häftigt slogs igen. Öppnande sina ögon, såg hon sig förskräckt omkring. Ingen fanns i rummet, men i kakelugnen sprakade en nytänd brasa. Den tunga sömnen hade icke vederqvickt Gertrud; hon kände en häftig hufvudvärk, förenad med ytterlig oro och ångest. Hon erinrade sig det förflutna, men minnet deraf plågade henne mindre än en obestämd känsla af något sig närmande, kring henne smygande, som skulle gripa och omsluta henne med glödande jernarmar. Hon sträckte sin arm ut öfver täcket, hvarvid hennes hand kom att vidröra ett mjukt, fuktigt föremål, — det var morgontidningen, inburen och ditlagd af uppasserskan. Gertrud tog den, hopviken som den var, och utan att veckla upp den öfverfor hon med likgiltig blick de närmaste spalterna, till dess namnet Georg Asp träffade hennes irrande ögon. Ögonblickligt for hon upp, liksom hade någon ryckt

henne i båda armarne, hennes andedrägt hämmades, och ett töcken drog öfver hennes syn, men hon sansade sig snart och läste, blek och skälvande, med ångestsvett på sin panna:

Olyckshändelse. En beklaglig olycka timade på ***gatan tidigt i går morse. Två bröder, Conrad och Georg Asp, skulle från det vid nämnda gata belägna ridhuset företaga en promenad till häst och hade just hunnit ut genom porten, då en qvinna kom häftigt springande öfver vägen och skrämde den senares häst, som stegrade sig och afkastade sin ryttare, hvars hufvud dervid slogs mot en stenpelare. Blödande och sanslös upptogs den olycklige och fördes till närmaste fältskär. Äfven läkare eftersändes ögonblickligen, men ingenting kunde göras för lifvets räddning; den unge mannen afled efter en half timmes förlopp utan att hafva återfått sansen. Läkaren förklarade, att hufvudskålen blifvit spräckt.

Den så sorgligt och, menskligt att döma, allt för tidigt borttryckte — han var endast tjugutre år gammal — hade nyligen tagit filosofie kandidatexamen och skulle fortsätta sina studier för afläggande af licentiatexamen. Rikt begåfvad, både i yttre och inre afseende, var han af sina studentkamrater i Upsala allmänt afhållen för sitt hurtiga, öppna väsen och sitt vänsälla sinnelag. Han efterlemnar nu i djup sorg föräldrar och tre syskon. —

Länge satt Gertrud orörlig, med ögonen stelt stirrande på de förfärliga orden, hvilkas mening hon knappast kunde fatta. — Georg, du är död, Georg, du är död! upprepade hon gång på gång. Då föll det henne in, huru hon föregående dag harmats på honom, — huru hon skylld honom för allt ondt, hånat och förbannat honom. Och under allt detta hade hans ande osynlig sväf-

vat kring henne! Under det hon, glödande af vrede, med halfhög hviskning förebrädde och skymfade honom för hans brutna löfte, hade han hela tiden varit i hennes närhet utan att kunna göra sig förnimbar för henne. Hvad han måste ha lidit genom att blifva så misskänd! Ja, säkert hade han lidit oändligt mycket mera än hon. Och för visso var han ännu osynligt närvarande hos henne. — Georg, Georg! ropade hon lidelsefullt och sträckte ut sina armar, — Georg, förlåt mig, förlåt mig! Jag visste icke hvad jag gjorde.

Hon lyfte åter tidningen till sina ögon, men förmodade icke urskilja bokstäfverna, ett blodrödt skimmer lade sig deröfver, och hon kunde icke återfinna Georgs namn. Hon frös, der hon satt i sängen, och dock brände hennes värkande hufvud som ett eldklot, när hon höll händerna öfver pannan. Brasan i kakelugnen var nu nära utbrunnen, och kolen glödde, — men hvilka förunderliga kol! Deras glöd var så stark, som skulle hon ha stirrat in i en eldröd sol, hettan dallrade med genomskinliga vågor, och kakelugnsöppningen vidgade sig, på samma gång den kom henne allt närmare; dess hetta flägtade redan emot henne, och med ögonen bländade af den förfärliga glöden sjönk hon tillbaka ned på kudden.

Hon hörde som i en dröm, huru dörren slogs upp med en skräll, som liknade ett åskslag; hon hörde dåmande röster och obegripliga ord, som träffade henne så känbart, som hade de slungats ut ur en kyrkklockas gap tätt invid, och ljudet af knarrande skodon genomskar hennes öron lika pinsamt som kantrissans gälla surr i en ångsåg. Hon kände, huruledes tunga händer, hårda och grofva som kardor, togo uti henne, vredo och vände på henne; hon öppnade ögonen till hälften och såg en

skymt af tallrikar, glas och rätter i bländande färger, — det röda lacket på buteljen sken lika starkt som de glöddande kolen nyss; — en stark myskdoft fylde hennes näsborrar, den kom från de sedlar, frasande som siden, hvilka af två jättestora händer bläddrades tätt under hennes ögon, och åter hörde hon de dånande, obegripliga orden men med tonfall af hotande frågor, till hvilka hon ständigt hviskade *ja*.

En gång svarade hon dock nej och började brottas om någonting; det gälde en olyckshändelse i förening med lasarettet, men de närmare omständigheterna fick hon ej klara för sig.

Och nu följde en tid af vild yrsel, hvarunder det flydda medvetandet endast glimtvis infann sig likt den svaga, hoppande lågan öfver en halfslocknad eldbrand. Bland de febersyner, af hvilka hennes själ nu plågades, var det en, som ständigt återkom, ständigt densamma. Hon tyckte sig ligga i en stor sal med väggar af bländande hvit färg. På golvet vimlade och vandrade oupphörligt ett stort sällskap af för henne fullkomligt okända personer, — herrar, endast herrar, alla klädda i frack och hvit halsduk och med handskar på händerna, just så som hon sett det på bjudningar hos sitt forna herrskap. De på golvet promenerande samtalande oupphörligt, häftigt och högljudt, men trots alla ansträngningar förmådde hon aldrig uppfatta en enda mening; blott några enstaka ord kunde hon då och då uppsnappa: barnamord — — polisen — — olyckshändelse — — lasarettet; men dessa fyra återkommo också ständigt. Genom en i bakgrunden ständigt öppen dörr hade hon utsigt öfver en del af korridoren, som slutade vid en trappa. I korridoren sågs Georg komma barhufvad, ro-

pande: Gertrud, Gertrud! i det han sprang uppför trappan till öfre våningen. Här är jag, här är jag! ropade Gertrud till svar, men för hvarje gång stegrades sorlet af de innevarandes samtal till ett dån, som öfverröstade så väl Georgs som hennes egna rop. Gång på gång återkom Georg, barhufvad och ropande hennes namn, men alltid springande *uppför* trappan, så att han omöjligt kunde varseblifva henne, der hon låg i rummet bakom honom. Då hennes rop öfverröstades, sökte hon oftast springa upp ur sängen efter Georg, men för hvarje gång trycktes hon ned igen af händer, hvilkas egare hon aldrig blef varse, ty de på golfvet promenerande högtidsklädde herrarne skänkte henne aldrig en blick utan fortforo oafbrutet med sitt ändlösa och hemlighetsfulla samtal om barnamord — — polisen — — olyckshändelse — — lasarettet, — ett samtal, hvars jemna entonighet stegrades blott för hvarje gång Georg kom springande uppför trappan.

En natt vaknade hon och fann till sin förvåning allting tyst och mörkt omkring sig. Det promenerande sällskapet var borta; i mörkret kunde hon dock urskilja en mängd bäddar i rummet och hon hörde de sofvandes andedrag. Hade sällskapet lagt sig? — Den öppna dörr, genom hvilken hon förut varseblifvit Georg derute, var nu stängd. Hon låg och grubblade häröfver, till dess hon åter insomnade.

När hon vaknade, var det ljust, men salen, der hon låg, var fortfarande tom. Hon såg en mängd bäddar rundt omkring väggarne och midt öfver golfvet. I den närmaste låg en äldre qvinna, som gång på gång hördes sucka: hå hå!

— Hvar är jag? frågade Gertrud och sökte förgäfvets resa sig upp.

— Jaså, du är vaken nu, svarade den gamla. — Du har varit bra svårt sjuk, du också.

— Har jag det? Hur så?

— Åh, du har yrat och skriket och jemt försökt att komma opp ur sängen. Sköterskan har haft ett svårt göra med dig.

— Hur länge har jag varit här?

— Ja, det kan väl vara en tre veckor. Jag hade redan legat lång tid här, jag, när du kom. Hå hå!

— Tre veckor! Är det möjligt? Jag tycker, att det bara är ett par dagar, sedan jag vardt sjuk.

— Ja, du är lycklig ändå, du, som tiden har gått så fort för. Hå hå!

— Men hvar är jag nu då?

— På lasarettet, förstås.

— Har polisen varit här?

— Polisen! Nej, tycker du det? Hitin får polisen aldrig komma.

Under detta samtal inkom sköterskan. — Se så, inte tala! varnade hon Gertrud. Ligg stilla och sof!

Gertrud lydde gerna, ty hon kände ännu tyngd och värk i hufvudet. Hon undvek så mycket som möjligt att tänka på det förflutna utan sökte hålla sin uppmärksamhet fäst på hvad som försiggick omkring henne, endast längtande efter att i sömnen åter få glömma allt. Och denna de olyckligas tröstare dröjde ej heller länge att infinna sig.

Omsider var den dag inne, då läkaren förklarade, att hon utan fara kunde utskrifvas. Det var med en egendomlig känsla af välbefinnande hon steg upp och

klädde sig. Och dock visste hon icke mer än den på öde strand uppkastade skeppsbrutne, hvar hon skulle taga sin tillflykt. Men känslan af det återvaknade lifvet fylde henne så helt för ögonblicket, att något bekymmer för morgondagen ännu icke fick rum i hennes sinne. Att lefva och andas var en vällust; hon kände sig sjelf pånyttfödd, och allt omkring henne var vordet nytt.

Hon återfick sitt skrin, som gjort henne sällskap till lasarettet. Deremot sökte hon förgäfvos i sina fickor efter de penningar hon fått af Georg; hela sedelbundten var försvunnen. Endast den af Alma skänkta börsen var kvar, innehållande omkring tjugu kronor. Derjemte fann hon en hopviken tidning, — densamma, hvori hon läst berättelsen om Georgs död. Georgs död, den var således en verklighet och icke någon af hennes många feberfantasier; hon läste berättelsen om igen, och nu kändes lifvet åter tungt, vardt dystert, förmörkadt af den återvändande sorgen.

— Hvar skall jag taga vägen? Denna fråga gjorde hon sig först då, när hon jemte bäraren af sina saker stod utanför lasarettets port. Hon hade först tänkt att uppsöka det hotell, der hon senast bott, men vid närmare eftertanke afstod hon derifrån. Visserligen kände hon god lust att återfordra de penningar, dem hon på goda skäl misstänkte hafva blifvit henne frånroffade derstädes; ty omöjligt kunde hennes korta vistelse på hotellet ha kostat så mycket, äfven om hon fått betala den mat hon skådat men aldrig ätit. Hon erinrade sig dunkelt, huru penningar uppräknats framför hennes ögon, och att hon svarat ja på en mängd frågor, äfvensom att hon ifrigt begärt att få behålla ett papper, — det hade tydligen varit det tidningsnummer, hvori Georgs död

omtalades. Troligtvis hade hon sålunda, om ock i yrsel, frivilligt afstått sina penningar. Likväl skulle hon hafva återvändt, om hon icke fruktat för att derigenom utsätta sig för fru Asps hämnd och polisen. Hon förestälde sig nemligen, att fru Asp efter sonens död skulle hata henne mer än någonsin och göra allt för att till straff befordra den förmenta barnamörderskan. Nu, när Georg var död, skulle hans mor visst icke hysa några betänkligheter längre vid att förfölja henne. Hvem var också den der qvinnan, som sprungit öfver gatan och skrämt Georgs häst? Kanhända hon sjelf misstänktes för att vara densamma. Kanhända stod polis natt och dag på vakt vid det hotell, der hon bott, inväntande hennes återkomst för att häkta henne som barnamörderska. Det var besynnerligt, att han icke redan gjort sig underrättad om, när hon skulle lemna sjukhuset, och nu passade på tillfället att gripa henne vid dess tröskel.

— Hvart ska sakerna bäras? frågade stadsbudet.

— Ja, hvar fins det något billigt hotell?

— På norra Smedjegatan fins det en hel mängd sådana.

— Låt oss gå dit då.

När Gertrud hunnit fram, affärdat stadsbudet och betalt en veckas hyra i förskott, hade hennes kassa redan sammansmält till hälften.

Här hade Gertrud äntligen tillfälle att se sig i spegeln. — Om fröken Clason hade tillfälle att se mig nu, tänkte hon, då skulle hon ha ännu mera skäl än förut att fråga, hvart skönheten tagit vägen, ty nu återstår verkligen föga deraf. — Ja, det var i sanning ett ansigte föga likt hennes förra, som nu återgafs i spegeln; så aftärd hade hon blifvit. Hennes hår, som på sjuk-

huset blifvit afklippt tätt intill hufvudet, hade visserligen å nyo börjat växa, svart och tätt som förut men tillika småkrusigt och vågigt, fast det förut varit alldeles rakt och slätt. Dock hvad brydde hon sig numera om, huru hon såge ut eller komme att se ut, — nu, när Georg var död? Hon önskade, att hon hade fått dö under sin sjukdom, men då nu Gud tycktes hafva beslutit, att hon skulle lefva ännu en tid, så gjorde det henne ungefär detsamma, hur hennes lif gestaltade sig. Det var blott en sak hon fruktade för: att som barnamörderska bli häktad af polisen. Den offentliga vanäran föreföll henne tusen gånger värre än döden.

Nu gälde det först att skaffa sig en ny tjänst. I tidningarna utbjödos en hel mängd lediga platser. Nästa morgon uppsökte hon en familj, som anonserat efter en husjungfru. Hon möttes af frun i huset, ett stort, fetlagdt fruntimmer, snarlikt hennes förra husmor, men med mindre regelbundna drag, uppnäst och med plirande ögon. Gertrud framförde sitt ärende.

— Har hon tjenat förr?

— Ja.

— Hvilka betyg har hon?

— Jag har bara mitt prestbetyg.

— Och det tror hon skall vara tillräckligt! Hon måtte vara mer än lofligt enfaldig eller också mer än vanligt djerf. Här komma tjogtals tjänstsökande, som alla ha de grannaste betyg, och ändå kan man inte lita på dem. Men hon, som har inga betyg alls, gör ändå anspråk på att bli antagen. Det der är nästan oförskämdt.

Den stolta frun vände sig om, sårad i sin värdighet, och Gertrud gick ut samma väg hon kommit.

Ytterst nedslagen och förödmjukad gick hon hem. Men nu dröjde det icke länge, innan hungern började låta känna sig. Hon gick åter ut, uppsökte ett anspråkslöst café och åt en tarflig måltid, men när hon efter att hafva betalt denna fann, huru hennes kassa ytterligare sammansmält, beslöt hon göra ännu ett försök att skaffa sig tjenst.

Hon fann i tidningen ett ställe angifvet, hvarest tjenstsökande husjungfrur mottogos just vid denna timme. Ditkommen, fann hon före sig i förstugan omkring ett dussin andra, yngre och äldre fruntimmer, väntande att i tur och ordning blifva insläppta. Alla hade de händerna fulla af papper, och några bekanta förevisade och jmförde med hvarandra sina betyg, af hvilka en hvar tycktes ega fem eller sex stycken, alla af utmärktaste beskaffenhet. Gertrud insåg, att hon här ingenting hade att hoppas, och vände om.

Något vidare försök gjorde hon icke den dagen; men följande morgon beslöt hon vända sig till ett tredje håll. Hon hade att gå tre trappor upp, hvarefter hon andfådd och med klappande hjerta drog på klocksträngen. En lång och mager äldre qvinna med glasögon på näsan och hvass blick öppnade för henne.

— Är det här som herrskapet annonserat efter en husjungfru?

— Ja, det är det visst, men nu är platsen redan upptagen, — bara en half timme sedan.

— Jaså, adjö då!

— Vänta ett ögonblick! bad den gamla. — I våningen en trappa längre ned bor en familj, som också behöfver en husjungfru. De ha inte hunnit annonsera

ännu, så att det är mycken utsigt att få platsen, om hon passar på nu genast.

Gertrud neg och tackade, förvånad öfver att röna så mycken vänlighet af en person som såg så barsk och butter ut.

Insläppt dernere, bad hon att få tala med frun. En dörr öppnades snart, och in kom en mycket liten, medelålders dam med godt och välmående utseende. Vällilligt leende skyndade hon med raska steg öfver golvet ända fram till Gertrud, nästan som om hon velat räcka henne handen.

— God dag, min lilla vän! Hvarmed kan jag stå till tjänst? Men var så god och sitt ned först! — Hon vinkade med båda händerna; det fanns stolar på begge sidor.

Gertrud lydde den vänliga uppmaningen och satte sig på en stol närmast dörren. Den lilla damen hade satt sig i en soffa och tog upp en lorgnett, genom hvilken hon betraktade Gertrud.

Uppmuntrad af det hjertliga mottagandet, framförde Gertrud sitt ärende.

— Jaså, blef svaret; — nå men, min lilla vän! Ni kommer ju alldeles som fallen från skyarne; vi ha alldeles nyss förlorat vår förra husjungfru, och nu slippa vi annonsera och allt det der. Nå, låtom oss nu ta i betraktande edra betyg; — kom närmare, lilla vän!

— Jag har bara mitt prestbetyg, svarade Gertrud, något nedslagen.

— *Bara* ett prestbetyg, hm. Nå, låt se det då!

— Har Ni icke något senare betyg?

— Nej.

— Men det här är ju snart två år gammalt. Ni

har ju vistats här i Stockholm allt sedan det utfärdades?

— Ja.

— Har ni haft tjänst här?

— Ja.

— Nå, men i Herrans namn, säg då *hwarest* och allt det der! Hennes tal är ju bara ja ja, nej nej. Hvar har hon haft tjänst? Var det i någon bättre familj?

— Ja, det var hos — hos fabrikör Asp.

— Den känner jag inte. Fick hon något betyg med sig derifrån?

— Nej.

Den lilla damen lutade sig bakåt i soffan och skratade. Hon är för kostlig! Bara ja ja, nej nej, alldeles som det står i bibeln. Nå, men hvarför erhöll hon icke något betyg? Begärde hon icke något eller vägrades det henne?

Gertrud svarade ingenting, men tårar framträngde i hennes ögon.

— Jaså, är det på det viset, utbrast den lilla frun, i det hon steg upp. Nå, jag må säga, hon är den mest tilltagsna äfventyrerska jag någonsin råkat ut för. Jag är känd för min godmodighet, och därför har hon trott, att det skulle gå lätt att nästla sig in hos mig! Men den snaran var för grof. Inga papper, inga rekommendationer! Hvem är hon då? *Hvad* är hon? Ingen vet det. Jo kanske polisen vet det.

Vid det förfärliga ordet polis var Gertrud nära att digna till golfvet. Hon visste knappt, huru hon kom ut, men nu slog hon ur hågen all tanke på att uppträda som tjänstsökande. Ordet polis hade för alltid afskräckt

henne derifrån. Hvertill tjenade det också att söka plats, när hon icke hade några rekommendationer?

Men hvad skulle hon taga sig till? Hvad skulle det bli utaf henne? Dessa frågor sysselsatte henne dag och natt, de marterade henne oupphörligt, så att hon aldrig fick någon ro. Ännu hade hon något penningar kvar, men när detta lilla tagit slut, hvad skulle hon sedan lefva utaf? Hela dagen dref hon omkring efter gatorna i olika stadsdelar, hur rädd hon än var för polisen; men hennes oro gjorde det olidligt att stanna kvar på rummet i hotellet.

Hon stod och skådade genom rutorna till en galanterihandel, då hon hörde en röst tätt bredvid sig:

— Förlåt, ha vi inte sett hvarandra förut?

Hon såg upp; det var en äldre herre, som tilltalat henne och nu artigt lyfte på hatten. Hon igenkände honom genast.

— Jo, svarade hon, det är ju professor Mathesius.

— Ja, och jag har sett henne hos fabrikör Asp. Är hon kvar der?

— Nej.

Professorn såg inte alls öfverraskad ut, och Gertrud anade, att han hade reda på hela förhållandet; dock kände hon förtroende för honom.

— Har hon erhållit någon annan plats?

— Nej, icke ännu, fast jag nog har försökt.

— Hm, jasanya. Nå, i fall det inte lyckas för henne att skaffa sig en anständig plats, så kom upp till mig; jag torde kanske kunna hjälpa henne, — åtminstone med ett godt råd.

Han räckte henne sitt kort med bifogad adress.

— Kom så snart som möjligt! tillade han, i det

han aflägsnade sig, innan Gertrud kommit sig för med att tacka honom.

Hon kände sig redan betydligt lugnare med afseende på det brännande framtidsspörsmålet, och hennes tankar togo en annan riktning. Hon ville uppsöka sin älskade Georgs graf; den måste vara belägen någonstädes på nya kyrkogården, der ju äfven deras barn var begrafvet.

Vägen var lång, men det var en solljus eftermiddag i den första vårbrytningens dagar. Hela den långa, stenlagda Norrtullsgatan var bar, och i träden på begge sidor susade den ljumma vinden för att till lif väcka de i knopp slutna löfven. Gertrud erinrade sig samma tid för ett år sedan; då hade hon ännu icke lärt känna Georg, hon hade knappt hört hans namn, och nu inneslöt en tidrymd af några månader hela hennes kärleks saga, hennes lefnadslyckas korta blomstringstid och äfven dess hemska ödeläggelse. Både hennes älskare och hennes barn voro döda för längesedan, och nu först gick hon att uppsöka dem; — hvarför hade hon icke genast fått följa dem? Men det skulle icke dröja länge, innan hon ginge att förena sig med dem. *Huru*, det visste hon icke, men hon kände på sig, att så komme det att ske. Tänk, om hon aldrig mer behöfde återvända den väg hon nu gick att uppsöka deras grafvar!

Hon kom in på kyrkogården och började vandra från den ena grafvården till den andra, till det ena korset efter det andra, öfverallt läsande inskrifterna. Det var en lång vandring, en dyster promenad bland de döda, men hon fann icke hvad hon sökte; ingen vård bar Georgs namn, och hur skulle hon kunna veta, hvar hennes barn hvilade? Och när hon trodde, att kyrkogården redan var genomgången, yppade sig oupphörligt

bortom häckar och murar nya utsigter med samma syn: idel grafvar med hvita träkors och höga vårdar öfver fälten rundt omkring, — öfver slätter, höjder, sluttningar och dalar i öofverskådlig myckenhet. Hon skulle behöfva mer än en vecka att studera alla inskrifter, hon skulle gå vilse bland marmorvårdar och granitpelare och aldrig ha reda på, huruvida hon icke varit på samma ställe en gång förut. Det var, som befunne hon sig i en öken, öfversållad af grafvårdar.

Hon vände om, och förtviflan fylde alltmer hennes själ. Här hvilar — — Här hvilar — — läste hon öfverallt, men det var för henne idel obekanta namn; hon vandrade som en främling äfven i de dödas stad och gick ut genom dess port för att fortsätta sin vandring som främling i de lefvandes.

Det var redan mörkt, när hon började gå den långa vägen tillbaka till norra Smedjegatan, och hon förmådde knappt stiga uppför trapporna, när hon kom fram till hotellet. Uttröttad till kropp och själ lade hon sig genast och somnade omedelbart derefter.

Trädgårdsgrindarna voro öppna; hon stod derutanför, men visste icke, om hon skulle våga gå ditin. — Gertrud! ropade någon bakom henne, det var Georg, som bjöd henne armen, och begge gingo in i trädgården, som vimlade af folk. — Här får jag för er presentera min unga fästmö, sade han till alla, som de mötte. Gertrud log. Alla menniskor visste ju redan förut, att de voro förlofvade. Det var ju därför, som hela festen blifvit anordnad. Men Georg var alltid så skämtsam och full af upptåg. I löfsalen satt fabrikör Asp med sin fru, som icke var någon annan än Alma; der syntes ock fröknarna Lilljehjerta, och professor Mathesius satt

på en bänk, ritande med sin käpp figurer i sanden. Georg förde sin fästmö fram till sin mor, som smålog emot henne lika ömt som hon brukade le mot Georg, och Gertrud fick sin plats mellan dem begge. Professor Mathesius knackade i bålen och höll ett obegripligt tal, slutande med de nyförlofvades skål; hvarefter sångkören under Pålssons ledning uppstämde:

Gud välsigne dessa hjertan,
Helga dessa vänners band!

Pålssons taktpinne höjde sig upp och ned, under det han samtidigt nickade takten med hufvudet; Baranowsky med sitt yfviga skägg stod och blängde vildt på Gertrud, under det hans röst dundrade i basen alldeles som pedalen i en orgel, och det gamla tunnbindareparet gick för sig sjelf utefter häckarne. — Lefve Georg Asp och hans unga fästmö! ropade Baranowsky, när sången var slut. Hurra, hurra, hurra! ljöd det från mängden. Nu kom löjtnant Conrad fram till Gertrud och räckte henne sitt kort. Om du icke erhåller någon plats, så titta upp till mig, jag torde kanske kunna hjälpa dig, yttrade han; men innan Gertrud hann tänka efter, hvad han kunde mena härmed, satte Georg henne på sitt knä midt framför herrskapet Asp och fröknarna Lilljehjerta. Rodnande af förlägenhet gömde hon sitt ansigte vid hans bröst. — Georg, du! hviskade hon så högt, att hon vaknade.

Det var således blott en dröm. Ack, hur lifligt hon önskade, att hon fått fortsätta den drömmen. Hon tände ljuset, tog fram Georgs hårlock och lade den under sin hufvudkudde. Nu skulle hon bestämdt få drömma om honom igen. Åter somnade hon, men när hon vaknade

långt fram på morgonen, hade hon icke drömt någonting alls. Nåja, det var nästan lika godt, det; bara hon finge glömma det närvarande, gjorde det henne det-samma, om hon drömde eller icke.

Flera dagar förgingo, utan att hon gjorde något vidare försök att erhålla plats eller sysselsättning; hennes vilja var förlamad. En dag läste hon en tidningsannons, hvari tillkännagafs, att man önskade en ung flicka med fördelaktigt utseende till biträde i en viss cigarrbutik. Hon uppsökte stället och såg in genom fönstret. Derinne i butiken rörde sig en mängd herrar, och bakom disken stod en ung, vacker och frodig qvinna. Hon log och tycktes skämta med de herrar, som stodo henne närmast; en utaf dem tog henne under hakan. Skulle Gertrud kunna uthärda på en sådan plats? Skulle hon med döden i hjertat kunna småle mot hvarje kund och låta smeka sig af hvem som helst? Nej, tänkte hon, förr skulle hon dö. Tänk, om löjtnant Conrad skulle upptäcka henne på ett sådant ställe och inberätta saken för sin mor. Då väntade henne någonting värre än döden.

Den vecka, för hvilken hon betalat hyran, var förliden. På morgonen nästa dag fick Gertrud besök af värdinnan, ett långt, medelålders fruntimmer med blek hy, matt blick och glesa tänder.

— Ämnar fröken bo qvar här längre?

— Ja, jag tänkte det.

— I så fall vill jag underrätta om, att hyran alltid betalas i förskott.

Gertrud svarade intet; värdinnan gick ut, och efter en stund äfven Gertrud för att aldrig mer återkomma.

Hela dagen dref hon omkring i olika stadsdelar;

när hon blef trött, satte hon sig på någon bänk, än i Strömparterren, än i Kungsträdgården eller Berzelii park eller på någon kyrkogård. Hur medtagen hennes kassa än var, nödgades hon dock af hungern att skaffa sig föda, och ehuru hon sökte skaffa sig denna der den kunde fås billigast, förminskades dock tjugufem- och tioöringarnes antal i hennes portmonnä på ett oroväckande sätt.

Plötsligt erinrade hon sig professor Mathesius och hans vänliga anbud. Hon tog upp hans kort och uppsökte det hus, der han enligt adressen skulle bo. Med klappande hjerta ringde hon på utanför hans dörr. En lång stund förgick, utan att någon rörelse förspordes derinnanför. Hon ringde ännu en gång. Då öppnades en dörr midt emot; en qvinna stack ut sitt hufvud och frågade:

— Är det professor Mathesius, som sökes?

— Ja.

— Han reste till Karlsbad i morse och kommer att bli borta hela sommaren.

Så var då den sista utvägen stängd, och hon hade blifvit ett af nöden fullständigt inringadt villebråd. Ännu hade hon några slantar qvar, men när dessa tagit slut, — hvad sedan?

Denna fråga förföljde henne oupphörligt, och hon hann aldrig undan den, hur hon än påskyndade sin vandring och rastlöst hastade från den ena platsen till den andra.

Så gick hon hela qvällen, hela natten, än långt utom stadens tullar, än utefter de på dagen så lifliga men nu tomma gatorna och torgen, der de stenar, på hvilka hon trampade, gånvo hårda genljud, liksom pro-

testerade de mot att bli störda i sin nattliga ro. Morgonsolen fann henne vandrande mellan Blasieholmens palats, och hon fortsatte att vandra, till dess brödbodarna öppnades, då hon för en frukost, bestående af bröd och mjölk, gaf ut sina sista ören.

— Nu får hon inte sitta och sofva längre härinne, yttrade en sträf röst.

Gertrud spratt till. Hon hade efter sin tarfliga morgonvard omedvetet fallit i sömn.

Nu reste hon på sig och gick med värkande lemmar ut igen att fortsätta sin vandring utan mål. Då och då måste hon sätta sig på en bänk, hvarvid hennes ögon ofrivilligt slöto sig, och hon nickade till, men spratt åter upp, enär hon för hvarje gång tyckte sig höra en barsk röst ropa: Nu får hon inte sitta och sofva längre!

Och då måste hon åter stå upp för att fortsätta sin ändlösa vandring.

Längre fram på dagen förgick denna sömnsjuka, men hungern infann sig i stället, och tröttheten fortfor. Med hvilken lystnad betraktade hon icke de i charkuteribodarnas fönster utställda läckerheterna! Och när hon gick vidare, lyste henne i ögonen på den ena sidan apelsiner och drufvor i en frukthandel, på den andra limpor och alla slags bröd från ett bageri. Och midt ibland allt detta öfverflöd skulle hon gå hungrande till döds!

Pant-Bank, — detta ord läste hon på en skylt. Hon hade en dunkel föreställning om, att man på ett sådant ställe erhöll penningar mot att man lemnade värdefulla saker som säkerhet. Hade hon några dyrbarheter, som kunde belånas? Ingenting annat än det

ur, den ring och andra prydnader, som hon fått af Georg. Men hon ansåg det som ett brott att afhända sig dessa. Ty hon insåg väl, att om hon pantsatte dem, skulle hon aldrig blifva i stånd att inlösa dem. Det skulle vara en otrohet mot Georg att afhända sig en enda af hans gåfvor; de skulle följa henne i döden. Men hon tackade Gud, att hon fick släcka sin törst ur brunnen på torget. Hon drack flera skopor iskallt vatten, hvarefter hungern mindre plågade henne.

Dagen förgick småningom, tills aftonen åter var inne. Sent på qvällen stod Gertrud utanför en rikt upplyst butik på Regeringsgatan, då en hand lades på hennes axel. Förskräckt vände hon sig om; ett ungt, elegant klädt fruntimmer stod framför henne.

— God afton, Gertrud, känner du inte igen mig?

Gertrud betraktade henne uppmärksamt. Kunde det vara — jo, det var Bernhardina, men förändrad icke blott till sin drägt; hennes ansigte var rödt och uppsväldt.

— Du har lemnat din tienst hos herrskapet, kan jag se.

— Ja.

— Bortkörd, liksom jag?

— Ja, svarade Gertrud efter någon tvekan.

— Jag anade, att det skulle så gå. Kom, så gå vi tillsammans. Det är väl den förbannade hexan till husmamsell, som är orsaken till detta också. Hon är så rädd om sin löjtnant, som hon aldrig kan få, om hon också lefde i hundra år. Nej då, — han har bättre smak än så; det visade han nog, när han föredrog mig, ha ha ha! Lofvade han äfven dig äktenskap?

— Du misstager dig, svarade Gertrud, på det hög-

sta upprörd. Jag har ej haft något med löjtnanten att beställa.

— Hui-i-i! hvisslade Bernhardina. Jaså, det var väl kandidaten då? Ja, han är inte så oäfvnen, han heller.

— Bernhardina, hur kan du tala så! Om han inte hade dött så hastigt — — —

— Åh kors, är han död? Det var ledsamt, det. Men tror du, att det blifvit annorlunda, om han lefvat?

— Vi voro förlofvade, svarade Gertrud med förnärnad värdighet.

— Pytt san! Lika mycket som löjtnanten och jag. Eller var det med ring? Visste hans föräldrar utaf det?

— Nej, det skulle hållas hemligt ännu någon tid. Men du får icke döma Georg efter hans bror. De voro hvarandra så olika som dag och natt.

— Till det yttre, ja. Men till det inre liknade de nog hvarandra som två blåbär. Alla karlar äro hvarandra lika, det kan du lita på. Jag känner dem, jag.

— Bernhardina, om du också känner alla andra, så kände du icke Georg. Han var den mest ädla, högsinta, trofasta — — — och om han lefvat, så vore det annorlunda med mig nu, förklarade Gertrud gråtande.

— Och jag säger dig, att om han lefvat, så skulle det ha gått dig precis på samma sätt som nu. Kanhända icke genast, men sedan. Din Georg var inte en bit bättre än — —

— Bernhardina, tyst! Du ljuger. Han är död nu, och du får inte smäda honom.

— Du är så ung ännu, Gertrud, men när du blir litet äldre, skall du nog inse, att din Georg — —

— Bernhardina, tyst, säger jag dig! ropade Gertrud häftigt, under det hennes tårar ännu runno.

Bernhardina teg.

— Hvert gå vi? frågade Gertrud efter en stund.

-- Hem till mig.

— Har du mat? frågade Gertrud ifrigt.

— Nej, men jag har hvad som bättre är.

Gertrud undrade, hvad det månne vara. För närvarande kunde hon icke föreställa sig någonting bättre än mat. Emellertid följde hon Bernhardina, som oupphörligt pratade, än om det ena, än om det andra. De veko in på en gränd i staden inom broarna och gingo uppför en mängd mörka, trånga trappor. Bernhardina öppnade en dörr, sköt Gertrud in före sig och tände derefter ett ljus. — Här bor jag, förklarade hon.

Det var ett litet, trapez-formigt rum med ett enda fönster. Möblerna voro af enklaste beskaffenhet och rummet saknade hvarje slags prydnad. Luften var unken, och de nakna väggarne voro fuktiga.

— Uppe på vinden har jag min garderob, upplyste Bernhardina. Vill du se den?

— Nej, men hvad var det du hade, som var bättre än mat?

— Jojo, du är nyfiken, tror jag, skrattade Bernhardina och framdrog ur vrån mellan byrån och sängen en halfbutelj punsch, hvarjemte hon ur bordslådan framtog ett par glas. Alltsammans sattes på bordet, och Bernhardina slog i. — Skål!

— Jag tycker inte om punsch, anmärkte Gertrud, sedan hon smuttat på sitt glas.

— Ja, men herrar tycka mycket om den, och därför måste du vänja dig vid den, förklarade Bernhardina.

Gertrud undrade, hvad hon menade med detta, men svarade ingenting. Efter hand började hon dock finna den sprithaltiga drycken behagligare; hennes oro och ångest försvunno, hon vardt liflig, språksam och glad, och hungern lät mindre känna sig. Hon förvånades sjelf öfver den förvandling, som försiggick med henne. Bernhardina pratade oupphörligt, och snart följde Gertrud hennes exempel. Liksom genom en tyst öfverenskommelse undveko de dock det ömtåliga ämnet Georg.

— Vet du, jag är så hungrig, sade slutligen Gertrud, något besvärad; jag har nästan ingenting ätit på två dygn. Har du verkligen ingen mat, Bernhardina?

— Jag har bara bröd hemma, men jag kan skaffa sofvel dertill, svarade denna. Hvarför har du icke ätit på så lång tid? Har du varit sjuk?

— Nej, mina penningar ha tagit slut, bekände Gertrud.

— Nå, men *du* borde väl inte ha svårt för att skaffa dig pengar, tyckte Bernhardina.

En dunkel aning om hvad Bernhardina var och hvad hon menade med dessa ord började uppstiga hos Gertrud. Emellertid hade den förra gått ut. Efter en stund återkom hon.

— Nu, sade hon, har jag skickat efter smör och ost och två kotletter, som vi få stekta i köket midt emot, så att nog skall du få äta dig mätt, det lofvar jag.

Bernhardina fortfor att prata, men Gertrud hade blifvit mera fåordig. Hon kände sig åter illa till mods och skulle genast hafva gått sin väg, om hon icke varit hungrig och längtat efter den måltid, Bernhardina lofvat henne.

— Tror du icke, jag är väl försedd? sade denna

och drog ur bordslådan ett par tallrikar jemte knifvar och jerngafflar. Någon brödkorg hade hon deremot icke, utan lade brödet i hög på det odukade bordet.

Ändtligen kommo de eftersända rariteterna, men derjemte inbars en hel korg med porter och öl och en butelj sattes på bordet.

— Nu skola vi äta smörgåsbord, medan kotletterna stekas, sade Bernhardina. Grip dig an!

Gertrud behöfde icke uppmanas härtill två gånger. Medan hon bredde sig en smörgås, slog Bernhardina i två bränvinsglas ur den på bordet ställda buteljen. — Helan går! ropade hon och lyfte sitt glas i höjden.

— Jag vill icke ha något, förklarade Gertrud; jag har aldrig i mitt lif smakat bränvin.

— Om du inte super, så får du ingen mat heller, afgjorde Bernhardina.

Denna hotelse verkade. Med yttersta motvilja sväljde Gertrud innehållet i sitt glas, som visserligen icke var stort. Nu fick hon i fred och ro äta sina smörgåsar.

Nu inburos kotletterna af en ljushårig flicka från köket. Bernhardina ifylde bränvinsglaset å nyo. — Nu ska vi ta halfvan, upplyste hon.

— Jag vill icke smaka mer bränvin, invände Gertrud.

— Om du inte super, så får du ingen kotlett heller, förklarade Bernhardina. Gertrud, som ännu var långt ifrån mätt och kände den förledande doften från den inburna karottens innehåll, trugade i sig ännu ett glas af den motbudande vätskan för att köpa sig tillåtelse att fortsätta sin måltid.

Bernhardina drog upp flera halfbuteljer porter och

öl och nödgade oupphörligt Gertrud att dricka ur sitt glas, som ständigt påfylles. Slutligen förmådde Gertrud hvarken äta eller dricka mera. Hon skådade allt som genom ett töcken och kunde icke tänka redigt.

— Du är väl trött också? frågade Bernhardina.

— Ja, jag har inte sofvit heller på två dygn.

— Du får ligga i min säng i natt.

— Än du sjelf då? frågade Gertrud.

— Bry dig inte om mig! svarade Bernhardina. Jag sofver på dagarne.

Gertrud lade sig påklädd på sängen för att hvila en stund, innan hon klädde af sig, hon var för trött att göra detta genast. Hon måste dock sätta sig upp igen, då Bernhardina så godt som tvingade henne att dricka ännu mer.

Då Gertrud vaknade, trängde dagsljuset in genom fönstret, hon var ensam, såg sig omkring och kunde icke strax erinra sig, hvar hon befann sig. Hon kände sig högst illamående, rummet var fullt af tobaksrök och spritångor. Detta äfvensom åsynen af tömda buteljer på bord, stolar och golf förde hennes minne tillbaka till hvad som händt föregående afton. Men hade hon drömt fortsättningen eller var den en verklighet? Hon tyckte sig ha sett herrar jemte Bernhardina inne i rummet. Hon tyckte sig ha hört högljudda röster, gräl, skratt och skral, som skulle föreställa sång. Hon hade sett rödbrusiga, skäggiga ansigten lutade öfver sig, och hon mindes, hvilken ångest hon dervid erfarit. Liksom förlamad hade hon legat och sett och hört allt: en lång följd af vidriga, vämjeliga uppträden; det tycktes henne nästan, som skulle hon sjelf hafva tagit del deri. Påklädd som hon var steg hon upp, men den qualmiga,

förpestade luften gjorde henne till en början så hufvudyr, att hon knappast kunde gå utan måste stödja sig mot föremålen i rummet. Hon snafvade öfver buteljer på golfvet, en gränslös vämjelse och leda bemäktigade sig henne, hon kände sig sjuk både till kropp och själ. Så fort hon kunde, lemnade hon rummet; derutanför var luften friskare och med stöd af jernledstänger smög hon sig utför trapporna. Porten var oläst, och hon slapp obemärkt ut på gatan.

O, hvilken brännande känsla af harm och blygsel nu fylde hennes själ! Förgäfves sökte hon undkomma det leda och förhatliga minnet af hvad under aftonen och natten tilldragit sig, ty det var icke en dröm, det insåg hon nu. Ständigt återvände samma syner för hennes själs ögon; hon tyckte sig sjelf delaktig i de fräcka uppträden hon bevittnat, sin själ förgiftad af hvad hon sett och hört, besudlad af all den smuts, som omgifvit henne.

Dessa känslor och tankar marterade henne, der hon i den tysta, tidiga morgonen vandrade utefter gatorna. Öfverallt var det tomt och stilla, blott här och der syntes en gatsopare med sin långa qvast i verksamhet. Äfven nu vandrade hon mellan palatsen på Blasieholmen, men denna gång syntes de henne annorlunda; deras storlek innebar något öfverväldigande och deras skönhet någonting strängt. De skådade ned på henne med sina hundratals höga fönster, och hon kände sig så beklämd, der hon liten och ensam smög sig fram emellan dem. Hur vågade hon, en sådan fallen, förkastad varelse, nalkas dessa pelarprydda boningar, hvilka inom sina murar hyste varelses af en i dygder och alla företräden oändligt högre ordning? Hon jagades derifrån af stolta karyati-

der, upphöjda stoder och glänsande kolonner. Hon tog vägen till staden, till dess trånga gator och gränder, *der* var hennes plats. Här och der mötte hon en polis-konstapel, som stannade och såg sig om efter henne. Dessa voro hennes värsta stunder. Hon fruktade hvarje ögonblick att få höra ett halt! eller stanna! för att sedan bli häktad som angifven barnamörderska.

Det var söndagsmorgon, och folket började komma i rörelse. Gertrud fortsatte med korta uppehåll sin vandring hit och dit, till dess tiden för högmessan var inne. Efter någon tyvekan trädde hon in i storkyrkan, men var nära att vända om vid åsynen af den öfverväldigande prakten derinne. Här var förvisso ingen plats för en så förtappad varelse som hon. Hon tyckte, att från alla bänkar mötte henne ogillande blickar från välklädda, städade personer, på hvilkas anleten ett godt samvetes vittnesbörd tryckt sitt insegel. Genom dörren invid sakristian hade hon kommit in, och nu trängdes hon af de bakom henne kommande fram ända intill Ehrenstrahls tafla, Yttersta dörmen, den hon betraktade med den största förfäran. Kanske var det hon sjelf, denna qvinna, som sönderrefs af de onda andarnes klor. När den mäktiga orgeln brusade, tyckte hon sig höra ljudet af englarnes trumpeter deruppe i skyn. När syndabekännelsen lästes, följde hon andaktsfullt och uppriktigt med, men hennes hjerta erhöll ingen frid.

Snart uppsteg predikanten på predikstolen; Gertrud betraktade honom som ett högre väsen, der han värdig och allvarsam stod och med sträng, mäktig röst förkunnade: Fädernas missgerningar skola straffas på barnen. Dessa ord gåfvo Gertrud så mycket att tänka på, att hon icke hann följa med den predikan, som derefter

följde. Fädernas missgärningar skola straffas på barnen, — manne icke detta hade sin tillämpning på henne sjelf? Kanske låg häri förklaringen på de olyckor och lidanden, som hemsökt henne. Hennes far, — hon visste icke hvem han varit, men det var tydligt, att han öfvergifvit hennes mor efter att hafva förfört henne. Och hennes egen missgärning, den hade också blifvit straffad på hennes barn och detta genom henne sjelf, — på hennes barn, som måst dö utan att hafva blifvit döpt. Fädernas missgärningar skola straffas på barnen, — hvilket klart ljus kastade icke dessa ord öfver hennes förfelade lif! Nu kunde hon icke längre anklaga ödet för orättvisa; nu förstod hon, hvarför Georg och hennes barn blifvit henne undanryckta, men hon kände sig genom denna upptäckt blott desto mer olycklig och förkastad.

Stående mellan Yttersta domen till höger och den stränge predikanten till venster, hängaf hon sig åt dessa dystra betraktelser, tills gudstjensten var slut. Efter att hafva lemnat Storkyrkan gick hon förbi den finska, hvar est dörrarna ännu stodo öppna. Hon gick in. Presten stod på predikstolen och uppläste lysningarna till äkten-skap. Hon hörde: »Tredje gången emellan korporalen vid konungens Svea lifgarde Carl Rask och jungfru Charlotta Fredrika Amalia Pettersson. Och önskas dem till denna viktiga förening lycka och välsignelse af Gud, som äkten-skapet stiftat hafver.» — Så stod då hennes väninna och rumkamrat vid det mål, som så gäckande undflytt henne sjelf. Kanske det varit och blifvit bättre, om äfven hon skänkt sitt hjerta åt någon i hennes egen samhällsställning. Men nej, — hon bortvisade denna tanke; hon skulle icke hafva *kunnat* älska någon annan

än Georg, sedan hon lärt känna honom. Hvad som skett — både hennes lycka och hennes straff — hade helt säkert varit Guds vilja.

Gående öfver Gustaf Adolfs torg mötte hon en vagn och kände strax igen de personer, som åkte deri; det var fru Asp och hennes dotter Alma, begge i djup sorgdrägt. Det var tydligt att Alma igenkände Gertrud; hon betraktade henne med en undrande och förebrående blick, såsom Gertrud inbillade sig; fru Asp höll ansigtet bortvändt. Alltså, tänkte Gertrud, var hennes förnedring uppenbar för Alma, som förut så mycket hållit utaf henne, att hon kallat henne sin syster. O, huru bittert detta kändes! Det var ett styng, smärtsammare än månet annat af dem hon sist fått röna. Icke nog med att hon förlorat sin brudgum och sitt barn; nu hade hon äfven mist sin syster. Tårarne framträngde i hennes ögon, under det hon gick vidare.

På en brant tvärgata varseblef hon plötsligt löjtnant Conrad i full uniform komma gående uppför backen. Darrande af skräck skyndade hon in i närmaste portgång och gömde sig bakom dörrhalfvan. Hade han varseblifvit henne? Skulle han komma och uppsöka henne? Nej, hon såg genom den smala öppningen vid gångjernen, hur han hastade förbi utan att kasta en blick åt det håll, der hon stod.

Med kinderna ännu glödande af blygsel gick hon ut på gatan. Så hade hon då som en förbryterska måst gömma sig för den, som hon förut i sin förolämpade dygd så stolt och eftertryckligt tillrättaviserat. O, hvilket eländigt, skamfullt lif, hvilken usel tillvaro! Ack, vore jag död! suckade hon gång på gång ur djupet af sitt beklämda hjerta.

Nu beslöt hon att vandra utåt landsbygden; der vore hon icke utsatt för faran af sådana möten som de två sista. Ändtligen var hon ute på landsvägen, men det var icke bättre der. Hon mötte väl icke så mycket folk, men de, hvilka hon mötte, — mest landsbor — betraktade henne så mycket uppmärksammare och med så besynnerliga blickar. Gående liksom åkande fäste sina ögon på henne med ett egendomligt, forskande uttryck, till hälften medlidsamt, till hälften föraktfullt; åtminstone tyckte hon själf så. Hade vanäran så tydligt tryckt sitt märke på hennes anlete, att hvem som helst kunde läsa det? Outhärdligt blef det att vandra efter landsvägen på detta sätt, och tänk, om hon skulle möta Per Persson! Nej i staden var det dock bättre; der var hon mindre uppmärksammasad, der försvann hon bland mängden; hon vände åter om.

På Brunkebergs torg mötte hon oförmodadt Bernhardina.

— Hvert i all verlden tog du vägen så tidigt på morgonen? frågade denna. Vi trodde, att du hade farit upp genom skorstenen.

Gertrud svarade ingenting.

— Du är en besynnerlig menniska, fortfor Bernhardina. Hvert skall du gå nu?

— Det vet jag inte.

— Vill du inte göra mig sällskap?

— Nej.

— Jag bjuder på middag.

— Tack så mycket, men jag är icke hungrig.

— Nå, farväl med dig då, men det säger jag dig

— här närmade Bernhardina sin mun till hennes öra

och hviskade: akta dig för polisen! hvarefter hon gick sin väg.

Gertrud stod kvar som förstenad. Huru hade Bernhardina fått reda på detta: att hon anklagades som barnamörderska? Säkert var det allmänt bekantgjordt; det hade kanske stått i tidningarna; hon var allmänneligen efterlyst, och om polisen ännu icke häktat henne, så var det väl därför, att den icke kunde på beskrifningen igenkänna henne. Ja, hon var ju också mycket förändrad, sedan hon vistades hos herrskapet Asp. Men snart måste hon dock blifva igenkänd och häktad, om hon kvarstannade i staden, derföre ut till landet igen!

Med svidande fötter, värkande hufvud och dödens förtviflan i hjertat vandrade hon ut genom Roslags tull och sade Stockholm farväl för evigt.

Våren hade på några få dagar gjort hastiga framsteg. Björkarnas löf voro till hälften utspruckna; på backslutningarna visade sig den första grönskan, och hvit-sippor nickade mellan tufvorna, men Gertrud hade icke öga för sådant; hennes förtviflan gjorde naturen och hela världen främmande för henne. Utmattad till det yttersta, vek hon utaf vägen och gick upp i skogen. Der satte hon sig ned att hvila, men hennes brännande oro, hennes förtärande ångest blefvo här i den djupa ensamheten alldeles olidliga. Hvarför fick hon icke i en evig sömn glömma allt det förflutna? Hellre än att utstå dessa qual önskade hon vansinnets glömska. Hon lade sig ned och slöt sina ögon, men sömnen flydde henne, och hennes tankar antogo blott ännu skräckfullare former. Vridande sina händer reste hon sig upp på sina knän, qvidande: o Gud, låt mig bli vansinnig, låt mig bli vansinnig! O Gud, hör du, låt mig blifva vansinnig!

Hon var det redan, när hon bad så. — Nu gälde det att klättra uppför glasberget. På dess topp stod det förtrollade slottet, och derinne sof prinsen, hvars förtrollning hon skulle häfva. Men det var svårt att komma uppför den hala branten. Hon kröp på händer och fötter, hennes naglar rispade fåror i glaset, och när hon började glida tillbaka, måste hon haka sig fast med tänderna. Ändtligen befann hon sig tätt inunder slottets fot, men nu kom det stora svarta trollet flygande i luften. Hon grep efter sin talisman, prinsens hårlock, som skulle skydda henne; men den var borta, den hade under gnidningen mot glasberget slitits ifrån henne och kunde ej återfinnas. Likt en jätteörn sänkte sig trollet i vida kretsar öfver henne, det slog ned på henne, och hon förvandlades till en hynda. Som sådan sökte hon smyga sig in i slottet för att troget ligga vid prinsens fötter, till dess begges förtrollning blefve bruten. Men då utrusade ur slottet flere poliskonstaplar, beväpnade med sablar och påkar, slogo, sparkade och misshandlade henne, der hon darrande krupit ihop i en vrå, — slogo och sparkade henne så länge, att hon slutligen, blödande och flämtande, måste uppgifva sin anda.

Hennes själ, löst från djurkroppen, skred nu i menniskohamn tillbaka mot staden. Hon ville uppsöka sitt mördade barn, som satt inspärradt på dårhuset. Först måste hon då gå igenom skogen, hvars trädstammar utgjordes af upprättstående ormar, der qvistarne utgjordes af hvassa knifvar och barren af slipade jernnålar. Blodet rann från hennes ansigte, armar och barm, men hon trängde sig dock igenom. — Släpp mig! ropade hon, när knifvarne och nålarne sökte fasthålla henne, — jag är en ande, släpp mig! Ser ni inte, att jag är en ande?

— Derefter hade hon att med nakna fötter gå på en väg af glödande kol, hvilka fastnade vid hennes fot-sulor, så att hon gång på gång måste luta sig ned och skrapa utaf dem. Slutligen stod hon framför en granit-mur med en helt liten glugg; men nu begagnade hon sig af sina företrädesrättigheter som ande och gjorde sig så liten, att hon kunde krypa in genom gluggen. Denna drog sig derefter ögonblickligen ihop, så att hon endast hade släta väggen bakom sig. Hon befann sig i en kolmörk cell, hvars fuktiga väggar mötte hennes åt alla håll utsträckta händer; hon var instängd, inmurad, lefvande begrafven.

Hon vaknade med återvunnen sans, — vaknade vid att hon häftigt frös. Hon fann sig liggande på den fuktiga marken midt i natten och reste sig halffliggande, stödd mot sina händer. Rundt omkring sig såg hon en mängd kors och grafvårdar skimra i månskenet; hon låg på nya kyrkogården, men huru hade hon kommit dit? Och nu fann hon, att hon var barhufvad, barfota, utan kappa, och att hennes klädning var sönderrifven. Skälfvande af köld steg hon upp och började söka rundt omkring, men hvarken hatt, skor eller kappa syntes till, fast hon sökte i allt vidare kretsar kring stället der hon legat. Hon stannade en stund och såg sig omkring. Det tycktes henne, som om marken böljade upp och ned; hela det vidsträckta graffältet gick i vågor, så att korsen stötte emot hvarandra. Nu sträckte hon sina händer upp mot himmelen och ropade: nej, jag vill inte bli vansinnig; o Gud, jag vill inte bli vansinnig, men jag vill dö!

Så sprang hon med nakna fötter ut genom kyrko-gården åt Brunnsviken till. Det kom för henne, att den,

som begår sjelfmord, blir evigt fördömd. Ja, men jag skall ju ändå bli fördömd, sade hon till sig sjelf; något förr eller senare, det gör detsamma; jag skall ju ändå till helvetet, det kan icke vara värre der än här; — förr eller senare, det gör detsamma; jag skall ju ändå bli fördömd; — fädernas missgerningar — — fädernas missgerningar — —

Hon sprang icke genaste vägen ned till viken utan först ett långt stycke åt staden till förbi Solnadal. Och hon gick ej efter vägen utan smög sig genom den ofvanför belägna skogstrakten. När hon ändtligen derifrån ville springa ned till vattnet, öfvervåldigades hon af en onämbar fasa. Det var ej tvekan, knappast rädsla, det var en egendomlig, instinktlik känsla. Gertrud sjönk ned på sina knän och utstötte ett vildt, genomträngande skri.

Men när hon såg ned framför sig, hejdade hon sig ögonblickligt och hukade sig ned mot marken med återhållen andedrägt. Dernere på vägen stod en poliskonstapel, hon såg honom tydligt i månskenet. Han stod lyssnande, han vände sitt kaskprydda hufvud åt alla sidor och slutligen upp mot backen, der Gertrud låg nedhukad mot marken likt ett såradt villebråd, som gömmer sig för skyttens spejande blickar. Med sina glänsande ögon ofväändt fästa på den blåklädde dernere låg hon framstupa på gräset och väntade, till dess han med händerna på ryggen började långsamt gå mot staden. Först en lång stund efter det ljudet af hans steg upphört, reste hon sig, sprang barhufvad och barfota som hon var ned till viken och kastade sig från bryggan till Ulriksdal handlöst ned i vattnet.

VI.

Det kunde hafva varit slut här. Ja, för huru många tusen och åter tusen har icke detta varit slutet! Men för Gertrud var det icke så. En torpare från Jerfva-trakten, som varit på nattarbete der i närheten, hade sett, huru hon kom springande ned mot bryggan, samt skyndat dit och dragit upp henne ur vattnet, innan hon hunnit sjunka för andra gången. Lik en barmhertig samarit rodde han henne, visserligen medvetslös men ännu vid lif, till sin vid andra ändan af viken belägna gård.

När Gertrud vaknade, inbäddad i lakan på en visserligen hård men dock för henne angenäm bädd, kunde hon till en början icke erinra sig, hvad som händt. Någoting förfärligt hade tilldragit sig, men hon undvek med flit att draga sig det till minnes. Hon fäste sina ögon vid en på väggen midt emot hängande tafla, föreställande ett stridstumult; hon sysselsatte sin fantasi beständigt med denna scen, föreställande sig än den ena, än den andra orsaken till striden, än den ena än den andra utgången deraf, och hon tilldelade hvarje figur på taflan en särskild karakter. Härigenom vann hon sin afsigt, att hålla det förflutna aflägsnadt från sitt minne.

Slutligen öppnades dörren, och en äldre, tarfligt klädd kvinna inträdde. Hennes lingula hår framstack under hufvudklädet, hon hade mycket skrynklig hy, låg panna, tjocka men hvita ögonbryn och en kort, trubbig uppnäsa. Kindkotorna voro mycket utstående och munnen temligen bred.

— God dag! helsade hon med vänlig röst, när hon såg, att den sjuka var vaken. — Hon har mått illa efter det bad hon tog sig, men nu tänker jag, att allt skall bli bra.

Badet, ja. Detta ord belyste som med en blixthela det elände, Gertrud velat lemna.

— Ack, hvarföre lät Ni mig inte dö? suckade hon. Jag är så olycklig, att jag inte kan lefva längre.

— Åh, så säger man ofta, när man är ung; men när man blir äldre, får man se, att det går för sig ändå, försäkrade gumman.

— Men hvart skall jag taga vägen, när jag går härifrån? invände Gertrud.

— Har hon ingen att lita sig till?

— Ingen, ingen i hela världen.

— Jag tänker, att hon inte alls behöfver gå härifrån, sade den gamla efter en stunds betänketid. Om hon vill tjena här, för födan att börja med, så kan hon få stanna.

Dessa vänliga ord gjorde Gertrud godt, och utsigten att få stanna i denna undangömda vrå syntes henne allt mer lockande; hon började åter försona sig med tanken att lefva.

Om en stund inkom torparen, hennes räddare. Det var en undersätlig, bredaxlad man med fyrkantigt ansigte, tätt, obetydligt gråsprängdt hår, gulaktig hy och

djupt liggande ögon. Mungiporna voro neddragna och underläppen framskjutande, hvilket kom sig af, att han brukade lägga snus derinnanför. För öfrigt var han foglig och stillsam, och det märktes snart, att det var hans hustru, som styrde huset. Det öfverenskoms, att eftersom han samma dag hade ärende in till staden, skulle han uppsöka det hotell, der Gertrud senast bott, och der afhemta hennes koffert. Gertrud förmanade honom ifrigt att icke för någon yppa hennes nuvarande vistelseort. Hon var ännu rädd för polisen.

Snart var Gertrud i stånd att vara uppe och började med feberaktig ifver deltaga i göromålen; arbetet skänkte henne glömska och ro. I denna lilla tarfliga stuga trufdes hon bättre än i fabrikör Asps storartade våning; den påminte henne om hennes första hem, der hon med sin mor tillbragt sin barndom. Visserligen liknade hennes nuvarande matmoder på intet vis hennes mor, hvars härjade ansigte dock burit spår efter förgången skönhet; men det var någonting i den fula gummans gråa ögon, som sade Gertrud, att hon i henne förvärfvat en vän.

Så förgick en tid. Men småningom började detta lif förefalla Gertrud enformigt och tomt. De dagliga göromålen, de tunga sysslorna blefvo henne motbjudande, och hon saknade mycket umgänget med unga, jemnåriga. I andra gårdar, ej så långt aflägsna, funnos visserligen sådana, men hon hade hittills icke kunnat med dem, det var icke stolthet, snarare motsatsen, som var orsak härtill: hennes genomgångna lidanden hade till en viss grad gjort henne skygg för människor; åtminstone kunde hon icke sympatisera med de naivt lefnadslustiga

och djerfva, såsom hon skulle hafva gjort med likasinade, allvarliga och mer erfarna.

En afton tillfrågades hon, om hon ville gå med och höra den nye pastorsadjunkten, som skulle hålla bibelförklaring i en af granngårdarne. Ja, dertill var hon genast villig. Vid ankomsten till samlingsrummet, en liten sal, var denna redan fylld af åhörare; männen sutto på ena sidan, qvinnorna på den andra, — alla på improviserade bänkar. En psalmvers sjöngs unisont utan ackompanjemang af något instrument. Gertrud satte sig afsides vid den stora, öppna, löfklädda spisen och åhörde sången utan att sjelf taga del deri, läggande märke till den olika karakteren hos de manliga och de qvinliga rösterna. De senares sopraner, liknande barnaröster, hade i sig någonting vekt, mjukt och oskuldsfullt; i dem klingade ännu ett eko från barndomstiden, hvaremot männens genom målbrottet mer förändrade röster ljödo kraftigare och djupare men äfven mera sträfva och hårda.

Predikanten var en blek, omkring trettioårig man med svart, tillbakastruket hår, glasögon, slätrakad öfverläpp och haka. Hans drag voro ganska regelbundna, och det allvarliga uttrycket i hans ansigte mildrades af blicken ur hans bruna ögon, liggande under raka, nästan sammanväxta ögonbryn. Munnen var välformad, ehuru med nästan för tunna läppar. Gertrud betraktade honom uppmärksamt, han ingaf henne förtroende, och hon längtade att höra, hvad han hade att säga.

Efter en kort bön uppläste han texten: Jesus sade: Kommen till mig, alle I, som arbeten och ären betungade, jag vill vederqvicka eder, och I skolen finna ro till edra själar. — Hvad var det, som gjorde, att Gertrud vid åhörandet af dessa ord genast föll i gråt? Huru

många gånger förut hade hon icke hört eller läst dessa ord, utan att de gjort något intryck på henne! Hvadan kom då nu det mäktiga, öfvervældigande intrycket? Var det en följd af den unge prestens sätt att uppläsa dessa ord — han hade en välljudande organ, hvori han för-
måde inlägga mycket uttryck, — eller kom det sig icke snarare deraf, att hon nu verkligen kände sig arbetande och betungad, så att dessa ord voro liksom särskildt rigtade till henne? Hon tänkte för sig sjelf, att om det någonsin funnits en som varit i behof af vederqvickelse och ro till sin själ, så var det för visso hon sjelf; alltså gälde dessa ord henne, och hon lyssnade ifrigt till predikantens utläggning deraf.

— I lyckans och medgångens dagar, sade han, då kan människan nog undvara en Gud och frälsare, men när motgångar och pröfningar möta, när sorgen trycker henne, när samvetsqual tära henne, när bedröfvelsernas vågor vältra sig emot henne, hotande att slå tillsammans öfver hennes hufvud, då är det godt att hafva ett räddningståg att haka sig fast vid, en klippa, trotsande alla tidens stormar, att som skeppsbruten berga sig på. Och ett sådant räddningståg, en sådan klippa erbjuder oss evangelium: det glada budskapet, att Jesus Kristus är kommen i verlden att frälsa syndare. Kommen till mig, säger han. Men de flesta lyssna icke till denna inbjudning förr än de funnit andra utvägar stängda. Det fins visserligen några få, som vandrat den smala himlavägen allt ifrån det de trädde öfver barndomshemmets tröskel, och som af frestelsernas lockande röster icke låtit förleda sig att vika af, hvarken till höger eller venster; men de flesta hunno knappast lemna det bord, der de första gången varit sin frälsares gäster, förr än de störtade sig i lustar-

nes vimmel, der de till en början funno sig så väl. Men ack, de blommor, som i början ströddes öfver dem, förvandlades snart till glödande gissel, de rosenkransar, hvarmed de pryddes, förvandlades till tunga, tunga kors, under hvilka de dignade, och den blomsterströdda vägen vardt en törnestig, der de måste släpa sig fram på knä. Och människorna, deras bröder, — ja, de gingo som vanligt förbi den hjälplöse, sargade. Men se, just mot dessa är det, som Jesus Kristus utsträcker sina armar, ropande: Kommen till mig, alle I, som arbeten och ären betungade; jag vill vederqvicka eder, och I skolen finna ro till edra själar. Kristus ensam har förbarmande med dig, du under korsets börda dignande; han har sjelf burit ett kors, har sjelf vandrat smärtans stig, derföre kan han så väl förstå dig och är den ende, som förmår hugsvala dig. Kom till mig, ropar han; visserligen får du äfven hos mig ett kors att bära, men mitt ok är lustigt och min börda är lätt. Ty se, bortom den graf, der du snart får nedlägga din börda, strålar morgonrodnaden af det eviga lif, som jag åt dig förvärfvade, då jag öfvervann dödens välde och afgrundens magt.

Med nedslagna ögon och tårarne framsipprande under ögonlocken satt Gertrud och åhörde detta föredrag. Hon tyckte, att predikantens ord voro enkom och allenast rigtade till henne; — huru hade han fått reda på hennes historia? Hon tyckte, att hans ögon måste vara fästa på henne; derföre vågade hon icke se upp. Men hans ord göto balsam i hennes sårade hjerta, och det var första gången på lång tid hon erfor en känsla af tröst och lindring i sin dofva, gnagande sorg.

Den unge presten fortfor att tala öfver sin valda text, tolkande försoningens stora hemlighet och å fräl-

sarens vägnar inbjudande alla att göra sig delaktiga af nådens rikedom. Gertrud tyckte sig dock vara alltför ovärdig att med tron mottaga en så stor gåfva; men hon beslöt att söka erhålla ett enskildt samtal med denne själasörjare, som tycktes så väl känna och förstå hennes belägenhet. Det var mycket hon önskade fråga honom om.

Följande morgon begärde och erhöll hon af sitt husbondfolk tillåtelse att gå till prestgården. Man visade henne uppför en hög trappa, och hon inträdde i ett litet, tarfligt vindsrum, hvar förnämsta prydnad utgjordes af ett från golf till tak nående bokskåp, fylldt med böcker. Adjunkten kom emot henne, räckte henne handen och bad henne sitta ned.

— Det är någonting, som jag ville fråga pastorn om. Det står i katekesen, att de barn, som utan dopelse dö, icke bli fördömda; men gäller detta äfven — äfven oäkta barn?

— Inför Gud äro alla barn lika äkta, svarade adjunkten. Det är endast människorna, som göra åtskilnader vid lag. — Detta var ungefär detsamma som Georg sagt, tänkte Gertrud. Lugnad i detta afseende fortfor hon:

— Det står äfven i katekesen och bibeln, att Gud straffar fädernas missgerningar inpå barnen. Blifva då dessa fördömda för de synder, deras fäder begått?

— Nej, visserligen icke. Blifva de fördömda, så bli de det för sina egna synder. Måste de lida för föräldrarnes missgerningar, så är det endast här i tiden.

— Pastorn sade i går afton, att äfven den störste syndare kan få förlåtelse. Men det fins ju något, som heter synd mot den helige ande, och som aldrig kan förlåtas. Jag har sökt begå sjelfmord. Jag visste, att jag

skulle bli evigt fördömd, men jag brydde mig icke om det. Är icke detta synd mot den helige ande?

— Stackars barn! Har du, så ung, redan tömt en så bitter kalk, yttrade presten medlidsamt och sökte skingra hennes dystra farhågor. Gertrud visste icke, huru det kom sig, men till sist hade hon berättat hela sin historia. Gående af och an på golfvet hade adjunkten hört på, och då hon slutat, började han tala hoppets och tröstens ord till henne, och med hjertat lättadt efter sin bikt var hon nu tillgängligare därför. Det var som om ett annat, nytt lif öppnat sig för henne, der det åter var möjligt att tro och hoppas.

Då hon skulle gå, bad adjunkten henne vid hemkomsten slå upp sitt nya testamente och läsa Lucas sjunde kapitelns fyrtisjunde vers. — Kom väl ihåg, upprepade han, Lucas 7: 47. Vid afskedet skänkte han henne en bok, det var »Vägledning och tröst» af Angell James. Hon tackade och anträdde hemvägen med en lycksalig känsla af frid och förtröstan. Hennes hittills af förtviflan och oro sammanpressade hjerta vidgade sig åter. Det var högsommar, solen sken, klöfverfälten doftade och rågåkrarne vajade, men nu först hade hon fått sinnet öppnadt för det sköna som omgaf henne. Hon hörde foglarnes sång och gladdes deråt, hon inandades blommornas doft och njöt deraf. Hon liknade den efter svår sjukdom tillfrisknade, som glädes åt det nyvaknade lifvet såväl inom som utom honom. Och hade hon icke också varit sjuk ända hittills, — dödligt sjuk till sin själ.

Hemkommen satte hon sig ned vid bordet, slog upp sitt nya testamente och läste det anvisade stället: Henne varda många synder förlätna, ty hon hafver älskat myc-

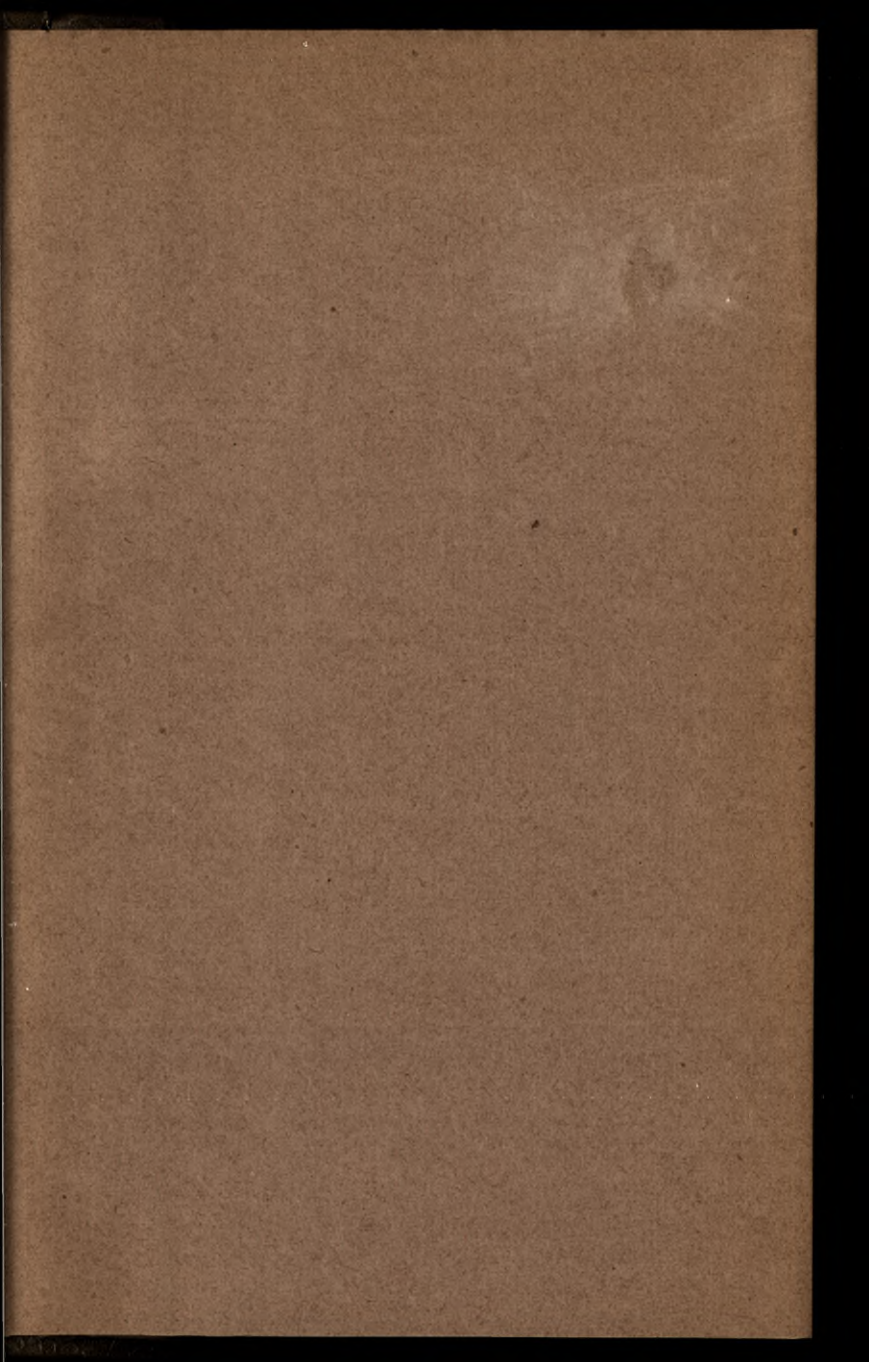
ket. — Gertrud stödde armbågarne mot bordet, lutade ansigtet mot begge sina händer och gret.

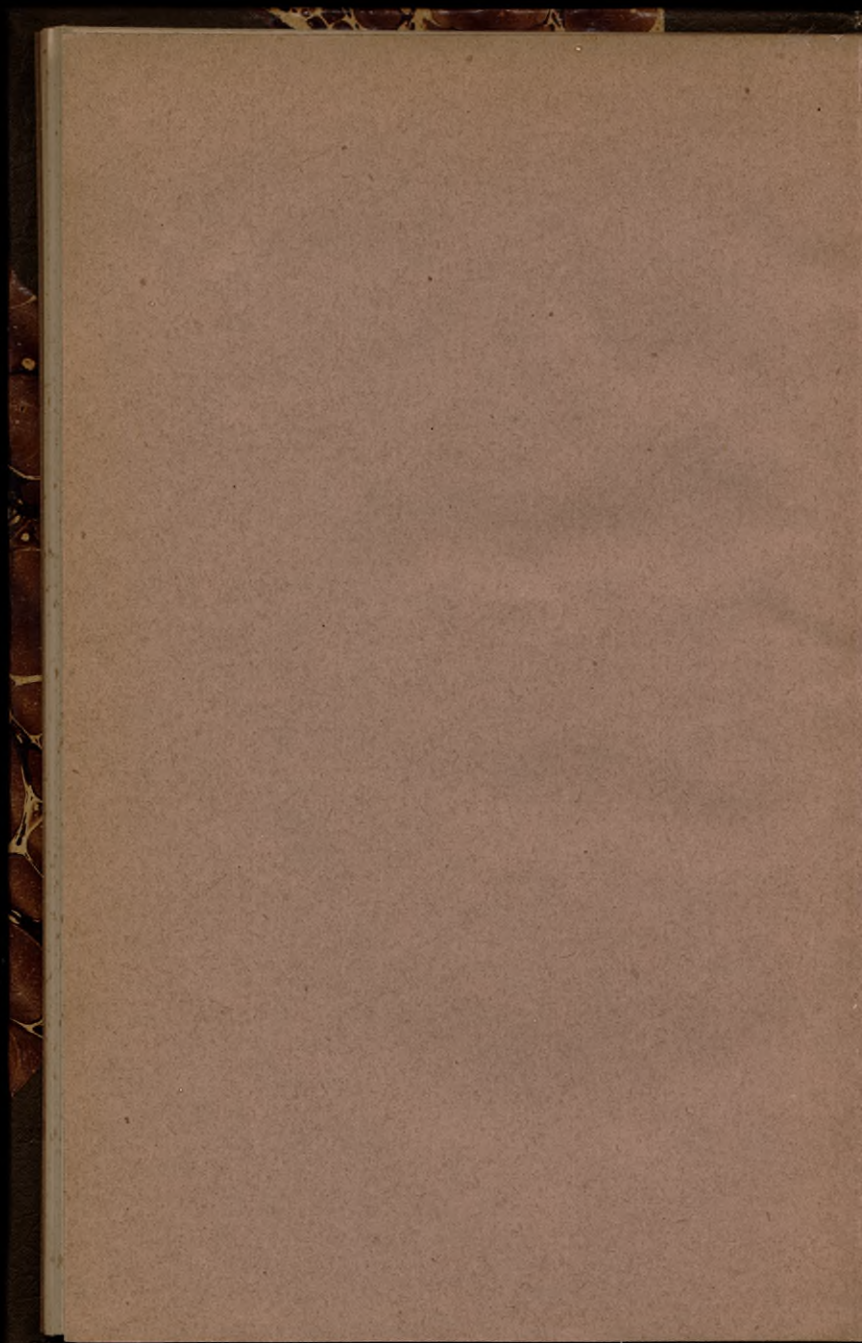
På aftonen, innan hon gick till sängs, knäföll hon och uppsände en brinnande bön till Gud. Hennes be-tryckta sinne erfor derefter ytterligare lättnad och hug-svalelse; hon kände, att Gud förbarmat sig öfver henne, och hon började tro, att försoning och nåd gåfvos äfven för henne. Denna föreställning växte i styrka för hvarje dag och vardt slutligen en öfvertygelse: Lifvet låg nu för henne i ett helt annat ljus; hon kände det icke längre som en börda utan förrättade med gladt mod sina hvardagliga göromål.

Efter någon tid utbytte hon, med sitt husbondfolks goda minne, sin tjenst mot en i alla afseenden fördel-aktigare, utan att detta hade någon inverkan på hennes nya sinnesriktning. Hennes sargade hjerta hade ändtli-gen blifvit läkt och erhållit frid, — den frid, som verlden icke kan gifva.

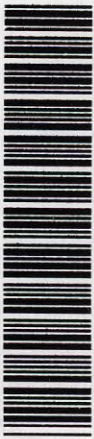

6000195629

Göteborgs universitetsbibliotek

